

Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury
w Poznaniu

PORADNIK
BIBLIOGRAFICZNO-METODYCZNY

Kwartalnik

Poznań 2013

Przewodniczący Zespołu Redakcyjnego

Iwona Smarsz

Redaguje zespół:

Urszula Bzdawka

Beata Nowak

Andrzej Dudziak

ISSN 0238-9142

Materiał szkoleniowy

Powielono w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu

A-5 350 egz.

S P I S T R E Ś C I

	str.
Ważniejsze wydarzenia i rocznice 2013 roku.....	5
I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ	
(Oprac. Andrzej Dudziak).....	11
II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE	
Joanna Grądział-Wójcik – Funkcje ironii w wybranych utworach literackich	24
Urszula Cimoch – Powstanie styczniowe w 1863 roku	33
Andrzej Dudziak – Klęski żywiołowe – świat i Polska	48
Bibliografie osobowe: Władysław Grabski	59
Tadeusz Szeligowski	62
III. MATERIAŁY METODYCZNE	
Marcin Radomski – „Ruszyła w Poznaniu lokomobila ospale...”	66
IV. MATERIAŁY REGIONALNE	
A. Przegląd nowości regionalnych	70
B. Imprezy kulturalne w bibliotekach publicznych woj. wielkopolskiego	81
C. Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury na łamach prasy	113
V. KRONIKA.....	116

WAŻNIEJSZE WYDARZENIA I ROCZNICE 2013 ROKU

Europejski Rok Obywateli ogłoszony przez Komisję Europejską

Rok Powstania Styczniowego ogłoszony przez Senat RP

Rok Hipolita Cegielskiego ogłoszony przez Sejm RP
i Sejmik Województwa Wielkopolskiego

- 500 rocznica ukazania się modlitewnika „Raj duszny” w tłumaczeniu Bier-nata z Lublina – pierwszej książki w języku polskim – maj
- 300 rocznica urodzin Denisa Diderot – październik
- 240 rocznica powstania Komisji Edukacji Narodowej, pierwszego mini-sterstwa oświaty w Polsce i na świecie – październik
- 200 rocznica urodzin Richarda Wagnera – maj
- 200 rocznica urodzin Hipolita Cegielskiego – styczeń
- 200 rocznica urodzin Walerego Stefańskiego – luty
- 200 rocznica urodzin Giuseppe Verdiego – październik
- 175 rocznica śmierci Jędrzeja Śniadeckiego – maj
- 175 rocznica urodzin Jana Matejki – czerwiec
- 175 rocznica urodzin Adama Asnyka – wrzesień
- 175 rocznica urodzin Georges’a Bizeta – październik
- 150 rocznica urodzin Henry Forda – lipiec
- 150 rocznica wybuchu powstania styczniowego – styczeń
- 150 rocznica urodzin Pierre’a de Coubertin’a – styczeń
- 150 rocznica otwarcia w Londynie pierwszej na świecie linii metra – styczeń
- 150 rocznica śmierci Henryka Marconi’ego – luty

- 150 rocznica śmierci Piotra Lompa – marzec
- 150 rocznica śmierci Francesco Nullo – maj
- 150 rocznica śmierci Eugene’a Delacroix’a – sierpień
- 150 rocznica śmierci Edwarda Muncha – grudzień
- 150 rocznica śmierci Williama Makepeace’a Thackeray’a – grudzień
- 140 rocznica utworzenia Akademii Umiejętności w Krakowie – maj
- 130 rocznica śmierci Richarda Wagnera – luty
- 130 rocznica śmierci Cypriana Kamila Norwida – maj
- 130 rocznica urodzin Johna Maynarda Keynesa – czerwiec
- 130 rocznica śmierci Jana Konstantego Żupańskiego – grudzień
- 125 rocznica urodzin Stanisława Vincenza – listopad
- 120 rocznica śmierci Michała Elwiro Andrioli’ego – sierpień
- 120 rocznica śmierci Jana Matejki – listopad
- 120 rocznica śmierci Edmunda Calliera – grudzień
- 120 rocznica śmierci Piotra Czajkowskiego – listopad
- 100 rocznica urodzin Witolda Lutosławskiego – styczeń
- 100 rocznica śmierci Władysława Bełzy – styczeń
- 100 rocznica urodzin Irwina Shaw’a – luty
- 100 rocznica śmierci Walerego Przyborowskiego – marzec
- 100 rocznica urodzin Alberta Camusa – listopad
- 100 rocznica śmierci Pierre’a Auguste’a Renoir’a – grudzień
- 90 rocznica śmierci Konrada Roentgena – luty
- 90 rocznica otwarcia portu w Gdyni – kwiecień
- 90 rocznica urodzin Wisławy Szymborskiej – lipiec

- 90 rocznica śmierci Włodzimierza Przerwy-Tetmajera – grudzień
- 80 rocznica śmierci Johna Galsworthy’ego – styczeń
- 80 rocznica urodzin Jerzego Harasymowicza – lipiec
- 80 rocznica urodzin Jerzego Grotowskiego – sierpień
- 75 rocznica urodzin Władimira Wysockiego – styczeń
- 75 rocznica śmierci Karola Huberta Rostworowskiego – luty
- 75 rocznica śmierci Władysława Grabskiego – marzec
- 75 rocznica śmierci Aleksandra Świętochowskiego – kwiecień
- 75 rocznica śmierci Mustafy Kemala Atatürka – listopad
- 70 rocznica śmierci Franciszka Witaszka – styczeń
- 70 rocznica zakończenia bitwy pod Stalingradem – luty
- 70 rocznica śmierci Siergieja Rachmaninowa – marzec
- 70 rocznica wybuchu powstania w getcie warszawskim – kwiecień
- 70 rocznica śmierci Władysława Sikorskiego – lipiec
- 70 rocznica ludobójstwa dokonanego przez nacjonalistów z Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów i Ukraińskiej Powstańczej Armii na ludności polskiej na Wołyniu – lipiec
- 70 rocznica bitwy pod Lenino – październik
- 70 rocznica śmierci Edwarda Szymańskiego – grudzień
- 65 rocznica śmierci Witolda Pileckiego – maj
- 60 rocznica śmierci Sergiusza Prokofiewa – marzec
- 60 rocznica śmierci Jana Czochrańskiego – kwiecień
- 60 rocznica śmierci Kornela Makuszyńskiego – lipiec
- 60 rocznica śmierci Imre’go Kalmana – październik
- 60 rocznica śmierci Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego – grudzień

- 60 rocznica śmierci Juliana Tuwima – grudzień
- 50 rocznica śmierci Tadeusza Szeligowskiego – styczeń
- 50 rocznica śmierci Stefana Vrtela-Wierczyńskiego – luty
- 50 rocznica śmierci Poli Gojawiczyńskiej – marzec
- 50 rocznica śmierci Nazima Hikmeta – czerwiec
- 50 rocznica śmierci Jeana Cocteau – październik
- 50 rocznica śmierci Edith Piaf – październik
- 50 rocznica śmierci Gustawa Morcinka – grudzień
- 40 rocznica śmierci Jana Marcina Szancera – marzec
- 40 rocznica śmierci Pablo Picasso – kwiecień
- 40 rocznica śmierci Bohdana Arcta – maj
- 40 rocznica śmierci Johna Ronalda Tolkiena – październik
- 30 rocznica śmierci Kazimierzy Iłłakowiczówny – luty
- 30 rocznica śmierci Mieczysława Jastruna – luty
- 30 rocznica śmierci Hanny Malewskiej – marzec
- 30 rocznica śmierci Mirona Białoszewskiego – czerwiec
- 25 rocznica śmierci Stefana Themersona – wrzesień
- 25 rocznica śmierci Teodora Parnickiego – grudzień
- 20 rocznica śmierci Williama Goldinga – czerwiec
- 15 rocznica śmierci Zbigniewa Herberta – lipiec
- 10 rocznica śmierci Jana Józefa Szczepańskiego – luty
- 10 rocznica śmierci Ireny Jurgielewiczowej – maj
- 10 rocznica śmierci Elja Kazana – wrzesień
- 10 rocznica śmierci Janusza Pajewskiego – grudzień

- 5 rocznica śmierci Ireny Sendlerowej – maj
- 5 rocznica śmierci Arthura C. Clarke'a – marzec
- 5 rocznica śmierci Alberta Krąpca – maj
- 5 rocznica śmierci Aleksandra Sołżenicyna – sierpień

Dalsze szczegółowe daty rocznic zawierają kalendaria kwartalne „Poradnika Bibliograficzno-Metodycznego”.

I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ

Poniższy kalendarz, to wybrane daty rocznic, obchodów i wydarzeń na I kwartał 2013 roku. Szerszy zestaw dat na I kwartał znajduje się w „Poradnikach Bibliograficzno-Metodycznych” z lat ubiegłych.

S t y c z e ń

(470)	I	1543	– Zm. Klemens Janicki, poeta, przedstawiciel humanistycznej poezji polsko-łacińskiej (ur. 17 XI 1516)
	1 I		– Dzień Domeny Publicznej – tego dnia wygasają prawa autorskie do twórczości autorów, którzy zmarli 70 lat temu
	1 I		– Światowy Dzień Pokoju proklamowany przez papieża Pawła VI, obchodzony od 1968 roku przez Kościół katolicki
(190)	1 I	1823	– Ur. Sándor Petőfi, poeta węgierski (zm. 31 VII 1849)
(150)	1 I	1863	– Ur. Pierre de Coubertin, francuski filozof, historyk, socjolog, współorganizator nowożytnych igrzysk olimpijskich (zm. 2 IX 1937)
(60)	1 I	1953	– Zm. Ludomir Różycki, kompozytor (ur. 18 IX 1883)
(40)	1 I	1973	– Zm. Franciszek Behounek, pisarz czeski, autor książek dla dzieci i młodzieży (ur. 27 X 1898)
(95)	2 I	1918	– Ur. Adam Bahdaj, prozaik, tłumacz, autor książek dla dzieci i młodzieży (zm. 7 V 1985)
	3 I		– Dzień Pamięci Ofiar Reżimu Hitlerowskiego proklamowany przez prezydenta RFN Romana Herzoga 3 I 1996 r.
(90)	3 I	1923	– Zm. Jaroslav Hašek, pisarz czeski (ur. 30 IV 1883)

- (45) 3 I 1968 – Zm. Hanna Mortkowicz-Olczakowa, poetka, prozai-
k, tłumaczka, autorka książek dla dzieci i mło-
dzieży (ur. 19 X 1905)
- (195) 5 I 1818 – Zm. Marcello Bacciarelli, malarz włoski tworzący
w Polsce (ur. 16 II 1731)
- (75) 5 I 1938 – Ur. Andrzej Babiński, poeta poznański (zm. 14 V
1984)
- (200) 6 I 1813 – Ur. Hipolit Cegielski, wielkopolski przemysłowiec
i działacz społeczno-kulturalny, polityk, nauczyciel,
językoznawca (zm. 30 XI 1868)
- (165) 6 I 1848 – Ur. Christo Botew, bułgarski poeta, publicysta, bo-
hater narodowy walk wyzwoleniczych przeciw Tur-
kom (zm. 1 VI 1876)
- (75) 7 I 1938 – Ur. Roland Topor, Francuz polskiego pochodze-
nia, autor opowiadań i sztuk teatralnych, rysownik
(zm. 16 IV 1997)
- (320) 8 I 1693 – Zm. Jan Andrzej Morsztyn, poeta, najwybitniejszy
przedstawiciel polskiego baroku, tłumacz, dyploma-
ta (ur. 24 VI 1621)
- (70) 8 I 1943 – Zm. Franciszek Witaszek, lekarz, działacz ruchu
oporu związany z Wielkopolską (ur. 8 IX 1908)
- (65) 8 I 1948 – Utworzenie Wydawnictwa „Pallottinum” w Pozna-
niu
- (105) 9 I 1908 – Ur. Simone de Beauvoir, francuska pisarka, filo-
zof, feministka (zm. 14 IV 1986)
- (85) 9 I 1928 – Utworzenie Ligi Ochrony Przyrody
- (235) 10 I 1778 – Zm. Karol Linneusz (właśc. nazw. Carl von Linne
(szw.); Carolus Linnnaeus (łac.)), szwedzki przy-
rodnik, twórca systematyki roślin i zwierząt (ur. 23
V 1707)
- (150) 10 I 1863 – W Londynie otwarto pierwszą na świecie linię
metra

- (130) 10 I 1883 – Ur. Aleksiej Nikołajewicz Tołstoj, pisarz rosyjski, klasyk socrealizmu (zm. 23 II 1945)
- (50) 10 I 1963 – Zm. Tadeusz Szeliǳowski, polski kompozytor i pedagog, autor oper, baletów, utworów kameralnych i pieśni, związany z Wielkopolską (ur. 13 IX 1896)
- (385) 12 I 1628 – Ur. Charles Perrault, bajkopisarz, poeta i prozaik francuski (zm. 15 V 1703)
- (135) 12 I 1878 – Ur. Ferenc Molnar, pisarz, dramaturg i dziennikarz węgierski, od 1930 r. na emigracji (zm. 1 IV 1952)
- (110) 12 I 1903 – Ur. Tadeusz Kraszewski, powieściopisarz i dziennikarz związany z Wielkopolską (zm. 4 IV 1973)
- (20) 12 I 1993 – Zm. Józef Czapski, malarz, eseista, krytyk sztuki, autor wspomnień, pisarz emigracyjny (ur. 3 IV 1896)
- (110) 13 I 1903 – Ur. Irena Jurgielewiczowa, pisarka, autorka utworów dla dzieci i młodzieży, pedagog (zm. 28 V 2003)
- (115) 14 I 1898 – Zm. Levis Carroll (właśc. nazw. Charles Lutwidge Dodgson), angielski pisarz, matematyk, logik i fotograf (ur. 27 I 1832)
- (45) 15 I 1968 – Zm. Leopold Infeld, fizyk, autor prac z teorii względności, współpracownik Alberta Einsteina (ur. 20 VII 1898)
- (150) 17 I 1863 – Ur. Konstantin Stanisławski, radziecki reżyser, aktor, teoretyk teatru (zm. 7 VIII 1938)
- (115) 17 I 1898 – Zm. Jan Marcelli Motty, filolog, nauczyciel, felietonista, działacz społeczny związany z Poznaniem (ur. 5 III 1818)
- (30) 18 I 1983 – Zm. Stanisław Hebanowski, tłumacz, aktor, reżyser, związany z teatrami w Poznaniu, Gdańsku i Szczecinie (ur. 25 I 1912)
- (140) 20 I 1873 – Ur. Johannes Wilhelm Jensen, pisarz duński, laureat Nagrody Nobla w 1944 r. (zm. 25 XI 1950)

- 21 I – Dzień Babci
- (50) 21 I 1963 – Ur. Mariusz Sabiniewicz, aktor teatralny i filmowy, związany z Teatrem Nowym w Poznaniu (zm. 26 IV 2007)
- 22 I – Dzień Dziadka
- (225) 22 I 1788 – Ur. George Gordon Byron, poeta angielski (zm. 19 IV 1824)
- (150) 22 I 1863 – Wybuch powstania styczniowego
- (20) 22 I 1993 – Zm. Kobo Abe (właśc. nazw. Kimifusa Abe), pisarz japoński (ur. 7 III 1924)
- (230) 23 I 1783 – Ur. Stendhal (właśc. nazw. Marie-Henri Beyle), pisarz francuski (zm. 23 III 1842)
- (140) 23 I 1873 – Ur. Karol Irzykowski, pisarz i krytyk polski okresu międzywojennego (zm. 2 XI 1944)
- (115) 23 I 1898 – Ur. Siergiej Eisenstein, radziecki reżyser filmowy i teatralny, scenarzysta (zm. 11 II 1948)
- 25 I – Ogólnopolski Dzień Sekretarki i Asystentki ogłoszony w 1997 r. przez miesięcznik „Sekretariat” oraz Europejskie Stowarzyszenie Profesjonalnych Sekretarek – Polska
- (100) 25 I 1913 – Ur. Witold Lutosławski, kompozytor i dyrygent (zm. 7 II 1994)
- (75) 25 I 1938 – Ur. Władimir Wysocki, rosyjski aktor teatralny i filmowy, poeta i pieśniarz (zm. 25 VII 1980)
- 27 I – Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holocaustu ustanowiony przez ONZ
- 27 I – Światowy Dzień Pomocy Chorym na Trąd obchodzony od 1954 roku w ostatnią niedzielę stycznia
- 28 I – Międzynarodowy Dzień Mobilizacji przeciwko wojnie nuklearnej obchodzony od 1966 r. z inicjatywy Światowej Rady Pokoju

- (110) 28 I 1903 – Ur. Aleksander Kamiński, pedagog, pisarz i działacz harcerski (zm. 15 III 1978)
- (100) 29 I 1913 – Zm. Władysław Bełza, poeta, publicysta (ur. 17 X 1847)
- (35) 29 I 1978 – Zm. Stanisław Dygat, prozaik, tłumacz, scenarzysta filmowy (ur. 5 XII 1914)
- (80) 31 I 1933 – Zm. John Galsworthy, pisarz angielski, laureat Nagrody Nobla w 1932 r. (ur. 14 VIII 1867)

L u t y

- (95) II 1918 – Zm. Tadeusz Miciński, poeta, prozaik, dramaturg (ur. 9 XI 1873)
- (125) 1 II 1888 – Ur. Franciszek Kleeberg, generał, dowódca grupy operacyjnej „Polesie” w kampanii wrześniowej 1939 r. (zm. 5 IV 1941)
- 2 II – Dzień Handlowca
- (150) 2 II 1863 – Ur. Maria Rodziewiczówna, powieściopisarka i nowelistka (zm. 16 XI 1944)
- (70) 2 II 1943 – Zakończenie bitwy pod Stalingradem
- (545) 3 II 1468 – Zm. Jan Gutenberg (właśc. nazw. Johannes Gensfleisch zum Gutenberg), wynalazca i twórca metody druku za pomocą ruchomych czcionek (ur. 24 VI 1400)
- (120) 3 II 1893 – Zm. Teofil Lenartowicz, poeta, rzeźbiarz (ur. 27 II 1822)
- (50) 3 II 1963 – Zm. Stefan Vrtel-Wierczyński, bibliograf, bibliotekarz, historyk literatury polskiej i słowiańskiej, profesor UP (ur. 26 XII 1886)
- (325) 4 II 1688 – Ur. Pierre Marivaux, pisarz i dramaturg francuski (zm. 12 II 1763)

- (75) 4 II 1938 – Zm. Karol Hubert Rostworowski, pisarz, dramaturg, poeta (ur. 3 XI 1877)
- (70) 4 II 1943 – Ur. Wanda Rutkiewicz, polska alpinistka i himalaistka, autorka i współautorka filmów i książek alpinistycznych (zm. 12 V 1992)
- (5) 4 II 2008 – Zm. Stefan Meller, polski dyplomata, historyk, publicysta, profesor nauk humanistycznych, minister spraw zagranicznych (ur. 4 VII 1942)
- (120) 5 II 1893 – Ur. Roman Ingarden, filozof, estetyk, jeden z głównych przedstawicieli filozofii fenomenologicznej (zm. 14 VI 1970)
- (185) 8 II 1828 – Ur. Juliusz Verne (właśc. nazw. Jules Verne), pisarz francuski (zm. 24 III 1905)
- (15) 8 II 1998 – Zm. Halldor Laxness, pisarz islandzki, laureat Nagrody Nobla w 1955 r. (ur. 23 IV 1902)
- (115) 10 II 1898 – Ur. Bertolt Brecht (właśc. nazw. Eugen Berthold Friedrich Brecht), dramaturg niemiecki (zm. 14 VIII 1956)
- (90) 10 II 1923 – Zm. Konrad Roentgen (właśc. nazw. Konrad Wilhelm Röntgen), fizyk niemiecki, laureat Nagrody Nobla w 1901 r. (ur. 27 III 1845)
- 11 II – Europejski Dzień Numeru 112 ogłoszony przez Unię Europejską
- 11 II – Światowy Dzień Chorego obchodzony w dniu Matki Boskiej z Lourdes (ustanowiony 13 V 1992 roku przez papieża Jana Pawła II)
- (65) 11 II 1948 – Zm. Siergiej Eisenstein, radziecki reżyser filmowy i teatralny, scenarzysta (ur. 23 I 1898)
- (35) 11 II 1978 – Zm. Zygmunt Szweykowski, historyk literatury, profesor UP i UAM (ur. 7 IV 1894)
- (250) 12 II 1763 – Zm. Pierre Marivaux, pisarz i dramaturg francuski (ur. 4 II 1688)

- (200) 12 II 1813 – Ur. Walenty Stefański, księgarz, działacz demokratyczny, założyciel Związku Plebejuszy (zm. 30 VI 1877)
- (70) 12 II 1943 – Ur. Wacław Kisielewski, pianista, współtwórca z Markiem Tomaszewskim duetu fortepianowego Marek i Wacek (zm. 12 VII 1986)
- (130) 13 II 1883 – Zm. Richard Wagner, niemiecki kompozytor, poeta i prozaik (ur. 22 V 1813)
- 14 II – Dzień Patronów Europy, św. Cyryla, mnicha i św. Metodego, biskupa
- (215) 14 II 1798 – Ur. Konstancja Łubieńska, literatka i publicystka wielkopolska (zm. 16 I 1867)
- (195) 14 II 1818 – Ur. Gustaw Ehrenberg, poeta, działacz polityczny (zm. 28 IX 1895)
- (55) 14 II 1958 – Memorandum rządu PRL w sprawie strefy bezatomowej w Europie Środkowej
- (255) 16 II 1758 – Ur. Julian Ursyn Niemcewicz, pisarz, poeta, tłumacz (zm. 21 V 1841)
- (30) 16 II 1983 – Zm. Kazimiera Iłakowiczówna, poetka, prozaik, tłumaczka, od 1947 roku związana z Poznaniem (ur. 6 VIII 1889)
- (340) 17 II 1673 – Zm. Molière (właśc. nazw. Jean Baptiste Poquelin), komediopisarz francuski (ur. 15 I 1622)
- (30) 18 II 1983 – Zm. Jadwiga Popowska, poetka i dziennikarka poznańska (ur. 18 II 1901)
- (5) 18 II 2008 – Zm. Alain Robbe-Grillet, francuski pisarz i filmowiec, członek Akademii Francuskiej, przedstawiciel „nouveau roman” (ur. 18 VIII 1922)
- (540) 19 II 1473 – Ur. Mikołaj Kopernik, astronom polski (zm. 24 V 1543)
- (10) 20 II 2003 – Zm. Jan Józef Szczepański, pisarz, reportażysta, scenarzysta filmowy, tłumacz (ur. 12 I 1919)

	21 II		– Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego
	21 II		– Międzynarodowy Dzień Walki z Kolonializmem
(115)	21 II	1898	– Ur. Tadeusz Cyprian, prawnik, profesor UAM, fotografik (zm. 8 VIII 1979)
	22 II		– Dzień Myśli Braterskiej obchodzony przez organizacje skautowe całego świata
(115)	22 II	1898	– Ur. Karol Bunsch, pisarz polski (zm. 24 XI 1987)
(65)	22 II	1948	– Wybuch rewolucji lutowej we Francji. Początek Wiosny Ludów
(110)	23 II	1903	– Ur. Julius Fučík, pisarz czeski, krytyk literacki, dziennikarz i działacz polityczny (zm. 8 IX 1943)
(30)	23 II	1983	– Zm. Mieczysław Jastrun (właśc. nazw. Agatstein), poeta, eseista, prozaik, tłumacz (ur. 29 X 1903)
(15)	23 II	1998	– Ratyfikacja konkordatu między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską
(85)	24 II	1928	– Zarządzenie o założeniu Biblioteki Narodowej, której zadaniem jest prowadzenie dzieł wyrażających pracę umysłową narodu
(150)	25 II	1863	– Zm. Henryk Marconi, architekt włoski działający w Polsce (ur. 7 I 1792)
(70)	25 II	1943	– Ur. George Harrison, angielski muzyk i kompozytor, członek zespołu The Beatles (zm. 29 XI 2001)
(30)	25 II	1983	– Zm. Tennessee Williams (właśc. nazw. Thomas Lanier Williams), dramaturg amerykański (ur. 26 III 1911)
(100)	27 II	1913	– Ur. Irwin Shaw (właśc. nazw. Irwin Gilbert Shamforoff), amerykański pisarz, dramaturg i scenarzysta (zm. 16 V 1984)
(480)	28 II	1533	– Ur. Michel de Montaigne, pisarz moralista francuski (zm. 13 IX 1592)
(190)	28 II	1823	– Ur. Joseph Ernest Renan, francuski historyk religii, filozof kultury i filolog orientalny (zm. 2 X 1892)

- (35) 28 II 1978 – Zm. Janusz Meissner, prozaik, lotnik (ur. 21 I 1901)

M a r z e c

- 1 III – Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” ustanowiony z inicjatywy prezydenta Lecha Kaczyńskiego dla uczczenia żołnierzy niepodległościowego podziemia
- 1 III – Międzynarodowy Dzień Walki przeciwko Zbrojeniom Atomowym, obchodzony w rocznicę wybuchu amerykańskiej bomby wodorowej na atolu Bikini w 1954 roku
- (75) 1 III 1938 – Zm. Władysław Grabski, polityk, ekonomista i historyk, autor reformy walutowej w Polsce (ur. 7 VII 1874)
- 3 III – Międzynarodowy Dzień Pisarzy ustanowiony przez Międzynarodowy PEN-Club w 1984 r.
- (335) 4 III 1678 – Ur. Antonio Vivaldi, kompozytor włoski (zm. 28 VII 1741)
- (195) 5 III 1818 – Ur. Jan Marcełi Motty, filolog, nauczyciel, felietonista, działacz społeczny związany z Poznaniem (zm. 17 I 1898)
- (105) 5 III 1908 – Ur. Teodor Parnicki, prozaik, eseista (zm. 5 XII 1988)
- (60) 5 III 1953 – Zm. Sergiusz Prokofiew, kompozytor radziecki (ur. 23 IV 1891)
- (35) 5 III 1978 – Zm. Zbigniew Załuski, pisarz, publicysta, działacz społeczny (ur. 31 VII 1926)
- (445) 6 III 1568 – Zm. Józef Struś, poznański lekarz, uczonec, humanista, nadworny lekarz Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta, w latach 1557-1559 burmistrz Poznania

- (125) 6 III 1888 – Zm. Louisa May Alcott, pisarka amerykańska (ur. 29 XI 1832)
- (105) 6 III 1908 – Ur. Włodzimierz Puchalski, przyrodnik, fotografik i filmowiec (zm. 19 I 1979)
- (40) 6 III 1973 – Zm. Pearl Buck, powieściopisarka i nowelistka angielska, laureatka Nagrody Nobla w 1938 r. (ur. 26 VI 1892)
- (5) 6 III 2008 – Zm. Gustaw Holoubek, polski aktor teatralny i filmowy, reżyser i pedagog (ur. 21 IV 1923)
- 8 III – Dzień Kobiet, święto ustanowione na II Międzynarodowym Zjeździe Kobiet Socjalistek w Kopenhadze w 1910 r.
- (95) 9 III 1918 – Zm. Frank Wedekind, dramaturg i poeta niemiecki, aktor (ur. 24 VII 1864)
- (105) 12 III 1908 – Zm. Edmondo de Amicis, pisarz włoski (ur. 31 X 1846)
- (140) 13 III 1873 – Ur. Maryla Wolska, poetka okresu Młodej Polski (zm. 25 VI 1930)
- (125) 13 III 1888 – Ur. Anton Makarenko, pisarz i pedagog rosyjski (zm. 1 IV 1939)
- (100) 13 III 1913 – Zm. Walery Przyborowski, pisarz i historyk (ur. 27 XI 1845)
- 14 III – Światowy Dzień Nerek
- 15 III – Międzynarodowy Dzień Konsumenta
- 15 III – Światowy Tydzień Mózgu
- (110) 15 III 1903 – Ur. Józef Czechowicz, poeta (zm. 9 IX 1939)
- (35) 15 III 1978 – Zm. Aleksander Kamiński, pedagog, pisarz i działacz harcerski (ur. 28 I 1903)
- (70) 16 III 1943 – Ur. Andrzej Warchał, scenarzysta, autor opracowania plastycznego i reżyser filmów animowanych, dokumentalnych i aktorskich, satyryk, aktor „Piwnicy pod Baranami”, literat. (zm. 16 V 2008)

- 17 III – Światowy Dzień Morza obchodzony na wniosek Międzynarodowej Morskiej Organizacji Doradczej IMCO w rocznicę wejścia w życie konwencji o powołaniu tej organizacji w 1958 r.
- 18 III – Europejski Dzień Mózgu obchodzony w Polsce od 1998 roku z inicjatywy Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Krzewienia Wiedzy o Mózgu
- (105) 18 III 1908 – Ur. Jan Śpiewak, poeta i tłumacz (zm. 22 XII 1967)
- 19 III – Światowy Dzień Inwalidy
- (5) 19 III 2008 – Zm. Arthur C. Clarke, pisarz angielski, twórca literatury science fiction (ur. 16 XII 1917)
- (185) 20 III 1828 – Ur. Henryk Ibsen, dramaturg norweski (zm. 23 V 1906)
- (165) 20 III 1848 – Wybuch powstania wielkopolskiego (Wiosna Ludów)
- 21 III – Światowy Dzień Poezji ustanowiony przez UNESCO na Konferencji Generalnej w listopadzie 1998 roku
- 21 III – Dzień Ziemi obchodzony w dniu wiosennego przesilenia, ogłoszony z inicjatywy sekretarza generalnego ONZ w 1971 r.
- 21 III – Międzynarodowy Dzień Walki z Dyskryminacją Rasową obchodzony od 1967 r. na wniosek ONZ
- (40) 21 III 1973 – Zm. Jan Marcin Szancer, malarz i grafik, ilustrator (ur. 12 XI 1902)
- (15) 21 III 1998 – Zm. Maciej Słomczyński (pseud. Joe Alex), autor powieści kryminalnych, tłumacz literatury angielskiej (ur. 10 IV 1920)
- 22 III – Światowy Dzień Wody obchodzony od 1993 r., ustanowiony podczas Szczytu Ziemi (konferencji ONZ) w Rio de Janeiro w 1992 r.

	22	III		– Dzień Ochrony Bałtyku ustanowiony przez Komisję Helsińską w 1997 r.
	23	III		– Światowy Dzień Meteorologii
(55)	23	III	1958	– Zm. Florian Znaniecki, socjolog, profesor Uniwersytetu Poznańskiego (ur. 15 I 1882)
	24	III		– Narodowy Dzień Życia ustanowiony uchwałą Sejmu RP 27 sierpnia 2004 roku
(65)	24	III	1948	– Ur. Jerzy Kukuczka, himalaista, zginął w Himalajach podczas kolejnej wyprawy (zm. 24 X 1989)
	25	III		– Dzień Świętości Życia wprowadzony przez Kościół katolicki w Polsce na apel Jana Pawła II
(95)	25	III	1918	– Zm. Claude Debussy, kompozytor francuski, przedstawiciel impresjonizmu w muzyce (ur. 22 VIII 1862)
(530)	26	III	1483	– Ur. Rafael (właśc. nazw. Raffaello Santi lub Raffaello Sanzio), malarz włoski (zm. 6 IV 1520)
(85)	26	III	1928	– Ur. Jerzy Mańkowski, pisarz poznański (zm. 4 XII 1979)
	27	III		– Międzynarodowy Dzień Teatru obchodzony w rocznicę otwarcia sezonu Teatru Narodów w Paryżu, w 1957 r.
(90)	27	III	1923	– Ur. Shusaku Endo, japoński pisarz katolicki, prozaik, dramaturg i eseista (zm. 29 IX 1996)
(45)	27	III	1968	– Zm. Jurij Gagarin, pierwszy kosmonauta świata (ur. 9 III 1934)
(30)	27	III	1983	– Zm. Hanna Malewska, autorka powieści historycznych (ur. 21 VI 1911)
(145)	28	III	1868	– Ur. Maksym Gorki (właśc. nazw. Aleksiej Pieszkow), pisarz rosyjski (zm. 18 VI 1936)
(70)	28	III	1943	– Zm. Siergiej Rachmaninow, kompozytor rosyjski i pianista (ur. 1 IV 1873)

- (150) 29 III 1863 – Zm. Józef Piotr Lompa, prozaik, publicysta, działacz śląski (ur. 29 VI 1797)
- (70) 29 III 1943 – Zm. Stefan Balicki, powieściopisarz, krytyk literacki, publicysta poznański (ur. 17 III 1899)
- (50) 29 III 1963 – Zm. Pola Gojawiczyńska, pisarka (ur. 1 IV 1896)
- (160) 30 III 1853 – Ur. Vincent van Gogh, malarz holenderski (zm. 29 VII 1890)
- (65) 31 III 1948 – Zm. Egon Erwin Kisch, pisarz czeski, piszący po niemiecku (ur. 29 IV 1885)

II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

Joanna Grądział-Wójcik

FUNKCJE IRONII W WYBRANYCH UTWORACH LITERACKICH

Trudno współcześnie mówić o literaturze, nie posługując się pojęciem ironii. Wywiedziona z czasów starożytności i zmieniająca swe oblicze wraz z upływem wieków, jest dziś aktualną i wciąż na nowo odczytywaną kategorią nie tylko estetyczną czy interpretacyjną, ale także filozoficzną i egzystencjalną, określającą kondycję bohatera nowoczesności i jego stosunek do świata. Historia zjawiska jest długa i wielowątkowa, zaś ono samo może być pojmowane na wiele odmiennych sposobów – nawet jeśli zawężymy jego rozumienie tylko do literatury, nie można podać jedynej właściwej definicji ironii. Podobnie jak to się dzieje z metaforą czy symbolem, trudnościom teoretycznym towarzyszą jednocześnie próby uporządkowania tematu, które wskazują na istnienie pewnych cech wspólnych, charakteryzujących omawiane pojęcie. Należą do nich, ujawniające się w różnym stopniu i na różne sposoby: **intelektualna postawa ironicznego podmiotu**, który zachowuje **dystans wobec rzeczywistości** (zarówno tej empirycznej, jak i tekstowej), **świadomość** przenikających ją **napięć i sprzeczności** oraz towarzyszące temu wrażenie **iluzji, udawania, pozorów, gry** między tym, co „serio” i „nie-serio”. Kilka przedstawionych poniżej przykładów sygnalizuje najważniejsze, wybrane sposoby rozumienia tej kategorii, starając się wskazać jednocześnie sposoby funkcjonowania ironii w tekście literackim.

Ironia może być ujmowana jako pewien akt komunikacyjny, niekoniecznie literacki, gdyż pojawia się równie dobrze w wypowiedziach potocznych, w mowie i piśmie. Jedną z najstarszych definicji wywodzi się z retoryki i traktuje ironię jako **figurę słów lub myśli**. Nazwa pochodzi z greckiego *eirōneia* i oznacza „udawanie”, „zmyślanie”, „uchylanie się od obowiązku mówienia prawdy”. W ujęciu retorycznym ironia jest świadomym zabiegiem autorskim i polega na **użyciu niewłaściwego słowa w celu osiągnięcia właściwego, zamierzonego efektu** przez nadawcę komunikatu. Innymi słowy, musi wystąpić charakterystyczna sprzeczność, opozycja między dosłownym znaczeniem wypowiedzianych słów a intencją ich użycia przez autora – co innego mówimy, co innego myślimy. Ironia rozumiana jako figura mowy polega zatem na „zna-

czącej niejednoznaczności” słów, a jako figura myśli – z przeciwstawienia mowy do myśli i właściwych kontekstów. Jeśli złapie mnie ulewa, mogę powiedzieć: „Jaka dziś piękna pogoda!” lub „Zdaje się, że pada”, licząc na znajomość sytuacji przez odbiorcę komunikatu. Podobnie dzieje się w tekstach literackich, w których ironia nigdy nie jest czymś oczywistym i żeby mogła być odczytana, wymaga aktywnego współudziału czytelnika. Aby ten jednak mógł ją zrekonstruować, musi zostać w tekście w jakiś sposób zasygnalizowana, zaś jej **stopień jawności może być różny**. Najbardziej wyrazistym znakiem kwestionowania dosłowności wypowiedzi jest intonacja, której towarzyszyć może gest lub mimika – taka sytuacja dotyczy jednak tylko tekstów wygłaszanych. W większości wypadków czytelnik musi odwołać się do kontekstu utworu i swojej wiedzy o rzeczywistości pozatekstowej czy okolicznościach wypowiedzi, by zauważyć sprzeczność i odczytać ironię. Antoniusz w *Juliuszu Cezarze* Szekspira wypowiada słynne zdanie: „Brutus jest człowiekiem prawym”, którego to stwierdzenia – mając podstawową wiedzę historyczną o tym bohaterze – nie jesteśmy w stanie przyjąć dosłownie. Podwójne znaczenie tego fragmentu wynika z posłużenia się figurą retoryczną zwaną antyfrazą. Polega ona na odwróceniu znaczenia dzięki wykorzystaniu przeciwieństwa między sensem dosłownym a właściwym. Najczęstszą postacią tak rozumianej ironii jest wychwalanie w planie wyrażenia, gdy tymczasem treści, których należy się domyślać, okazują się dużo mniej pochlebne. Rzadszą odmianę stanowi przypadek odwrotny, jak w wierszu Wisławy Szymborskiej *Głos w sprawie pornografii*:

Nie ma rozpusty gorszej niż myślenie.

*Pleni się ta swawola jak wiatropylny chwast
na grządce wytyczonej pod stokrotki.*

Dla takich, którzy myślą, święte nie jest nic.

*Zuchwałe nazywanie rzeczy po imieniu,
rozwiązłe analizy, wszeteczne syntezy,
pogoń za nagim faktem dzika i hulaszca [...].*

Czytelnik nie powinien przyjmować za dobrą monetę stawianych tu zarzutów, okazują się one bowiem przerysowane i pozorne, w rzeczywistości komplementują człowieka myślącego i ośmieszają jego przeciwników, działających automatycznie, bezrefleksyjnie, zgodnie z narzuconymi wytycznymi. Tekst pokazuje równocześnie, że mówienie ironiczne jest mówieniem agresywnym, to „ryzykowne słowo”, jak mawiał Goethe, nakładające na odbiorcę zobowiązania do myślowego wysiłku i podjęcia intelektualnej gry. Ironia musi zostać rozpoznana, ponieważ jej niedostrzeżenie prowadzi do komunikacyjnego nieporo-

zumienia: odbiorca ironii może stać się jej ofiarą, przyjmując niewłaściwą interpretację słów w wyniku swej naiwności lub błędnych przekonań.

Istnieje wiele rodzajów tak rozumianej ironii: od zjadliwego, pełnego wrogości i nienawiści szydzenia, czyli sarkazmu, przez wyśmiewanie się i uszczypliwie uwagi aż po niegroźne, pobłażliwe żarty czy „uprzejme szyderstwo”. Ironia daje się również stopniować w planie wyrażania: może być wyrazistym chwytym, w jawny sposób narzucającym odbiorcy tryb myślenia, jak to się dzieje w tekstach dydaktycznych czy propagandowych, lub korzystać ze środków subtelniejszych, w niezauważalny niemal sposób kodowanych w tekście. Ironia, pojmowana jako **wyraz pewnej postawy autora**, stanowi zatem w literaturze problem stylistyczny i konstrukcyjny. Można mówić o **poetyce ironii**, czyli o sposobach ironicznego kształtowania mowy literackiej, pewnych swoistych zabiegach językowych czy właściwościach stylu. Oto kilka przykładów.

W prozie ironia związana jest najczęściej z ukształtowaniem narracyjnym, dotyczy relacji narratora wobec świata przedstawionego. Do klasycznych przykładów należą *Don Kichot* Cervantesa, oświeceniowe powiastki filozoficzne Swifta i Diderota, utwory romantyczne czy powieści XIX i XX wieku. Na przykład Henry Fielding w *Historii życia Toma Jonesa* korzysta z narratora auktoralnego (tzn. trzecioosobowego i wszechwiedzącego, sytuującego się poza światem przedstawionym), który ironicznie dystansuje się wobec działających postaci, podkreślając jednocześnie swe kreacyjne możliwości. Natomiast w innej XVIII-wiecznej powieści – *Życiu i myślach J. W. Tristrama Shandy* Laurence’a Sterne’a – spotykamy się z pierwszoosobową narracją tytułowego bohatera, opowiadającego historię swego życia, a właściwie swojego poczucia, narodzin i kłopotów z dorastaniem. Na pierwszy plan wysuwa się tu sam fakt opowiadania, bo narrator nieustannie ujawnia fikcyjność toczonej opowieści, snując liczne dygresje, naruszające porządek narracji, eksperymentując z czasem i przestrzenią czy wchodząc w dialog z czytelnikiem. Porusza się jakby na granicy świata fikcyjnego i realnego, pisząc np.: „Pozbyłem się wszystkich moich bohaterów; po raz pierwszy mam nieco wolnego czasu – zużytkuję go więc na napisanie przedmowy”. Ironia rodzi się tu z dystansu mówiącego wobec fikcyjnego świata, z wyeksponowania świadomości narratora-kreatora, który cały czas podkreśla swe panowanie nad przedstawianym światem. Opowiadana rzeczywistość postrzegana jest jako niejednorodna i skomplikowana, budzi niepewność i zagrożenie, a przede wszystkim zdaje się wymykać językowi. Dlatego narrator przyjmuje ironiczną postawę dystansującego się wobec własnego życia obserwatora, który z poczuciem wyższości dokonuje próby jego uporządkowania.

Ironii sprzyjać może również alegoryczna konstrukcja obrazu świata oraz gra konwencjami, czego przykład znajdziemy w *Streszczeniu* Wisławy Szymborskiej:

Hiob, doświadczony na ciele i mieniu, złorzeczy doli ludzkiej. To wielka poezja. Przychodzą przyjaciele i rozdzierając szaty swe badają winę Hioba przed obliczem Pana. Hiob woła, że był sprawiedliwy. Hiob nie wie, czemu osiągnął go Pan. Hiob nie chce mówić z nimi. Hiob chce mówić z Panem. Zjawia się Pan na wozie wicheru. Przed otwartym do kości chwali dzieło swoje: niebiosą, morza, ziemię i zwierzęta. A osobliwie Behemota, a w szczególności Lewiatana, dumą napawające bestie. To wielka poezja. Hiob słucha – nie na temat mówi Pan, bo nie na temat pragnie mówić Pan. Pośpiesznie przeto korzy się przed Panem. Teraz wypadki następują szybko. Hiob odzyskuje osły i wielbłądy, woły i owce dwakroć przyczynione. Skóra obrasta wyszczerzoną czaszkę. I Hiob pozwala na to. Hiob się godzi. Hiob nie chce posuć arcydzieła.

Biblijna historia o niezawinionej winie, cierpieniu człowieka i trudnej do pojęcia sprawiedliwości Bożej została tu ujęta w ramy streszczenia, czyli zobiektywizowanej relacji wyliczającej najważniejsze wydarzenia w skondensowany sposób. Zderzenie tej pozornie nieporadnej, oszczędnej w środki wyrazu formy z „wielką poezją” biblijną wywołuje silny, ironicznie zabarwiony, dysonans. Pozwala na zdystansowanie się podmiotu do opowiadanej historii oraz uruchamia polemiczny dialog z chrześcijańską interpretacją biblijnej opowieści. Na plan pierwszy wysuwa się tu nie Bóg, ale człowiek i to jego perspektywa staje w tekście najważniejsza. Sygnałem ironiczności staje się również powtórzenie: kilkanaście razy powraca imię Hioba, ale szczególnie istotne okazuje się powielenie zdania „To wielka poezja”, demaskujące oschłość i nieludzkość pozbawionej współczucia „boskiej” poezji. Dyskretnie ironiczny podmiot podważa zatem wartość sztuki, która mogłaby zaprzeczyć wartościom humanistycznym, ujawnia „nie-ludzkie” okrucieństwo, jakie towarzyszyło próbie, której poddano niewinnego Hioba. Ironiczne jest również zdanie: „nie na temat mówi Pan, bo nie na temat pragnie mówić Pan”, ocierające się o bluźnierstwo. *Streszczenie* staje się tym samym obroną wszystkiego, co ułomne, niedoskonałe i ludzkie, a ironia wspomaga etyczną postawę narratora.

Podobną rolę pełni ironia w wierszu Zbigniewa Herberta *Damastes z przydomkiem Prokrustes mówi*, gdzie wykorzystana zostaje konstrukcja liryki roli, zakładająca nietożsamość podmiotu autorskiego z podmiotem mówiącym. „Ja” jest tu postacią mitologiczną, która wypowiada się w pierwszej osobie:

*Władatem puszcza wężowem przepaścią sam
bez rady starców głupich insygniów z prostą maczugą w dłoni*

odziany tylko w cień wilka i grozę budzący dźwięk słowa Damastes

*brak mi było poddanych to znaczy miałem ich na krótko
nie dożywali światu jest jednak oszczerstwem nazwanie mnie zbójcą [...]
pacjenci umierali ale im więcej ginęło
tym bardziej byłem pewny że badania moje są słuszne
cel był wzniosły postępowanie wymaga ofiar*

Im silniej Damastes się usprawiedliwia, tym mocniej się pograża w oczach czytelnika, niemogącego przystać na prawo silniejszego i nadrzędność idei nad wartościami: ceną postępu nie może być bowiem ludzkie życie. Tytułowa postać, znana z mitologii jako rozbójnik napadający podróżnych, kompromituje się dzięki nazwaniu Tezeusza „mordercą niewinnego Minotaura”, „oszustem bez zasad i wizji przyszłości”; również wyrażenie „niepłonnej nadziei że inni podejmą mój trud / i dzieło tak śmiało zaczęte doprowadzą do końca” musi budzić moralny opór czytelnika, nakazujący zakwestionować wiarygodność mówiącego. Autoportret przekonanego o swej niewinności tyрана, działającego zgodnie z prawem silniejszego, staje się znakiem władzy despotycznej, totalitarnej, zasłaniającej się szczytnymi ideałami i marzeniem o człowieku doskonałym, odbiorca zaś nie może w żaden sposób zaakceptować takiego stanu rzeczy. Liryka roli, wykorzystująca dystans między punktem widzenia autora i poglądami dopuszczanego do głosu bohatera możliwa jest do zauważenia właśnie dzięki zastosowaniu chwytu ironii. Podobne liczne przykłady znajdziemy w poezji Wisławy Szymborskiej czy Czesława Miłosza, który rozumie ironię jako zdolność autora do wchodzenia w skórę innych ludzi oraz wypowiedzania się z różnorodnych perspektyw w pierwszej osobie; odbiorca ma wrażenie, że w wierszu nie mówi podmiot autorski, ale persona przez niego stworzona. Za każdym razem interpretacji podlegać więc musi stosunek autora wobec wykreowanej postaci.

Na zakończenie tego skróconego przeglądu ironicznych poetyk warto wspomnieć o szczególnym rodzaju omawianej figury, jakim jest autoironia, kiedy to „ofiara” ironicznego mówienia staje się sam mówiący, dystansując się do własnej osoby. Dzieje się tak w wierszu Mirona Białoszewskiego *miron-czarnia*:

*męczy się człowiek Miron męczy
znów jest zeń słów niepotraf
niepewny cozrobień
yeń*

Poeta użala się tu na brak weny twórczej oraz problemy związane z pisaniem. Zaskakujące użycie trzeciej osoby w miejsce pierwszej („człowiek Miron”)

umożliwia mu jednocześnie ironiczne zdystansowanie się do siebie samego. Powstaje tym samym charakterystyczne dla poezji Białoszewskiego napięcie między życiem (sferą autobiograficzności) a pisaniem (sferą tekstową). Zgodnie z logiką tropu ironista (Miron-„ja” liryczne) może zademonstrować swoją wyższość nad obiektem ironicznego ataku (Mironem-bohaterem). Autoironia ma tu zresztą charakter żartobliwy, lekko kpiący, a tekst pozostaje poetycką grą, uświadamiającą mechanizmy tworzenia – to skarga na niemożność pisania, która w efekcie przynosi przecież kompozycyjnie dopracowany, autotematyczny wiersz.

Powyższe przykłady pokazują, że funkcje ironii oraz jej sposoby sygnalizowania przez tekst bywają różnorodne. W najprostszych przypadkach może chodzić o **retoryczne podkreślenie zdania przez jego zaprzeczenie**, a także o **nawiązanie więzi z odbiorcami**, których chcemy pozyskać kosztem atakowanej ironicznie ofiary (jak w liryce roli). Figura ta zmusza każdorazowo do myślenia, wywołuje **intelektualny i etyczny namysł czytelnika**. We wszystkich omawianych tekstach ironia nie jest tylko ironicznym mówieniem autora, dającym się opisać tylko w kategoriach poetyki i retoryki, czyli pewną **właściwością stylu**, ale także związana bywa z określoną **postawą**, stając się jednocześnie kategorią estetyczną, filozoficzną czy egzystencjalną. Ironia jako odmiana dyskursu staje się zatem jednocześnie ironią stanu świata – polega na interpretowaniu świata w ironiczny sposób.

Innymi słowy, obok **bycia ironicznym** można zatem **postrzegać rzeczywistość jako ironiczną**. Z jednej strony mamy do czynienia z technikami czy poetyką ironisty, z drugiej zaś – z pewnym poczuciem ironii, postawą czy ironicznym stosunkiem do świata. Trzeba pamiętać, że te dwa rozumienia ironii – **jako wyrazu i jako postawy** – wzajemnie się dopełniają. Można więc mówić o pewnej dyspozycji czy kondycji podmiotu, który odkrywa w rzeczywistości spłot sprzeczności, przeciwstawnych dążeń czy niedających się uzgodnić racji. Ironia w takim rozumieniu jest równocześnie sposobem zdystansowania się mówiącego wobec zauważonych przeciwieństw, próbą ich ujawnienia i opanowania właśnie za pomocą twórczości. Towarzyszy jej szczególnie samoświadomość i poczucie wyższości ironisty, próbującego poradzić sobie w dziele z wizją targanego sprzecznościami świata. Postawa autora wyraża się poprzez próbę poznania i uporządkowania ironicznie postrzeganej rzeczywistości w tekście lub też tylko podkreślenia w nim owego nieusuwalnego napięcia. Najpełniejszy wyraz takiego rozumienia zjawiska stanowi ironia romantyczna.

Ironia romantyczna, powstała na gruncie filozofii Friedricha Schlegla, jest koncepcją postawy artysty wobec świata, która w szczególny sposób podkreśla kreacyjny aspekt dzieła literackiego. Eksponuje podmiotowość twórcy, ujawniającego akt pisania i nawiązującego kontakt z czytelnikiem, jak ma to miejsce na

przykład w poemacie dygresyjnym. W *Beniowskim* Juliusza Słowackiego narrator eksponuje swoją wyższość nad dziełem i dokonuje własnej autoprezentacji, traktując swą osobę zarazem autoironicznie i z dystansem, udowadniając na każdym kroku, iż panuje nad regułami tworzonego dzieła. Ujawnieniu i tematyzacji podlegają tu reguły sztuki, pojawia się gra konwencjami i tradycją literacką, łączenie sprzecznych kategorii estetycznych, tragizmu i komizmu, wzniosłości i trywialności, elementów fantastycznych i realistycznych. Ironia romantyczna stanowi bowiem wyraz wolności podmiotu, będąc sposobem samostanowienia „ja”, które spogląda na skonfliktowany świat z perspektywy. To odczucie wolności, ale i wyższości wynika z poczucia władzy podmiotu nad własną egzystencją i kreowanym dziełem. Uwyraźniona zostaje autonomia dzieła skonfrontowana jednocześnie z tym, co pozatekstowe. Romantyczna ironia ujawnia sprzeczności między fikcją a rzeczywistością, tematyzuje je i pozwala uzyskać do nich dystans. Jest reakcją na chaos świata i próbę jego metafizycznego odczarowania, desakralizację jego obrazu – podmiot jednak chce zachować władzę nad przygodnością materii, a postawa ironiczna staje się dlań obroną przed chaosem świata lub też sposobem utrwalenia jego sprzecznościowego charakteru. Tak rozumiana ironia staje się „koniecznym bytu cieniem”, jak w wierszu *Ironia* Cypriana Kamila Norwid:

1

*Żeby to można arcydzieło
Dłutem wyprowadzić z grubych brył –
I żeby dłuto nie zgrzytnęło,
Ni młot je ustawnie bił a bił!...*

2

*Żeby to tchem samym harmonii
Można było kręcić wozów oś,
I bez s-krzypnięcia wstecz ironii
Żeby się udało zrobić coś...*

3

*Och! jakże s p a ł b y s o b i e c z ł o w i e k,
W y ż s z y n a d s k a r g i u s t a w i c z n e,
L e c z c ó ż ? – g d y j e s z c z e i u p o w i e k
R o z - s i ę d ą s i ę s n y i r o n i c z n e ! ! . . .*

4

*Uczucie zwiedza bez ironii
Szlaki b i t e c u d z y m c i e r p i e n i e m,
L e c z k t o b y ł p i e r w e j t a m, w i e o n i e j,
Że jest – koniecznym bytu cieniem. [...]*

Przy okazji omawiania historycznych odmian ironii warto tu wspomnieć jeszcze o dwóch jej rodzajach: ironii tragicznej i sokratycznej. **Ironia tragiczna** (inaczej ironia losu) wywodzi się z greckiej tragedii i wiąże się z działaniami bohatera, którego czyny – bez jego wiedzy i woli – prowadzą nieuchronnie do katastrofy. I tutaj pojawia się charakterystyczna dla ironii sprzeczność, tym razem między świadomością postaci a jej prawdziwą sytuacją, jak w micie o Edypie, którego bohater robi wszystko, by uniknąć przeznaczenia, a zarazem z każdym krokiem nieświadomie zbliża się do jego wypełnienia. Gdy Edyp wydaje wyrok na zabójcę swego ojca, nieświadomie poprzysięga swoją własną zgubę. **Ironia sokratyczna** natomiast wywodzi się z zastosowanej przez Sokratesa procedury przeprowadzania dysputy, utrwalonej w *Dialogach* Platona. Jest ona praktyką poznawczą, niekoniecznie związaną z literaturą, która polega na zadawaniu pytań z pozycji człowieka naiwnego, „udającego głupszego”. Metoda pytań staje się sposobem dochodzenia do prawdy (metoda majeutyczna) dzięki doprowadzeniu do absurdu racji przeciwnika, udowodnieniu ich powierzchowności oraz demaskacji jego niewiedzy. W efekcie rozmówca zmuszony zostaje do myślenia, przewartościowania głoszonych sądów i wkroczenia na drogę poznania.

Współcześnie coraz częściej się mówi o ironii jako **postawie antropologicznej**, związanej z egzystencjalnym wymiarem życia człowieka. Ironia staje się tym samym jedną z ważniejszych kategorii literatury XX i XXI w. Będąc sposobem postrzegania świata, jest związana zawsze z przyjęciem jakiejś perspektywy, określonego punktu widzenia, który ma charakter nie tylko estetyczny, ale też etyczny lub poznawczy. Jest ona nie tyle tropem, co intelektualną dyspozycją współczesnego człowieka, który postawiony zostaje wobec rzeczywistości pozbawionej wymiaru *sacrum*. Zwracał na to uwagę Czesław Miłosz, sprzeciwiając się zanikowi „metafizycznej wyobraźni” współczesnego człowieka, związanemu z dominacją światopoglądu naukowego. Podmiot buntuje się przeciw takiemu stanowi rzeczy, szukając perspektywy, która przywróciłaby światu jedność (sakralną czy moralną) oraz zachowała dominującą pozycję człowieka, ale może też przyjąć świadomość, że przywrócenie światu jedności jest dziś projektem niemożliwym do zrealizowania. Właśnie owo **poczucie ambiwalencji, pęknięcia, nieźborności, nieredukowalnego napięcia rządzącego rzeczywistością** jest dla ironicznej świadomości kluczowe; bywa ono wykorzystywane w różnych propozycjach interpretacyjnych współczesnej literatury. Na przykład Arent van Nieukerken widzi w XX-wiecznej poezji polskiej pewien charakterystyczny sposób postrzegania świata, historii oraz tradycji, który nazywa postawą „ironicznego moralisty”. Język poetycki współczesnej liryki, operując metaforą i konceptami, otwiera ją na perspektywę metafizyczną, dając jednocześnie wyraz świadomości skomplikowania współczesnej rzeczy-

wistości. Przykłady znaleźć można według badacza w twórczości Czesława Miłosza, Zbigniewa Herberta, Stanisława Barańczaka i Wisławy Szymborskiej, których łączy postawa „ironicznego moralizmu”, związana z ironiczną i metafizyczną jednocześnie wrażliwością poetycką. Również dla Anny Legeżyńskiej, badaczki poezji elegijnej końca XX wieku, ironiczność stanowi pewien typ światopoglądu i podporządkowana zostaje określonej wizji świata. Wiąże się ona ze szczególnym układem napięć, jakie pojawiają się między podmiotem, rzeczywistością i językiem jej opisu, czego przykładem może być późna twórczość Jarosława Iwaszkiewicza, Mirona Białoszewskiego, Zbigniewa Herberta, Tadeusza Różewicza czy Stanisława Barańczaka. W ich refleksyjnych i melancholijnych wierszach, wyrażających świadomość przemijania, niepokoję starości oraz pytania metafizyczne, pojawia się składnik nowy dla konwencji elegijności, jakim jest ironia. Stanowi ona pewną formę samoobrony, pozwalającą nabrać dystansu wobec siebie i własnej starości, wobec ułomności ciała, odczuwanego bólu oraz świadomości przemijania. Współcześnie zatem ironia coraz częściej konfrontowana zostaje ze świadomością metafizyczną. Postawy ironiczna i metafizyczna stanowią dwa konkurencyjne i komplementarne jednocześnie sposoby określania naszego miejsca w rzeczywistości, oferując nam możliwość wyboru języka, w jakim realizuje się opisanie świata oraz kondycji współczesnego człowieka.

Jak starałam się pokazać, ironia na przestrzeni wieków bywała różnie rozumiana – jako trop, figura słów i figura myśli, postawa egzystencjalna czy forma interpretacyjna. Samo pojęcie nie odsyła do jednego zjawiska i nie podlega łatwej systematyzacji. Być może lepiej byłoby mówić o ironiach w liczbie mnogiej, niż o jednej tylko ironii – w każdym jednak przypadku kategoria ta wiąże się ze szczególną aktywnością intelektualną, zmusza do myślenia wieloperspektywicznego i niehierarchicznego, uruchamia różnorodność punktów widzenia oraz świadomość wieloznaczności, skomplikowania i nieoczywistości relacji, jakie pojawiają się między podmiotem, światem i językiem.

BIBLIOGRAFIA

Bibliografia podmiotowa

1. BIAŁOSZEWSKI M., *Wiersze: wybór*, Warszawa 2003.
2. HERBERT Z., *Raport z oblężonego miasta i inne wiersze*, Wrocław 1993.

3. MIŁOSZ C., *Wiersze wszystkie*, Kraków 2011.
4. NORWID C. K., *Vade-mecum*, oprac. J. Fert, Wrocław 2003.
5. SŁOWACKI J., *Beniowski*, oprac. M. Ursel, Wrocław 1985.
6. STERNE L., *Życie i myśli J. W. Pana Tristrama Shandy*, przeł. K. Tarnowska, Warszawa 1974.
7. SZYMBORSKA W., *Wiersze wybrane*, Kraków 2010.

Bibliografia przedmiotowa

1. *IRONIA*, red. M. Głowiński, Gdańsk 2002.
2. *ĆWICZENIA z poetyki*, red. A. Gajewska, T. Mizerkiewicz, Warszawa 2006 (tu: Ironia i jej odmiany; Ironia sokratejska; Ironia retoryczna – ironia romantyczna)
3. LEGEŻYŃSKA A., *Gest pożegnania. Szkice o poetyckiej świadomości elegijno-ironicznej*, Poznań 1999.
4. ŁAGUNA P., *Ironia jako postawa i jako wyraz (z zagadnień teoretycznych ironii)*, Kraków 1984.
5. NIEUKERKEN A. van, *Ironiczny konceptyzm. Nowoczesna polska poezja metafizyczna w kontekście anglosaskiego modernizmu*, Kraków 1998.
6. *POWAGA ironii*, red. A. Doda, Toruń 2004.
7. *SŁOWNIK literatury polskiej XIX wieku*, Wrocław 1994 (hasło: Ironia romantyczna).
8. SZTURC W., *Ironia romantyczna. Pojęcie, granice i poetyka*, Warszawa 1992.
9. SZTURC W., *Osiem szkiców o ironii*, Kraków 1994.

Urszula Cimoch

Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

POWSTANIE STYCZNIOWE W 1863 ROKU

Powstanie narodowe w kraju, które rozpoczęło się 22 stycznia 1963 roku, było kolejną walką o odzyskanie niepodległości i próbą wyjścia spod rosyjskiego terroru. Tego dnia Tymczasowy Rząd Narodowy ogłosił manifest wzywający do

walki nie tylko Polaków, ale również Litwinów i Ukraińców. Jego treść zawierała wizję niepodległego państwa, w którym zostaną zniesione różnice stanowe oraz zapewnione będą równe prawa dla każdego obywatela.

Wybuch powstania był poprzedzony wieloma manifestacjami patriotycznymi, krwawo tłumionymi przez rosyjskich zaborców. W tym czasie ścierały się dwa stronnictwa: czerwonych, którzy dążyli do wybuchu powstania oraz białych, ich przeciwników. Branka młodzieży polskiej do wojska rosyjskiego przyspieszyła decyzję o rozpoczęciu zrywu. Rząd rosyjski, rekrutując do armii głównie osoby zaangażowane politycznie, chciał stłamsić powstańcze idee społeczeństwa. W tej sytuacji wiele osób uciekło do okolicznych lasów, rozpoczynając później działania partyzanckie.

W czasie powstania stoczono ok. 1200 bitew i potyczek na terenie Królestwa Polskiego, Litwy, Białorusi oraz części Ukrainy. Najważniejszą z nich była bitwa pod Grochowskimi (18 marca 1863) – jedna z najkrwawszych, zakończona zwycięstwem rodaków. Walka miała charakter partyzancki, od początku zaznaczyła się olbrzymią dysproporcją sił – prawie dwukrotną przewagą wojsk rosyjskich (100 tys. armia). W pierwszych dniach powstania jeden z późniejszych dyktatorów rozpoczął tzw. kampanię Langiewicza staczając trzy zwycięskie bitwy. Niestety początkowe sukcesy nie przyniosły oczekiwanych rezultatów i powstanie zakończyło się klęską.

Szacuje się, że ok. 20 tys. żołnierzy ze strony polskiej poległo lub ich pomordowano, ok. tysiąca zostało straconych, 35-40 tys. powstańców i ich rodzin zesłano na katorgę i osiedlenie na Syberii (połowa z nich nie wróciła do kraju), ok. 10 tys. powstańców wyemigrowało i spośród nich połowa tam pozostała. Skutki materialne również były dotkliwe. Oprócz ok. 100 zniszczonych w trakcie walk miasteczek i wsi, po powstaniu konfiskowano majątki, nastąpiło załamanie gospodarki. Przegrana insurekcja spowodowała zniesienie autonomii Królestwa Polskiego w 1867 roku, zlikwidowanie budżetu oraz zamknięcie Szkoły Głównej w Warszawie na rzecz uniwersytetu rosyjskiego i nasilenie rusyfikacji.

Rok Powstania Styczniowego ogłoszony przez Senat RP oraz 150. rocznica powstania, która mija w 2013 r. jest okazją do zaprezentowania zestawienia bibliograficznego. Znajdziemy w nim opracowania ogólne, publikacje o przebiegu powstania w poszczególnych rejonach Rzeczypospolitej, prace biograficzne, pamiątniki i wspomnienia. W kolejnych rozdziałach poznamy losy uczestników powstania, tradycje i miejsca pamięci oraz echa klęski narodowej w literaturze i sztuce. Na wybór bibliografii składają się pozycje zwarte od 1986 roku oraz artykuły od 2007 roku.

1. Opracowania ogólne

a. Pozycje zwarte

1. DWIE drogi / Paweł Jasienica [pseud.]. – Warszawa : „Czytelnik”, 1992. – 366 s.
Tekst wg wyd. 2 z roku 1963, przejrzanego i uzupełnionego przez aut.
2. DWIE opinie : wybór pism / Tadeusz Romanowicz. – Kraków : Ośrodek Myśli Politycznej : Księgarnia Akademicka, 2007. – 227 s. – (Biblioteka Klasyki Polskiej Myśli Politycznej; t. 20)
3. JÓZEF Piłsudski o Powstaniu 1863 roku / Instytut Piłsudskiego Poświęcony Badaniu Najnowszej Historii Polski, Nowy Jork–Londyn. – [Warszawa] : „Pokolenie”, [1989]. – 276 s. : il.
Przedr. faks., oryg. : Londyn : nakł. Gryf Publications LTD., 1963.
4. LITWA i Białoruś w dobie konspiracji i powstania zbrojnego (1861-1864) / Stanisław Łaniec. – Olsztyn : Towarzystwo Naukowe : OBN im. W. Kętrzyńskiego, 2002. – 196 s. : mapy. – (Rozprawy i Materiały Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie; nr 205)
Bibliogr.
5. MANIFEST 22 stycznia 1863 roku / Stefan Kieniewicz. – Warszawa : „Interpress”, 1989. – 163 s. : il. – (Panorama Dziejów Polski – Fakty i Mity)
Bibliogr. s. 160.
6. NARODZINY tajemnego państwa polskiego : 1859-1862 / Franciszka Ramotowska. – Warszawa : Państw. Wydaw. Naukowe, 1990. – 477 s. : il.
7. PIUS IX a Polska w dobie powstania styczniowego / Krzysztof Lis; Katolicki Uniwersytet Lubelski. Wydział Teologii. – Lublin : Redakcja Wydawnictw KUL, 1996. – 372 s. : il.
Bibliogr. s. 335-354.
8. PIUS IX a wojna partyzancka Polaków z Rosją : powstanie styczniowe (1863-1864) / Jan Kania. – Kraków : „Spes”, 2000. – 311 s. – (Studia z Dziejów Stosunków Polsko-Watykańskich)
9. POWSTANIE styczniowe / Stefan Kieniewicz; [red. Maria Skowronek]. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2009. – Wyd. 3. – 793 s. : il. – (Klasyka Polskiej Historiografii)
10. POWSTANIE styczniowe (1863-1864) / napisał August Sokołowski. – Poznań : „Kurpisz”, 2002. – 345 s. : il.
Przedr., oryg. : Wiedeń : nakł. Franciszka Bondego.
11. POWSTANIE styczniowe 1863-1864 : aspekty militarne i polityczne : materiały z sympozjum / pod red. nauk. Janusza Wojtasika. – Warszawa : „Bellona”, 1995. – 215 s. : il.

12. POWSTANIE styczniowe 1863-1864 : walka i uczestnicy, represje i wygnanie, historiografia i tradycja / pod red. Wiesława Cabana, Wiktorii Śliwowskiej. – Kielce : Wydawnictwo Akademii Świętokrzyskiej, 2005. – 334 s.
Bibliogr. s. 185.
13. POWSTANIE styczniowe : 1863-1864 : wrzenie, bój, Europa, wizje / pod red. Sławomira Kalembki; [przedm. Stefan Kieniewicz]. – Warszawa : Państw. Wydaw. Naukowe, 1990. – 760 s. : il.
14. POWSTANIE styczniowe : historia i tradycje : opracowanie zbiorowe / Ministerstwo Obrony Narodowej. Departament Wychowania i Promocji Obronności. – Warszawa : „AJ-Press”, 2003. – 208 s. : il.
15. POWSTANIE styczniowe na Litwie / Stanisław Łaniec; Instytut Historii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. – Olsztyn : Instytut Historii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, 2000. – 172 s.
Bibliogr. s. 163-172.
16. ROK 1863 / Józef Piłsudski; wstęp i oprac. Stefan Kieniewicz. – Warszawa : „Książka i Wiedza”, 1989. – 211 s.
17. ROK 1863 pod znakiem Orła i Pogoni / Bogdan Jagiełło. – Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1992. – 151 s. : il. – (Biblioteczka Historyczna (Warszawa))
18. RZĄDY powstańcze Konstantego Kalinowskiego na Litwie i Białorusi : szkic do dziejów powstania styczniowego (1863-1864) / [Stanisław Łaniec]. – Olsztyn : nakł. własnym autora, 2006. – 124 s. : il.
19. TAJEMNE państwo polskie w powstaniu styczniowym 1863-1864 : struktura organizacyjna / Franciszka Ramotowska; Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych. Cz. 1-2.– Warszawa : „DiG”, 1999-2000. – 2 cz. (727; 507 s.)
20. TERROR powstańczy 1862-1864 / Marek Jaeger. – Kalisz : Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, 2008. – 219 s.
Bibliogr. s. 182-190.
21. TRZY powstania narodowe : kościuszkowskie, listopadowe, styczniowe / Stefan Kieniewicz, Andrzej Zahorski, Władysław Zajewski; pod red. Władysława Zajewskiego; Instytut Historii. Polska Akademia Nauk. – Warszawa : Wydawnictwo „Książka i Wiedza”, 2006. – Wyd. 5 popr. i uzup. – 428 s. : il.
Wskazówki bibliogr. s. 410-411.
22. TYGODNIE polskiego buntu / Mikołaj Pawliszczew; przekł. i oprac. nauk. Apoloniusz Zawilski. T. 1, Okres manifestacji 1861-1862; T. 2, Walka orężna 1863-1864. – Warszawa : „Bellona”, 2003. – 2 t. (469; 628 s.) : il.

23. [TYSIĄC osiemset sześćdziesiąt trzy] 1863 : Litwa i Białoruś / Dawid Fajnhauz. – Warszawa : „Neriton” : Instytut Historii PAN [Polskiej Akademii Nauk], 1999. – 357 s.

Bibliogr.

24. ZAPISKI o powstaniu polskiem 1863 i 1864 r[oku] i poprzedzającej powstanie epoce demonstracji do 1856 r. T. 1 / Mikołaja Wasyliwiczka Berga. – Chotomów : „Verba”, 1991. – 334 s.

Przedr. fotooffs., oryg. : Kraków : nakł. Spółki Wydawniczej Polskiej, 1898.

b. Artykuły

1. BIEL, czerwień, czerń : powstanie styczniowe po 145 latach / Jerzy Zdrada // *Polityka*. – 2008, nr 8, dod. Pomocnik Historyczny nr 1, s. 12-19
2. BRZĘCZĄCE okowy niewoli / Jarosław Szarek // *Nasz Dziennik* (Wyd. 3). – 2012, nr 17, s. 22
3. GARIBALDCZYCY, huzarzy, żuawi śmierci / Leszek Wiśniewski // *Gaz. Wybor.* – Lublin. – 2007, nr 18, s. 5
4. JÓZEFA Piłsudskiego konspekt dziejów powstania 1863-1864, przygotowany w 1913 roku na konkurs Polskiego Towarzystwa Historycznego we Lwowie / oprac. Grzegorz Nowik // *Prz. Hist.-Wojsk.* – 2007, nr 5, s. 145-166
5. NIEŚMIERTELNI, którzy przetrwali – o rocznicy Powstania Styczniowego / Tomasz Łysiak // *Gaz. Polska*. – 2012, nr 46, s. 18-19
6. PAROWCE na powstańców / Oskar Myszor // *Polityka*. – 2008, nr 9, s. 76-78
7. SPOŁECZEŃSTWO Galicji Wschodniej wobec powstania styczniowego / Paweł Należniak // *Gaz. Polska*. – 2012, nr 5, s. 27
8. SZTYLETNICY powstania styczniowego – historiografia i literatura : rekoniesans / Paulina Małochleb // *Teksty Drugie*. – 2008, nr 3, s. 184-193
9. ŚLĄSK i Ślązacy w Powstaniu Styczniowym / Ireneusz T. Lisiak // *Myśl Polska*. – 2009, nr 8, s. 16
10. WIARA, niepodległa i wolna Ojczyzna, język polski i ziemia : o wartościach naczelnych w rocznicę Powstania Styczniowego / Piotr Paweł Gach // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 19, s. 20
11. WYBUCH powstania 22 stycznia 1863 r. i pierwsze wielkie bitwy powstańcze na Podlasiu / Janusz Wojtasik // *Rocz. Białkopodlaski*. – 2007, t. 15, s. 33-58
12. Z KURZEM krwi bratniej : rok 1863 – powstanie, które wywołały dzieci / Stanisław Stomma // *Tyg. Powsz.* – 2008, nr 3, s. 23-26

2. Przebieg powstania w poszczególnych rejonach Rzeczypospolitej

1. GDY Polacy – kosynierzy postawali rzędem : powstanie styczniowe na terenie powiatu bełchatowskiego / Łukasz Politański. – Żelów : Oficyna Drukarska MR „Marland 2” Marek Rusal, [2011]. – 104 s. : il. – (Bełchatowska Biblioteczka Historyczna im. Stefana Hellwiga)
2. KAMPANIA Langiewicza 1863 / Wojciech Kalwat. – Warszawa : Bellona, 2012. – 246 s. : il. – (Historyczne Bitwy)
Bibliogr. s. 233-238.
3. KIELCE w okresie powstania styczniowego / Krzysztof Urbański; Kieleckie Towarzystwo Naukowe. – Kielce : KTN, 1996. – 167 s. : il.
Bibliogr. s. 133-139.
4. KLECZEW w czasie powstania styczniowego 1863-1864 / Maciej Grzeszczak. – Poznań : Wydawnictwo „Rys”, 2010. – 75 s.
Bibliogr. s. 71-[76].
5. KRONIKA podolska / Zygmunt Starorypiński. Dokumenty Organizacji Narodowej 1862-1863 / do dr. przygot. Stefan Kieniewicz i Franciszka Ramotowska; Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, Archiwum Główne Akt Dawnych. – Warszawa : Wydawnictwo DiG, 1997. – 149 s. – (Pamiętnik Zygmunta S(tarorypińskiego); cz. 3)
6. LASY – nasze fortece / Halina Maławska. – Zwierzyniec : [nakł. autorki], 1993. – 145 s.
Bibliogr. s. 138-145.
7. LITWA w powstaniu styczniowym : bitwy i potyczki na Kowieńszczyźnie (1863-1864) / Stanisław Łaniec; Instytut Historii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. – Olsztyn : IHUWM, 2000. – 144 s.
Bibliogr. s. 135-144.
8. OPIS powstania polskiego w roku 1863 i 1864 w województwie krakowskim / Ludomir Grzybowski; oprac. Wiesław Caban, Zdzisław Jerzy Adamczyk. – Kielce : Wyższa Szkoła Pedagogiczna, 1994. – 195 s. : il.
9. PARTYZANCI Kresów Północno-Wschodnich w powstaniu styczniowym : (ziemie białoruskie) / Stanisław Łaniec. – Toruń : „Top Kurier”, 1996. – 110 s. : il.
Bibliogr. s. 89-100.
10. POWIŚLE Puławskie w powstaniu styczniowym 1863 r. : 140 rocznica wybuchu powstania styczniowego / Stanisław Pać. – Puławy : Towarzystwo Przyjaciół Puław, 2003. – 101 s. : il. – (Nowa Biblioteka Puławska; nr 1)
Bibliogr.

11. POWSTANIE Styczniowe na Południowym Podlasiu : praca zbiorowa / pod red. Arkadiusza Kołodziejczyka; Towarzystwo Miłośników Ziemi Węgrowskiej, Mazowiecki Ośrodek Badań Naukowych im. Stanisława Herbsta, Fundacja Kultury Podlaskiej. – Węgrów; Warszawa : MOBN, 1994. – 154 s. : fot., il. – (Prace Mazowieckiego Ośrodka Badań Naukowych; nr 58)
Materiały z sesji popularnonaukowej, 3. II. 1993, Węgrów.
Bibliogr. s. 25-26.
12. POWSTANIE Styczniowe na Północnym Mazowszu / Ryszard Juszkiewicz; Mazowiecki Ośrodek Badań Naukowych. Ciechanowskie Towarzystwo Naukowe. – Warszawa : „Mako”, 1992. – 206 s. : il. – (Prace Mazowieckiego Ośrodka Badań Naukowych; nr 56)
13. POWSTANIE styczniowe na ziemi gostyńskiej / Marian Chudzyński // *R o c z . G o s t y Ń s k i .* – 2008, t. 2, s. 9-36
14. POWSTANIE styczniowe w powiecie mławskim : praca zbiorowa / pod red. Ryszarda Juszkiewicza; Mazowiecki Ośrodek Badań Naukowych im. Stanisława Herbsta w Warszawie, Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Mławskiej. – Warszawa; Mława : MOBN : TPZM, 1994. – 121 s. : il. – (Materiały i Studia z Dziejów Powstania Styczniowego; t. 3)
15. POWSTANIE styczniowe w powiecie radzyńskim : walki powstańcze 1863-1864 / Jacek Pożarowski. – Radzyń Podlaski : Radzyńskie Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych, 2011. – 101 s.
Bibliogr. s. 97-101.
16. PÓŁNOCNA Suwalszczyzna w Powstaniu Styczniowym / Stanisław Łaniec. – Toruń : „Top Kurier”, 2002. – 102 s.
Bibliogr.
17. PRZEMARSZ oddziału płk. Konstantego „Wawra” Ramotowskiego do Puszczy Augustowskiej 25 marca – 5 kwietnia 1863 roku / Bartosz Zakrzewski // *P r z . H i s t . - W o j s k .* – 2009, nr 3, s. 181-193
18. RADMUSZY bernardyni w dobie powstania styczniowego / Elżbieta Orzechowska. – Radom : Katedra Radomska : Wydawnictwo Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB, 2008. – 119 s. : il.
Bibliogr. s. 113-119.
19. ROK 1863 na Podlasiu / pod red. Henryka Mierzwińskiego; Instytut Historii Wyższej Szkoły Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach; Siedleckie Towarzystwo Naukowe. – Siedlce : IH WSR-P, 1998. – 223 s. – (Prace Instytutu Historii Wyższej Szkoły Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach; nr 23)
Bibliogr. s. 29-30

20. ROK 1863 na Polesiu Kijowskim : pamiętnik Józefa Sobkiewicza / oprac. Krzysztof Gębura, Dora Kacnelson. – Siedlce : Akademia Podlaska, 2000. – 177 s. : il.
21. SŁUPCA wobec wydarzeń 1863 roku / Bogna Wojciechowska. – Słupca : Słupецkie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne, 1988. – 77 s., mapa : il.
22. TEREN Poleskiego Parku Narodowego miejscem pobytu i obozowania powstańców styczniowych / Zbigniew Gieźa // *Parki Narodowe*. – 2007, nr 1, s. 4-6
23. UDZIAŁ Podkarpacia w powstaniu styczniowym / Marian Hubert Terlecki. – Krosno : Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Krośnieńskiej : „Roksa-na” [i in.], 1997. – 159 s. : il.
Bibliogr. s. 145-156.
24. UDZIAŁ Ziemi Tarnowskiej w powstaniu styczniowym / Andrzej Kunisz; Muzeum Okręgowe w Tarnowie. – Kraków : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1990. – 375 s.
Bibliogr. s. 335-340.
25. WYSZLI nocą w pole : Busko, Pińczów, Solec, Stopnica, Wiślica i okolice – 1863 / Leopold Wojnakowski. – Kielce : „Gens”, 2000. – 222 s. : il.
Bibliogr. s. 214-215.
26. Z DZIEJÓW powstania styczniowego na Kujawach i Ziemi Dobrzyńskiej / pod red. Sławomira Kalembki; [aut. Teresa Bojarska i in.]. – Warszawa : Instytut Wydawniczy Związków Zawodowych : na zlec. Włocławskiego Towarzystwa Naukowego, 1989. – 228 s. : il.
27. Z DZIEJÓW powstania styczniowego w rejonie Gór Świętokrzyskich / Wiesław Caban. – Warszawa; Kraków : Państw. Wydaw. Naukowe : Kieleckie Towarzystwo Naukowe, 1989. – 217 s. : il.
28. ZIEMIA Konińska w czasie powstania styczniowego 1863-1864 : praca zbiorowa. T. 1; T. 2, Archiwalia; T. 3, Pamięć o 1863 roku; T. 4, cz. 1; T. 4, cz. 2; T. 5, Losy i wspomnienia popowstaniowe. – Konin : Wydział Spraw Społecznych UW [Urzędu Wojewódzkiego], 1994-1996. – 5 t. (6 vol.: 222; 125; 58; 171; 236; 333 s.)
29. ZMIERZCH powstania styczniowego w Lubelskiem i na Podlasiu (1864-1872) / Eugeniusz Niebelski; Lubelskie Towarzystwo Naukowe. – Lublin : LTN, 1993. – 309 s. : mapy. – (Dzieje Lubelszczyzny; t. 7)
Bibliogr. s. 279, 283-290.

3. Prace biograficzne

1. ALEKSANDER Wielopolski : bohater trudnej legendy / Joanna Rusin. – Rzeszów : Wydaw. Wyższej Szkoły Pedagogicznej, 1997. – 130 s.

2. CZŁOWIEK świętego imienia : legenda Traugutta w piśmiennictwie polskim XIX i XX wieku / Joanna Rusin. – Rzeszów : Wydaw. Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2002. – 268 s.
Bibliogr.
3. DOWÓDCY i bohaterowie powstania styczniowego na Żmudzi / Stanisław Łaniec. – Toruń : „Top Kurier”, 2002. – 50 s.
4. DYKTATOR Romuald Traugutt / Władysław Kluz. – Wyd. 2. – Kraków : Wydaw. OO.[Ojców] Karmelitów Bosych, 1986. – 296 s.
Bibliogr. s. 291.
5. EMISARIUSZ / Krzysztof Dobrecki. – Konin : „Przegląd Koniński”, 2004. – Wyd. 3 uzup. – 105 s. : il.
6. FRANCISZKANIE w powstaniu styczniowym na ziemi konińskiej / Piotr Goldyn. – Włocławek : Wydaw. Duszpasterstwa Rolników, 2002. – 62 s. : il.
Bibliogr.
7. GENERAŁOWIE powstania styczniowego / Zbigniew Gnat-Wieteska. – Pruszków : „Ajaks”, 1994. – 79 s. : il.
Bibliogr. 78-[80].
8. JENO gorsze życie na lepsze zamieniam : myśląc Ojczyzna / J. Polonus // *Ż r ó d ł o*. – 2011, nr 32, s. 18
9. KSIĄDZ Antoni Mackiewicz w latach manifestacji, konspiracji i powstania (1861-1863) / Stanisław Łaniec; Uniwersytet Warmińsko-Mazurski. Instytut Historii. Katedra Historii Polski i Powszechniej XIX wieku. – Olsztyn : Uniwersytet Warmińsko-Mazurski. Instytut Historii, 2001. – 48 s.
Bibliogr. s. 35-48.
10. KSIĄDZ generał Stanisław Brzóska : kapelan i dowódca / Tadeusz Krawczak. – Pruszków : „Ajaks” [i in.], 1995. – 88 s. : il. – (Boje Polskie; 5)
11. „NA BÓG żywy, Bracia, nie zasypiajmy sprawy!” : rzecz o ks. Stanisławie Brzósce (1834-1865) / Eugeniusz Niebelski. – Lublin : „ZEN”, 1995. – 194 s.
Bibliogr. s. 189-194.
12. NA DRODZE do świętości : Rafał Kalinowski – powstaniec 1863 i karmelita bosy / red. Eugeniusz Niebelski, Stanisław Wilk; [Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. I Katedra Historii Nowożytnej. Katedra Historii Zakonów]. – Lublin : Wydawnictwo KUL, 2008. – 295 s. : il.
Bibliogr. s. 266.
13. „NIE ginę jeno gorsze życie na lepsze zamieniam” : myśląc Ojczyzna / J. Polonus // *Ż r ó d ł o*. – 2011, nr 3, s. 18
14. PATRIOTA bez paszportu / Jerzy W. Borejsza. – Wyd. 3 popr. – Warszawa : Wydawnictwo Neriton, 2008. – 251 s. : il.

15. PRZYWÓDCY powstania styczniowego w Lubelskiem i na Podlasiu : Leon Frankowski, ks. Stanisław Brzóska / Józef Tomczyk. – Lublin : [b.w.], 1992. – 135 s.
Bibliogr. prac. J. Tomczyka, s. 131-133.
16. RAFAŁ Krajewski (1834-1864) : powstańczy minister, architekt i poeta / Krzysztof Krajewski Siuda; Wyższa Szkoła Humanistyczna im. Aleksandra Gieysztora. – Pułtusk : Wyższa Szkoła Humanistyczna im. Aleksandra Gieysztora, 2006. – 242 s. : il.
Bibliogr. s. 211-220.
17. SŁOWNIK lubelskich i podlaskich księży uczestników powstania 1863 roku / Eugeniusz Niebelski; Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. Wydział Nauk Humanistycznych. I Katedra Historii Nowożytnej. – Lublin : Wydawnictwo KUL, 2011. – 189 s. : il.
Bibliogr. s. 173-189.
18. STRASZNY starzec / Wojciech Kalwat // *M ó w i ą W i e k i*. – 2008, nr 03, s. 52-57.
19. TOMASZ Chmieliński z Serocka – Nieznany bohater Powstania Styczniowego / Sławomir Jakubczak // *R o c z . L e g i o n o w s k i*. – 2008, t. 3, s. 421-430.
20. WALERY Wróblewski (1836-1908) / Leonard Dubacki // *P r z . S o c j a - l i s t y c z n y*. – 2009, nr 1, s. 92-102
21. WYBITNIEJSI dowódcy oddziałów powstania styczniowego według Stanisława Rybickiego / Krystyna Jachimek, Henryk Fałek; Archiwum Państwowe m. st. Warszawy. – Warszawa; Rawa Mazowiecka : Archiwum Państwowe, 1993. – 76 s. : il.
Wydano w 130. rocznicę wybuchu powstania styczniowego.
Bibliogr. przedm.-podm. S. Rybickiego s. 8-11.
22. WYDARZENIA 1863 roku w Inflantach Polskich w relacjach i wspomnieniach / Dorota Samborska-Kukuć // *Z a p i s k i H i s t o r y c z n e*. – 2008, z. 4, s. 133-144
23. ZWYCIĘZCA spod Żyrzyna : generał Michał Heydenreich-Kruk (1831-1886) / Zdzisław Bielań. – Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2006. – 271 s. : il.

4. Pamiątniki i wspomnienia

1. BRONISŁAWA Zaleskiego i Kajetana Cieszkowskiego nieznane relacje o powstaniu styczniowym / oprac. Wiesław Caban, Ryszard Matura. – Kielce : Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Jana Kochanowskiego, 1997. – 130 s. – (Prace Instytutu Historii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach; nr 5)

Notatka o powstaniu 1863 roku / Bronisław Zaleski. Pamiętnik dla syna Jana / Kajetan Cieszkowski.

2. NA NIEZNANE losy między Ołońcem a Jardyniem : dwa pamiętniki z zesłania po powstaniu styczniowym / oprac. Anna Brus. – Warszawa : „DiG”, 1999. – 401 s.
3. PAMIĘTNIKI i wspomnienia / Jan Newlin Mazaraki; oprac. i komentarzem opatrzył Eligiusz Kozłowski. – Kraków : Wydaw. Baran i Suszczyński, 1999. – 255 s. : il.
4. PAMIĘTNIKI kresowej nauczycielki : z lat 1833-1921 / Grasylda Malinowska. – Bydgoszcz : Towarzystwo Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej. Oddział, 1995. – 107 s. : il. – (Biblioteka Wileńskich Rozmaitości. Seria A; 7)
5. PAMIĘTNIK : Wielkopolska i powstanie styczniowe we wspomnieniach galicyjskiego ziemianina / Kazimierz Sczaniecki; oprac., wstępem i przypisami opatrzył Witold Molik; Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Wydział Historii i Nauk Społecznych. – Poznań : Wydaw. PTPN, 1995. – 162 s. : il. – (Wydawnictwa Źródłowe Komisji Historycznej / Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk; t. 25)
6. W IMIĘ Boże! Jestem gotów! : historia we wspomnieniach / Władysław Czencz // *Źródło*. – 2012, nr 4, s. 22-23
Art. „Pierwsza ofiara Murawiewa : opowiadanie naoczego świadka” cyt. za: *Mówią ludzie roku 1863 : antologia nieznanych i mało znanych głosów ludzi współczesnych* / Józef Jarzębowski. – Londyn, 1963.
7. WSPOMNIENIA / Apolonia z Dalewskich Sierakowska; oprac. Jolanta Sikorska-Kulesza, Tamara Bairašauskaite. – Warszawa : Wydawnictwo Neriton : Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego, 2010. – 255 s. : il.
8. WSPOMNIENIA / Michał Murawjow (Wieszańiel); oprac., przekł. [z ros.] i wstęp Zbigniew Podgórzec. – Warszawa : „Zebra”, 1990. – 106 s.
Wg edycji : Spółka Wydawnicza Polska, Kraków 1896.
9. WSPOMNIENIA krwawych czasów : z roku 1863 / przez Józefa Kościeszę Ożegalskiego. – Tarnów : Zeto, 2006. – 263 s. : il.
Aneks do wspomnień... Rodzina Ożegalskich. Jerzy Ożegalski. Przedruk wg: nakł. aut., Kraków 1893.
Współwyd.: Rodzina Ożegalskich : aneks do Wspomnień z krwawych czasów 1863 r. Józefa Ignacego Ożegalskiego h. Kościeszka / Jerzy Ożegalski
10. WSPOMNIENIA z niedawnej przeszłości / przez Adama Słotwińskiego zebrane i wielce czcigodnemu, ojczyźnie zasłużonemu mężowi [...] Stefanowi Buszczyńskiemu poświęcone. Cz. 1 : (1860-1871). – Lublin : „Norbertinum”, 1993. – 199 s. : faks.

11. WSPOMNIENIA z powstania styczniowego 1863 roku : testament moralny autora / Paweł Powierza; do dr. przygot. Lew Bokauszyn i Krzysztof Filipow. – Białystok : MW, 1996. – 111 s. : il. – (Pamiętniki / Muzeum Wojska w Białymstoku)
12. WSPOMNIENIA z roku 1863 / Stefan Bolesław Adler; [oprac.] Monika Sobczak-Waliś // *Kron. Wielkop.* – 2009, nr 2, s. 99-117
13. WYPRAWA do Polski : wspomnienia z czasów powstania styczniowego / Teofil Łapiński, Stefan Poles [pseud.] (Rafał Tugendhold), Julius Mankell; wybór, przekł. [ze szw.], przypisy i wstęp Janina Hera. – Warszawa : „Neriton”, 1996. – 311 s. : il.
Bibliogr. s. 305-308.
Zawiera : Powstańcy na morzu w wyprawie na Litwę / Teofil Łapiński. Polska wyprawa i Stefan Poles; Dziesięć dni w Warszawie / Stefan Poles. Wspomnienia z Polski spisane przez ochotnika / Julius Mankell.

5. Losy uczestników – zesłańcy i emigranci

1. EMIGRACJA postyczniowa 1863 roku / red. Eugeniusz Niebelski; Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. Wydział Nauk Humanistycznych i Katedra Historii Nowożytnej. – Lublin : Wydawnictwo KUL, 2010. – 292 s.
2. EPILOG styczniowej insurekcji 1863 roku / red. Eugeniusz Niebelski; Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. – Lublin : Wydawnictwo KUL, 2006. – 350 s. : il.
Częśc. materiały sesji nauk. „Zmierzch powstania styczniowego i losy jego uczestników”, która odbyła się 23 maja 2005 r. w Lublinie.
3. GALICJANIE – zesłańcy po powstaniu styczniowym : zesłanie w głąb Cesarstwa Rosyjskiego, działalność księdza Ludwika Ruczki, powroty / Magdalena Micińska; Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk. – Warszawa : „DiG”, 2004. – 891 s. : il.
Bibliogr. s. LXVI-LXXII.
4. KARTKI z księgi mojego życia / Rafał Kalinowski; oprac. Czesław Gil. – Kraków : Wydawnictwo Karmelitów Bosych, 2007. – 295 s. : il. Rafał Kalinowski (św.; 1835-1907)
5. NIEPRZEJEDNANI wrogowie Rosji : duchowieństwo lubelskie i podlaskie w powstaniu 1863 roku i na zesłaniu / Eugeniusz Niebelski; Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. Wydział Nauk Humanistycznych i Katedra Historii Nowożytnej. – Lublin : Wydawnictwo KUL, 2008. – Wyd. 2 zm. i popr. – 552 s.
Bibliogr. s. 419-454.

6. PODRÓŻ do Syberii po moskiewskich etapach w 1863 i 1864 roku / Stanisław Matraś; oprac. i wstępem opatrzył Eugeniusz Niebelski. – Lublin : Wydawnictwo Werset, 2007. – 411 s. : il.
7. POWSTANIE styczeniowe i zesłańcy syberyjscy : katalog fotografii ze zbiorów Muzeum Historycznego m. st. Warszawy / oprac. Krystyna Lejko. Cz. 1, Powstanie styczeniowe; Cz. 2, Zesłańcy syberyjscy. – Warszawa : Muzeum Historyczne m. st. Warszawy, 2004. – 2 cz. (391; 407 s.) : il.
Bibliogr. 382-390.
8. SYBERIA w życiu i pamięci Gieysztorów – zesłańców postyczeniowych : Wilno-Sybir-Wiatka-Warszawa / Wiktoria Śliwowska; Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk, Polskie Towarzystwo Heraldyczne. – Warszawa : „DiG”, 2000. – 399 s. : il.
Bibliogr.
9. TUNKA : syberyjskie losy księży zesłańców 1863 roku / Eugeniusz Niebelski. – Wrocław : Polskie Towarzystwo Ludoznawcze, 2011. – 394 s. : il. – (Biblioteka Zesłańca; t. 24)
Bibliogr. s. 359-370.
10. UDZIAŁ obwodu jasielskiego w powstaniu styczeniowym : biografia Jana Siwińskiego (1845-1924) – powstańca i zesłańca z Harklowej / Andrzej Stanisław Sepioł. – Jasło : Stowarzyszenie Miłośników Jasła i Regionu Jasielskiego, 2009. – 135 s. : il.
Bibliogr. s. 127-135.
11. ZESŁAŃCY Powstania Styczeniowego z Królestwa Polskiego : wykaz nazwisk z akt w zasobie Archiwum Głównego Akt Dawnych / oprac. Zofia Strzyżewska; Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych. – Warszawa : NDAP, 2001. – 156 s. : il.

6. Tradycja i miejsca pamięci

1. EPILOG 98 [Dokument elektroniczny] / Zenon Dylewski. – Wyd. 28. – Płock : Zenon Dylewski, 2009. – 1 dysk optyczny (CD-ROM) : kolor + 1 DVD-ROM
Tyt. z etykiety na dysku.
Wymagania systemowe: IBM PC; Windows 98 PL lub nowszy; Microsoft Office; Acrobat Reader; karta dźwiękowa; czytnik CD-ROM.
2. GDZIE mogli powstańczy kopce... : wspomnienia radomskich weteranów Powstania Styczeniowego / podali do dr. i poprzedzili wstępem Przemysław Bednarczyk, Sebastian Piątkowski. – Radom : Muzeum Wsi Radomskiej, 2009. – 120 s. : il.

Wspomnienia wydano dla upamiętnienia piątego widowiska historycznego z czasów powstania styczniowego.

3. GLORIA victis : mogiły poległych z okresu powstania styczniowego 1863-1864 roku na ziemiach polskich / Tadeusz Swat. – Pruszków : „Ajaks” : przy współpr. Fundacji na Rzecz Tradycji Artylerii, 2004. – 238 s. : fot., mapy, portr.
Bibliogr. s. 237-[239].
4. GLORIA victis : tradycje powstania styczniowego w Drugiej Rzeczypospolitej / Anna Eliza Markert. – Pruszków : „Ajaks”; Warszawa : przy współpr. Archiwum Akt Nowych, 2004. – 181 s. : il.
Bibliogr. s. [183].
5. GROBY uczestników powstania styczniowego 1863-1864 na kaliskich cmentarzach / Monika Sobczak-Waliś // R o c z . K a l i s k i . – 2010, t. 36, s. 177-191
6. MARSZE powstańcze szlakiem Taczanowskiego Słupca-Konin (1933-1939) / Janusz Gulczyński // R o c z . K o n i Ń s k i . – 2007, t. 16, s. 227-234
7. MIEJSCA pamięci powstania styczniowego w województwie lubelskim / Adam Polski, Andrzej Kasprzak. – Lublin; Fajstawice : Towarzystwo Przyjaciół Fajstawic, 2007. – 244 s. : il.
Bibliogr. s. 225-227.
8. MIEJSCE straceń powstańców 1863 roku w Lublinie : Leon Frankowski, Kazimierz Bogdanowicz i inni / Wiesław Śladkowski. – Lublin : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1993. – 50 s. : 1 fot., 2 portr.
Nota bibliogr. s. 49-50.
9. MIĘDZY pamięcią a historiografią : lwowskie debaty o powstaniu styczniowym (1864-1939) / Lidia Michalska-Bracha. – Kielce : Wydawnictwo Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego, 2011. – 404 s.
Bibliogr. s. 345-384.
10. NAD grobowcem bohaterów 1863 r. / [aut. tekstów Zdzisław Bieleń, Ludwik Gawroński, Alojzy Leszek Gzella; oprac. Alojzy Leszek Gzella]. – Lublin : Wydawnictwo Drukarnia Best Print, 2005. – 116 s. : il.
11. OBÓZ przy źródleku : Polana Langiewiczza / Janusz Kędracki. – (Odkrywamy Świętokrzyskie) // G a z . W y b o r . – K i e l c e . – 2009, nr 13, s. 5
12. PAMIĄTKI powstania styczniowego na Laudzie / Zygmunt Mackiewicz // Akant. – 2009, nr 13, dod. Świat Inflant, s. 1-2
13. PAMIĘĆ Powstania Styczniowego na ziemi olkuskiej... / Józef Liszka. – Bukowno : Miejski Ośrodek Kultury, 1996. – 435 s. : il.
Bibliogr. s. 404-406.

14. PAMIĘTAMY o bohaterach powstania styczniowego 1863 r. / oprac. Alojzy Leszek Gzella. – Lublin : „Gal”, 2003. – 173 s. : il., 2 mapy Bibliogr.
15. POWSTANIE styczniowe w pamięci zbiorowej społeczeństwa polskiego w okresie zaborów / Lidia Michalska-Bracha. – Kielce : Wydaw. Akademii Świętokrzyskiej, 2003. – 330 s. : il. Bibliogr. s. 281-312.
16. POWSTAŃCZA mogiła / Janusz Kędracki. – (Odkrywamy Świętokrzyskie) // *Gaz. Wybor.* – Kielce. – 2008, nr 74, s. 6
17. SPIS powstańców 1863 roku uwięzionych w twierdzy kijowskiej / do druku przygot. i przedm. poprzedził Michał Micel; Południowo-Wschodni Instytut Naukowy w Przemyślu. – Przemyśl : P-WIN, 1995. – 138 s. : il.
18. W HOŁDZIE przeszłości 1863-1864 : województwo świętokrzyskie / Jerzy Kowalczyk, Adam Massalski, Tomasz Wągorowski; Kieleckie Towarzystwo Naukowe. – Kielce : KTN, 2003. – 171 s. : il. Bibliogr. s. 155-157.
19. WETERANI 1863 roku w Stołeczno-Królewskim Mieście Krakowie / Jacek Albrecht. – Kraków : „Jagiellonia”, 1997. – 68 s. : il. Bibliogr. s. 67.
20. WETERANI Powstania Styczniowego 1863 r. odznaczeni Krzyżem Niepodległości / Antoni Lenkiewicz. – Wyd. 2. – Wrocław : Biuro Tłumaczeń, 2003. – 114 s. : il.
21. WIDZIAŁEM ślady nierównej walki / Krzysztof Łaziuk; rozm. przepr. Adam Białous // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2011, nr 76, s. 5
22. ZAPOMNIANE pokolenie [Dokument elektroniczny] : generał Z. Padlewski / oprac. Zenon Dylewski. – Płock : Zenon Dylewski, 2007. – 1 dysk optyczny (CD-ROM) : kolor. Tyt. z etykiety na dysku
Wymagania systemowe: IBM PC; Windows 98 PL lub nowszy; Microsoft Office; Acrobat Reader; czytnik CD-ROM

7. Powstanie styczniowe w literaturze i sztuce

1. MARIA Konopnicka wobec powstania styczniowego / Bogusław Mucha // *Znaj.* – 2010, nr 7, s. 20-23
2. MIŁOŚĆ Moja – Ojczyzna / Dominik Różański // *Niedziela* (A). – 2012, nr 4, s. 38-39
3. PATROL powstańczy / Włodzimierz Kalicki. – (Historia z obrazu; cz. 6) // *Gaz. Wybor.* – 2012, nr 72, dod. Ale Historia, s. 8-9
4. PO CO opowiadać historię : powstanie styczniowe w twórczości Franciszka Rawity-Gawrońskiego / Ewa Tierling-Śledź // *Język, Religia, Tożsamość.* – 2009, t. 3, s. 219-234

5. POŻARY i zgliszcza : powieść na tle powstania styczniewego / Maria Rodziewiczówna. – Warszawa : Wydawnictwo MG, 2010. – 271 s.
6. Z TEKI Grottgera / Maria Konopnicka; wybór tekstów, ilustracji, wstęp i nota edytorska Justyna Leo. – Warszawa : Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1992. – 210 s., [48] s. fot.

Andrzej Dudziak

Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

KŁĘSKI ŻYWIOŁOWE – ŚWIAT I POLSKA

Kłęski żywiołowe to zjawiska przyrodnicze, którym nie jesteśmy w stanie zapobiec. Często występują nagle, są trudne do przewidzenia i powodują olbrzymie straty materialne a niekiedy śmierć setek tysięcy ludzi. Pomimo olbrzymich osiągnięć technicznych współczesny człowiek nie potrafi im przeciwdziałać, może jedynie minimalizować rozmiary spustoszenia.

Od najdawniejszych czasów grozę siały żywioły związane z wodą (powodzie, intensywne opady), powietrzem (huragany, trąby powietrzne), ogniem (pożary) i ziemią (trzęsienia ziemi, osuwiska, lawiny). Oprócz uprzednio wymienionej typologii opartej na wielowiekowym doświadczeniu ludzi istnieją także inne klasyfikacje opracowane przez naukowców. Zalicza się do nich klasyfikacja ułożona m.in. przez C. Barreta w 1991 roku. Dzieli ona zagrożenia na: geologiczne (trzęsienia ziemi, wulkany, tsunami), hydrologiczne (powodzie, pustynienie), oceanograficzne (powodzie w strefie przybrzeżnej, zmiany poziomu morza), meteorologiczne (sztormy, cyklony, zamiecie śnieżne), związane z pokrywą roślinną (pożary, susze).

Coraz częściej środki masowego przekazu informują o kataklizmach na wielką skalę. Trudno zapomnieć o trzęsieniu ziemi na Oceanie Indyjskim i tsunami pustoszącym Indonezję, Sri Lankę, Indie czy Tajlandię (2004), trzęsieniu ziemi na Haiti (2010), tsunami w Japonii i zniszczeniu elektrowni jądrowej w Fukushima (2011), czy niedawnym huraganie Sandy pustoszącym Nowy Jork i wschodnie wybrzeże USA.(2012). Polska, która jeszcze niedawno uchodziła za kraj wolny od katastrof przyrodniczych, została dotknięta wielką

powodzią w 1997 roku a później powodziami, trąbami powietrznymi i huraganami.

Taki obraz rzeczywistości skłania nas do szukania odpowiedzi na pytanie czy nasilenie tych zjawisk to uboczny skutek nieodpowiedzialnej działalności człowieka, jesteśmy nimi „atakowani” z powodu rozwoju środków łączności, czy też jest to aspekt życia na naszej planecie, z którym ciężko się pogodzić? Odpowiedź na tak postawione pytanie znajdziemy w niektórych pozycjach zamieszczonych w tym zestawieniu.

W bieżącym numerze Poradnika Bibliograficzno-Metodycznego prezentujemy materiały o klęskach żywiołowych (cz. 1), które występowały na różnych obszarach świata. W pierwszym dziale zostały zgromadzone opracowania ogólne a w kolejnych prace na temat poszczególnych typów kataklizmów: huraganów, powodzi, pożarów, trzęsień ziemi i tsunami. Zebrane publikacje są wyborem pozycji zwartych (od 1973 roku) oraz artykułów (od 2004 roku).

W PBM nr 2 z 2013 roku zamieścimy prace o klęskach żywiołowych (cz. 2) w Polsce.

I. Opracowania ogólne

a. Pozycje zwarte

1. CYWILIZACJA i żywioły / pod red. Jerzego Szkutnickiego [i in.; Polskie Towarzystwo Geofizyczne, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej]. – Warszawa : Polskie Towarzystwo Geofizyczne : Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, 2007. – 304 s. : il. (w tym kolor.). – (Monografie Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej)
Bibliogr. przy rozdz.
Materiały konf. nauk., która odbyła się w listopadzie 2005 r. w Warszawie.
2. CZŁOWIEK w walce z żywiołem / Jerzy J. Herlinger. – Warszawa : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1978. – 163 s. – (Szczęśliwa Siódemka)
3. CZY można przewidzieć kataklizmy / M. Roubault. – Warszawa : Państw. Wydaw. Naukowe, 1976. – 209 s. : il., mapy. – (Biblioteka Problemów; t. 216)
4. [DWATYSIĄCETRZYNAŚTY] 2013 : koniec naszego świata czy początek nowej ery? / Marie D. Jones. – Warszawa : Wydawnictwo Amber, 2009. – 230 s. : il.
Bibliogr. s. 229-230.
5. EKSTREMALNE zjawiska hydrologiczne i meteorologiczne / pod red. Ewy Bogdanowicz, Urszuli Kossowskiej-Cezak, Jerzego Szkutnickiego. – Warszawa : Polskie Towarzystwo Geofizyczne : Instytut Meteorologii

- i Gospodarki Wodnej, 2005. – 492 s. : il., mapy. – (Monografie Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej)
Bibliogr. przy ref. Mater. z konf. zorg. przez PTG i IMiGW w grudniu 2003 r.
6. FURIE żywiołów morskich / Aleksander Grobicki. – Gdańsk : Wydaw. Morskie, 1982. – 275 s. : il., mapy. – (Biblioteka Morza)
Bibliogr. s. 274-275.
 7. HURAGANY i tornada / napisał Jack Challoner. – Warszawa : „Arkady” : we współpr. z Dorling Kindersley London, 2001. – 60 s. ; il. kolor., mapy. – (Patrę, Podziwiam, Poznaję)
 8. KATAKLIZMY natury / [tł. Urszula Ruzik-Kulińska]. – Warszawa : Bellona, 2011. – 108 s. : il.
 9. KATASTROFY i zagrożenia we współczesnym świecie / red. prowadzący Wojciech Baturó. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2008. – 287 s. : il. – (Wielkie Tematy)
 10. KATASTROFY naturalne i cywilizacyjne : zagrożenia cywilizacyjne początku XXI wieku / pod red. Mariana Żubera. – Wrocław : Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych im. gen. T. Kościuszki, 2007. – 402 s. : il.
Bibliogr. przy ref.
Materiały z konf., 13-15 czerwca 2007 r., Słok k. Bełchatowa.
 11. KATASTROFY przyrodnicze / Marek Graniczny, Włodzimierz Mizerski. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2007. – 198 s. : il. kolor.
Bibliogr. s. 190-193.
 12. KSIĘGA Guinnessa : zdumiewająca przyroda / [aut. tekstów Nicolas Andrews i in.]. – Wrocław : Oficyna Wydawnicza Panteon, 1999. – 240 s. : il.
 13. KRYZYSY, katastrofy, kataklizmy : zjawiska współczesnej cywilizacji / pod red. Katarzyny Popiołek. – Poznań : Stowarzyszenie Psychologia i Architektura, 2004. – 317 s. – (Seria Książkowa „Czasopisma Psychologicznego”)
Bibliogr. przy rozdz.
 14. NAJWIĘKSZY kataklizm w dziejach ludzkości / Tadeusz Łoposzko. – Lublin : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1996. – 90 s. : il., mapy
Bibliogr. s. 85-88.
 15. NAJWIĘKSZE katastrofy w dziejach świata / Rodney Castleden. – Warszawa : Bellona, 2009. – 519 s.
 16. NIESPOKOJNA planeta : największe kataklizmy naturalne w historii ludzkości / Ernest Zebrowski. – Warszawa : „Amber”, 1998. – 319 s. : il., mapy. – (Tajemnice Nauki)

17. NIEZWYKŁE katastrofy / Aleksander Grobicki. – Warszawa : „Alfa”, 1990. – 172 s. : il.
18. OD POWIETRZA, głodu, ognia i wody / Daniel Włodarczyk. – Inowrocław : „Pozkał”, 1998. – 170 s. : il., mapy
Bibliogr. s. 110-113.
19. PIRAMIDY na oceanie czyli Co 10000 [dziesięć tysięcy] lat zagłada / Piotr Gągała-Sarmata. – Olsztyn : „Haldan”, 1992. – 127 s. : 2 mapy. – (Seria z Kapitałem)
Bibliogr. s. 127.
20. POGODA czy fatum : wpływ zmian klimatycznych na życie społeczeństw / William James Burroughs. – Warszawa : „Amber”, 1999. – 244 s. : il., mapy. – (Tajemnice Nauki)
Bibliogr. s. 232-239.
21. POTOPY : tragiczne okresy w dziejach ludzkości : koniec zlodowaceń – początek globalnego ocieplenia / Jerzy Wojciech Piskorz-Nałęcki. – Szczecin : Link, 2005. – 272 s. : il.
Bibliogr. s. 264-267.
22. PROBLEMY ochrony przed powodzią Pragi i Wrocławia : międzynarodowa konferencja, Wrocław, 29-30 maja 2003 r. / [red. merytoryczny Czesław Szczegielniak]. – Wrocław : Wydawnictwo Akademii Rolniczej, 2004. – 172 s. : il.
Bibliogr. przy niektórych ref.
23. POWODZIE, plagi, życie i inne katastrofy / pod red. Katarzyny Konarskiej, Piotra Kowalskiego. – Wrocław : Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2012. – 524 s. : il. – (Acta Universitatis Wratislaviensis; nr 3382); (Colloquia Anthropologica et Communicativa; vol. 5)
24. POŻARY i powodzie / Nicola Barber. – Wrocław : „Panteon”, 2000. – 31 s. : il. – (Kłęski Żywiolowe); (Seria z Żółciem)
25. ROK reportera / Piotr Kraśko. – Katowice : Księgarnia św. Jacka, 2009. – 192 s. : il.
26. RYTM ziemskich żywiolów / Rudolf Bałandin; red. nauk. Stanisław Rudowski. – Warszawa : „Wiedza Powszechna”, 1981. – 221 s. : il. wykr. – (Omega : biblioteka wiedzy współczesnej; 367)
27. SIĘDMIU jeźdźców Apokalipsy / Juliusz Jerzy Herlinger. – [Wyd. 2 poszerz., uaktualnione i popr.]. – Warszawa : Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, 1998. – 196 s. : fot.
28. [STO] 100 największych katastrof wszech czasów / Stephen J. Spignesi. – Warszawa : Dom Wydawniczy Bellona, 2007. – 336 s.
Bibliogr. s. 328-332.

29. [STO] 100 największych katastrof / Michael Pollard. – Poznań : Podsielik-Raniowski i Spółka, 1997. – 109 s. : fot., mapy
30. TA PRZEKŁĘTA susza / Olgierd Budrewicz. – Warszawa : „Iskry”, 1997. – 164 s. : il. – (Naokoło Świata)
31. TRZĘSIENIA ziemi / Emilia i Henryk Jędrzejcowie. – Warszawa : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1981. – 115 s. : il., mapy. – (Wszystko o...) Bibliogr. s. [117].
32. TRZĘSIENIA ziemi i wulkany / [aut. Lin Sutherland]. – Ożarów Mazowiecki : Wydawnictwo Olesiejuk, 2012. – 64 s. : il. – (Poszukiwacze)
33. TRZESIENIA ziemi i wulkany / Jean-Pierre Rothé. – Warszawa : „Agade”, 1998. – 122 s. : mapy Bibliogr. s. 124.
34. TRZĘSIENIE ziemi / [tł. Anna Urbanek]. – Kielce : Wydawnictwo MD Monika Duda, 2009. – 48 s. : il. – (Geografia Praktyczna)
35. TRZYNASTU jeźdźców Apokalipsy : człowiek i natura w trzecim tysiącleciu / Andy Collins. – Wyd. 1 w tej ed. – Katowice; Chorzów : Videograf Edukacja, 2007. – 186 s. – (Zagadki Przyszłości) Bibliogr. s. 186.
36. WIELKIE katastrofy XX wieku / [aut. tekstów Pia-Maria Funke i in.]. – Warszawa : „Muza”, 1999. – 335 s. : il. – (Stulecie w Obiektywie)
37. WIELKIE katastrofy i anomalie klimatyczne w dziejach / Randy Cerveny. – Warszawa : Bellona, 2008. – 286 s. : il. Bibliogr. s. 271-285.
38. WIELKIE katastrofy w historii Ziemi / Igor A. Riezanow. – Warszawa : Państw. Wydaw. Naukowe, 1986. – 217 s. : il., mapy. – (Biblioteka Problemów; t. 285)
39. WSTRZĄSAJĄCE trzęsienia ziemi / Anita Ganeri. – Warszawa : Wydawnictwo Egmont Polska, 2007. – 126 s. : il. – (Monstrrrualna Erudycja)
40. WOJNY klimatyczne : za co będziemy zabijać w XXI wieku? / Herald Welzer. – Warszawa : Wydawnictwo Krytyki Politycznej, 2010. – 277 s. : il. – (Idee; 23) Bibliogr. s. 258-270.
41. WULKANY i człowiek / Kazimierz Maślankiewicz. – Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1976. – 263 s. : il., mapy
42. WULKANY i trzęsienia Ziemi / [tł. Dorota Prasula]. – Warszawa : Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Handlowe „Arti” Artur Rogala, Mariusz Rogala, 2010. – 32 s. : il. – (Ilustrowana Encyklopedia)
43. WULKANY : [poznaj tajemnice wulkanów i trzęsień ziemi – od gorących punktów i czarnych dymników do niszczycielskich wstrząsów i fal tsunami]

mij] / napisała Susanna Van Rose. – Warszawa : „Arkady”, 1995. – 61 s. : il. – (Patrzę, Podziwiam, Poznaję)

44. WYPADEK pierworodny / Paul Virilio. – Warszawa : Wydawnictwo Sic!, 2007. – 133 s.

Bibliogr. s. 132-[134].

45. ZIEMIA – nieujarzmiona planeta / [aut. tekstu George C. Band i in.]. – Warszawa : „G+J RBA”, 2003. – 319 s. : il.

46. ŻYWIOŁY : niewiarygodna potęga natury / Mike Graf; [tł. i adapt. książki i gry komputerowej Bartek Kaftan]. – Warszawa : Wydawnictwo Egmont Polska, 2011. – 64 s. : il. kolor. + 1 dysk optyczny (CD-ROM). – (Światowid)

b. Artykuły

1. CZAS katastrof / Przemysław Berg // *Polityka*. – 2010, nr 34, s. 10-13
2. CYRYLEM powiało / Sylwia Czubkowska // *Przekrój*. – 2007, nr 4, s. 16-20
3. CYWILIZACJA i żywioty – wczoraj, dziś, jutro : konferencja naukowa (Warszawa, 17-18 XI 2005) / Ewa Bogdanowicz, Jerzy Szkutnicki // *Prz. Geofizyczny*. – 2006, z. 1, s. 93-96
4. NA FALI tsunami / Eric L. Geist, Vasily V. Titov, Costas E. Synolakis // *Świat Nauki*. – 2006, nr 2, s. 64-71
5. NADCIĄGA tsunami? / Andrzej Hołdys // *Świat Nauki*. – 2007, nr 11, s. 8-9
Prognozy wstrząsów na Oceanie Indyjskim.
6. NIEPRZEWIDYWALNE : trzęsienia ziemi / Stanisław Lasocki; rozm. przepr. Bartek Dobroch // *Tyg. Powsz.* – 2010, nr 5, s. 32
7. OD POWIETRZA, głodu, ognia i wojny... / Zbigniew W. Kundzewicz, Piotr Matczak // *Znak*. – 2009, nr 7/8, s. 19-30
Wzrost ryzyka katastrof naturalnych.
8. O ŚWIECIE, którego już nie ma / Paweł Janociński // *W Drodze*. – 2011, [nr] 5, s. 91-99
9. PEKNIĘCIE świata : kiedy ziemia drży / Klaus Polak // *Forum*. – 2006, nr 16, s. 54-57
10. PLAGI naszych czasów / Waldemar Moszkowski // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2006, nr 2, s. 12
11. PLAGI europejskie / Barbara Doraczyńska // *Tyg. Solid*. – 2011, nr 13, s. 17-18
12. SYMFONIE z piekła rodem / Mirosław Rutkowski // *Polityka*. – 2012, nr 20, s. 72-74

Zjawiska akustyczne w przyrodzie.

13. ŚWIAT katastrof / Anna Michalska // *Nowe Państwo*. – 2005, nr 2, s. 46-47
14. TRZĘSIENIA ziemi i tsunami / Marek Grad. – *Bibliogr // Prz. Geofizyczny*. – 2005, z. 1/2, s. 47-58
15. ZABÓJCZE wyziewy praocceanu / Peter D. Ward // *Świat Nauki*. – 2006, nr 11, s. 44-51
16. ZAGŁADA symulowana / Stefan Schmitt // *Forum*. – 2006, nr 16, s. 56-57
17. ZIMA ludów / Aleksandra Porada // *Polityka*. – 2009, nr 4, s. 72-73
Katakizm srogiej zimy w 1709 r.
18. ZWYCZAJNE katastrofy : od praw przyrody nie ma ucieczki / Stanisław Bajtlik // *Tyg. Powsz.* – 2005, nr 2, s. 5

II. Katakizmy na świecie

A. Huragany

1. LUDZIE z umarłego miasta : zagłada Nowego Orleanu to największa katastrofa naturalna w historii USA / Radosław Korzycki. – *Korespondencja z Memphis // Tyg. Powsz.* – 2005, nr 37, s. 7
2. NOWY Orlean po potopie / Krzysztof Kęciek // *Przeгляд*. – 2005, nr 36, s. 22-24
3. PO ZAGŁADZIE Nowego Orleanu / Stanisław Abramczyk // *Dziś*. – 2005, nr 11, s. 119-121
4. TRAGEDIA Nowego Orleanu / Jacek Kwieciński // *Gaz. Polska*. – 2005, nr 37, s. 18
5. Upiorna noc z Sandy / Tomasz Deptuła // *Wprost*. – 2012, nr 45, s. 52-54, 56
Nowy Jork.
6. W UŚCISKU Katriny / Tomasz Zalewski // *Polityka*. – 2005, nr 36, s. 100-105
7. WIATROWA bomba atomowa / Marta Fita-Czuchnowska. – *Korespondencja z Waszyngtonu // Wprost*. – 2005, nr 36, s. 52-57
8. WOLNY rynek i tragedia w Nowym Orleanie / Michael Parenti // *Dziś*. – 2005, nr 10, s. 7-10
9. ZAPOMNIANE miasto : krajobraz po kataklizmie / Mayra Montero // *Forum*. – 2007, nr 13, s. 40-43
Nowy Orlean.
10. ZEMSTA wuja Toma / Olgierd Domino // *Najwyższy Czas!* – 2005, nr 37, s. XVIII

B. Powodzie

1. APOKALIPSA w czas Ramadanu : wielka powódź w Pakistanie / Andrzej Meller // *Ty g . P o w s z .* – 2010, nr 35, s. 29
2. AUSTRALIA czy Atlantyda? : Antypody pod wodą / Bonnie Malkin // *F o r u m .* – 2011, nr 2, s. 11-12
3. EFEKT domina : Antypody pod wodą // *F o r u m .* – 2011, nr 2, s. 13
4. PAKISTAN tonie w monsunie / Krzysztof Kęćiek // *P r z e g l ą d .* – 2010, nr 33, s. 26-27
5. POTOP po potopie / Patryk Kugiel // *P o l i t y k a .* – 2010, nr 36, s. 91-93
Pakistan.
6. POWRÓT nad Czeremosz / Beata Dżon // *P r z e g l ą d .* – 2008, nr 40, s. 50-52
Ukraina.
7. WEZBRANIA rzeki Jangcy w Kotlinie Syczańskiej i odcinku Trzech Przełomów / Leszek Sobkowiak. – Poznań : Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, 2009. – 132 s. : il. – (Prace Komisji Geograficzno-Geologicznej / Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Wydział Matematyczno-Przyrodniczy; t. 39)
Bibliogr. s. 115-124.

C. Pożary

1. BĘDZIE żar! : Rosja płonie / Berit Uhlmann // *F o r u m .* – 2010, nr 33, s. 8-9
2. GRECJA w płomieniach / Jan Piaseczny // *P r z e g l ą d .* – 2007, nr 36, s. 26-27
3. POŻAR, który strawił Australię / Jan Piaseczny // *P r z e g l ą d .* – 2009, nr 7, s. 24-25
4. PRÓBA ognia na Greenpoincie / Waldemar Piasecki // *P r z e g l ą d .* – 2006, nr 26, s. 59-61
5. ROSJA płonie : pożary testem dla Kremla / Anna Łabuszewska // *Ty g . P o w s z .* – 2010, nr 33, s. 29
6. ROSJA w ogniu / Jacqueline Garstecka. – Korespondencja z Moskwy // *P r z e g l ą d .* – 2010, nr 32, s. 26-27
7. SPALIĆ Malibu / Marzena Grzegorzczuk. – Korespondencja z Los Angeles // *P o l i t y k a .* – 2007, nr 44, s. 116-117
8. TERROR ognia / Małgorzata Daniec // *P o l i t y k a .* – 2007, nr 36, s. 50-52
Grecja.

9. WŁADYWOSTOK w szoku / Waldemar Moszkowski // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2006, nr 21, s. 16
10. ZEMSTA Ziemi 2010 : Rosja płonie / Andrew Osborn // *Forum*. – 2010, nr 33, s. 6-8

D. Trzęsienia ziemi i tsunami

1. ATOLE w obliczu zagłady : małe wyspy będą pierwszą ofiarą katastrofy klimatycznej / Marek Karolkiewicz // *Przeгляд*. – 2005, nr 6, s. 38-39
Malediwy.
2. CIEŃ atomu : Japonia w obliczu katastrofy nuklearnej / Krzysztof Kęćcik // *Przeгляд*. – 2011, nr 12, s. 6-7
3. CZARNOBYL na raty / Jan Piaseczny // *Przeгляд*. – 2011, nr 15, s. 28-29
Japonia.
4. DZIADEK Wen na tropie / Radosław Pyffel // *Najwyższy Czas!* – 2008, nr 22, s. XXI-XXII
5. DŻAKARTA, 27 maja 2006 / Tomasz Nowak // *Gaz. Obserwatora IMGW*. – 2006, nr 4, s. 15-17
Relacja świadka trzęsienia ziemi.
6. GRA z diabłem o nasze życie / Władysław Mielczarski; rozm. przepr. Maciej Pawlak // *Gaz. Polska*. – 2011, nr 11, s. 16
Japonia.
7. HIOB świata / Jarosław Giziński, Marek Rybarczyk // *Newsweek Polska*. – 2010, nr 4, s. 52-56
Haiti.
8. HIOBOWE wieści z Japonii / Łukasz Jaksik // *Niedziela (A)*. – 2011, nr 13, s. 8-9
9. JAPONIA drży / Łukasz Wójcik // *Przekrój*. – 2011, nr 11, s. 50-55
10. JAPONIA 11.03.11 – 14.46 : Japonia : kataklizm trwa / Piotr Bernardyn. – Korespondencja z Tokio // *Tyg. Powsz.* – 2011, nr 12, s. 3
11. JAPOŃSKI statek widmo / Marek Karolkiewicz // *Przeгляд*. – 2012, nr 14, s. 60
12. KATASTROFA po katastrofie : Haiti po trzęsieniu ziemi / Maciej Wiśniewski. – Korespondencja z San Cristóbal (Meksyk) // *Tyg. Powsz.* – 2010, nr 4, s. 14-15
13. KARAIBSKA apokalipsa : trzęsienie ziemi na Haiti / Cara Mia Dimassa, Alexandra Zavis // *Forum*. – 2010, nr 3, s. 4-6
14. KOSZMAR na Jawie / Joanna Woźniczko-Czeczott // *Przekrój*. – 2009, nr 13, s. 8-11

15. KRAJ na skraju / Jędrzej Winiecki // *Polityka*. – 2011, nr 12, s. 116-121
Japonia.
16. KRONIKA apokalipsy / Mirosław Ikonowicz // *Przegląd*. – 2010, nr 4, s. 26-29
Haiti.
17. MIASTO nieczynne / Piotr Kowalczyk. – Korespondencja z L'Aquila // *Polityka*. – 2009, nr 21, s. 84-85
18. NA KRAWĘDZI nuklearnego kataklizmu / Jarosław Grzędowicz // *Gaz. Polska*. – 2011, nr 12, s. 15
Japonia.
19. [OSIEM,...] 8,9 w skali Richtera / Michał Kacewicz, Monika Rębała // *Newsweek Polska*. – 2011, nr 11, s. 14-18, 20
Japonia.
20. PO KATAKLIZMIE / Tadeusz Jagodziński // *Znak*. – 2008, nr 7/8, s. 6-7
Cyklon w Birmie i trzęsienie ziemi w Chinach.
21. PO KOŃCU świata / Olga Stanisławska // *Polityka*. – 2011, nr 13, s. 108-113
Haiti.
22. PO WSTRZĄSIE / Jarosław Grzędowicz // *Gaz. Polska*. – 2011, nr 11, s. 17
Japonia.
23. POTOP / Jan Stradowski // *Wprost*. – 2005, nr 1, s. 84-91
Azja Południowo-Wschodnia.
24. POŻEGNANIE z Ayen / Igor T. Miecik // *Polityka*. – 2005, nr 3, s. 108-113
Indonezja.
25. RAJ skolonizowany / Waldemar Żyszkiewicz // *Tyg. Solid*. – 2005, nr 2, s. 6-7
Atak tsunami w basenie Morza Indyjskiego.
26. ROZTRZĘSIONA Azja / Adam Zubek // *Polityka*. – 2009, nr 42, s. 78-79
27. STAN zagrożenia : Japonia : kataklizm trwa / Piotr Bernardyn. – Korespondencja z Tokio // *Tyg. Powsz.* – 2011, nr 12, s. 4-5
28. STRACH przed schwytanym słońcem / Wojciech Lorenz // *Uważam Rze*. – 2011, nr 7, s. 66-67
Japonia.
29. ŚMIERĆ i groza w Japonii / Krzysztof Kęciek // *Przegląd*. – 2011, nr 11, s. 22-24

30. THE DAY After : japońskie tsunami // F o r u m . – 2011, nr 11, s. 7
31. TO JESZCZE nie koniec : japońskie tsunami / Wolfgang Pomrehn // F o -
r u m . – 2011, nr 11, s. 4-6, 8
32. TRAGEDIA w raju / Andrzej Tomasz Solecki // N a j w y ż s z y C z a s ! –
2005, nr 2, s. XXXI-XXXII
Azja Południowo-Wschodnia.
33. TRZĘSIENIE ziemi w Abruzji : kraina silna i łagodna / Luigi Marinelli //
T y g . P o w s z . – 2009, nr 16, s. 24-25
34. TRZĘSIENIA ziemi w Obwodzie Kaliningradzkim, 21 września 2004 /
Paweł Wiejacz, Wojciech Dębski. – Bibliogr. // P r z . G e o g r . – 2005,
z. 1/2, s. 77-90
35. TRZY fale tsunami / Adam Szostkiewicz // P o l i t y k a . – 2005, nr 1,
s. 90-94
Azja Południowo-Wschodnia.
36. TSUNAMI / Daniel S. Zbytek // D z i ś . – 2005, nr 2, s. 23-25
Sri-Lanka.
37. TSUNAMI śmierci / Krzysztof Kęciek // P r z e g l ą d . – 2005, nr 1,
s. 27-30
Afryka, Azja.
38. TSUNAMI – tragedia globalna / Krzysztof Kęciek // P r z e g l ą d . – 2005,
nr 2, s. 20-21
39. TYLKO spokojnie / Anna Świątek // N e w s w e e k P o l s k a . – 2011,
nr 12, s. 64-69
Japonia.
40. WRACAJCIE do raju / Witold Pawłowski // P o l i t y k a . – 2005, nr 13,
s. 100-104
Tajlandia.
41. Z GODZILLĄ pod rękę / Waldemar Kedaj // W p r o s t . – 2011, nr 12,
s. 57-59
Japonia.
42. ZAGŁADA przyszła nocą / Albert Burckhardt. – Korespondencja z Peki-
nu // P o l i t y k a . – 2005, nr 3, s. 60-62
Katakizm w chińskiej prowincji Hebei.

E. Inne

1. CHMURA krąży po Europie / Marcin Rotkiewicz // P o l i t y k a . – 2010,
nr 17, s. 116-118
2. EFEKT motyla : pył nad Europą / Robert Stefanicki // T y g . P o w s z . –
2010, nr 18, s. 21

3. MADERA, czyli zemsta natury / Mirosław Ikonowicz // *Przeгляд*. – 2010, nr 9, s. 21-23
4. POSZŁO z pyłem / Adam Grzeszak, Cezary Kowanda // *Polityka*. – 2010, nr 18, s. 101-103 s.
Islandia.
5. RIO pod błotem / Maciej Jarkowicz // *Przekrój*. – 2011, nr 4, s. 54-59
6. W KOTLE Katli / Katarzyna Growiec. – Korespondencja z Reykjaviku // *Polityka*. – 2010, nr 18, s. 85-87
7. WULKAN uziemił samoloty / Krzysztof Kęciek // *Przeгляд*. – 2010, nr 16, s. 27
8. ZIMA w Czechach / Vladimir Petrilak // *Gaz. Polska*. – 2010, nr 7, s. 18

BIBLIOGRAFIE OSOBOWE

Władysław Grabski (75 rocznica śmierci)

Władysław Grabski – ur. 7.08.1874 r. – zm. 1.03.1938 r. – premier, ekonomista, działacz polityczny i społeczny, historyk i socjolog. Urodził się w rodzinie ziemiańskiej w Borowie (koło Łowicza). Uczył się w gimnazjach w Borowie i Warszawie. Studiował we Francji w Ecole des Sciences Politiques (Szkole Nauk Politycznych) oraz na Sorbonie (1890-1895). Uczelnie te ukończył z odznaczeniem. Naukę kontynuował w Halle w dziedzinie agronomii (1896-1897). Po powrocie do kraju zajął się prowadzeniem rodzinnego gospodarstwa w Borowie. Był współzałożycielem nielegalnego Związku Pracy Narodowo-Politycznej (1904), później uzyskał mandat poselski do rosyjskiej Dumy. Działał w Biurze Pracy Społecznej, kierował Centralnym Towarzystwem Rolniczym, powołał Centralny Komitet Obywatelski (1914). W 1918 roku powrócił do Polski. Został aresztowany przez Niemców i kilka miesięcy więziony. Po uwolnieniu działał w Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie (1918). W latach 1918-1919 zorganizował Główny Urząd Likwidacyjny, w którym pełnił funkcję prezesa. Był trzecim delegatem Polski na konferencji w Wersalu (1919), gdzie czuwał nad sprawami ekonomicznymi.

Z ramienia Związku Ludowo-Narodowego (endecji) został posłem do Sejmu Ustawodawczego (1919). Zajmował liczne stanowiska we władzach Rzeczy-

pospolitej. Był ministrem rolnictwa (1918), ministrem skarbu (1919-1920, 1923-1925), premierem (1920, 1923-1925). Założył Bank Polski (1924). W pamięci rodaków pozostał przede wszystkim jako autor reformy walutowej polegającej na wprowadzeniu złotego za markę polską.

W 1923 roku znalazł się w gronie profesorów Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. Do pracy naukowej powrócił (1926) po podaniu się do dymisji jego rządu (1925). Pełnił funkcję rektora (1926-1928). Prowadził wykłady z ekonomii, socjologii i historii gospodarczej. Był pionierem w dziedzinie badań socjologicznych wsi polskiej, założył Instytut Socjologii Wsi (1936), redagował „Roczniki Socjologii Wsi” (1936-1938) i powołał nowy kierunek: agronomia społeczna przygotowujący działaczy dla wsi. Zajmował także stanowisko prezesa (1928-1934) Towarzystwa Ekonomistów i Statystyków Polskich.

Napisał m.in.: „Dwa lata pracy u podstaw państwowości naszej (1924-1925)” (1927); „Historia wsi w Polsce” (1929); „Wieś i folwark” (1930); „Idea Polski” (1935).

a. Pozycje zwarte

1. DWA lata pracy u podstaw państwowości naszej (1924-1925) / Władysław Grabski; oprac. Marian Marek Drozdowski. – Warszawa : Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego; Rzeszów : Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania, 2003. – 380 s
2. DWA lata pracy u podstaw państwowości naszej (1924-1925) / Władysław Grabski; [oprac. zespół Zygmunt Zieliński, Łukasz Czuma, Zbigniew Kuzia]. – Lublin : Wydawnictwo „Polihymnia”, 2004. – 373 s. : il.
Reprint. Oryg.: Warszawa : nakł. Księgarni F. Hoesica, 1927.
3. [OSIEMDZIESIĄTA] 80 rocznica reform rządu profesora Władysława Grabskiego 1924-2004 : materiały z konferencji naukowej zorganizowanej przez Zakład Historii Gospodarczej, Demografii i Statystyki Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego, 5 listopada 2004 r. we Wrocławiu / pod red. Tomasza Głowińskiego; Zakład Historii Gospodarczej, Demografii i Statystyki. Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego. – Wrocław : „Gaj”, 2004. – 182 s.
4. POLSKA droga do euro : materiały z seminarium w Warszawskiej Wyższej Szkole Ekonomicznej 1 marca 2003 r. zorganizowanego w 65 rocznicę śmierci Władysława Grabskiego. – Warszawa : Warszawska Wyższa Szkoła Ekonomiczna, 2003. – 40 s.
Bibliogr. przy mater.
5. REFORMY Władysława Grabskiego : dokonania i koszty w opiniach współczesnych / wybór, wstęp i oprac. Marian Marek Drozdowski; Naro-

- dowy Bank Polski, Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk. – Warszawa : „Omnia”, 1994. – 203 s.
6. SUKCES czy porażka? : reformy Władysława Grabskiego 1924-1925 i reformy Leszka Balcerowicza 1989-1991 / Marian Marek Drozdowski. – Warszawa : „Omnia”, 1994. – 144 s.
Bibliogr. s. 141-[145].
 7. WŁADYSŁAW Grabski / Kazimierz Korab. – Lublin : Wydawnictwo Test : Towarzystwo im. Stanisława ze Skarbimierza, 2004. – 118 s. : il. – (BJK. Ludzie Niezwykli)
Bibliogr. s. [121-127].
 8. WŁADYSŁAW Grabski / Marian Marek Drozdowski. – Wyd. 2. – Rzeszów : Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania, 2004. – 360 s. : fot.
Bibliogr. s. 338-348.
 9. WŁADYSŁAW Grabski jako socjolog wsi / Kazimierz Korab. – Warszawa : Wydaw. SGGW [Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego], 2004. – 296 s.
Bibliogr. s. 283-[297].
 10. WŁADYSŁAW Grabski : twórcy polskiej myśli ekonomicznej / Wanda Sułkowska; Stowarzyszenie PAX. Oddział Wojewódzki w Krakowie, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne. Oddział w Krakowie. – Kraków : Stowarzyszenie PAX : Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, 1990. – 209 s.
Bibliogr. s. 207-209.
 11. WŁADYSŁAW Grabski : uczoney i mąż stanu / red. Jan Konefał, Stanisław Wójcik. – Lublin : Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, 2005. – 215 s. : il. – (Źródła i Monografie / Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego; 282)
 12. WOKÓŁ postaci Władysława Grabskiego : materiały z sesji naukowej poświęconej życiu i działalności profesora Władysława Grabskiego, Warszawa 11 marca 1988 / Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego Akademia Rolnicza w Warszawie. Wydział Ekonomiczno-Rolniczy. Katedra Socjologii i Doradztwa Rolniczego. Koło Naukowe Socjologii Wsi i Doradztwa Rolniczego im. Władysława Grabskiego. – Warszawa : Wydaw. SGGW-AR : „Pelikan”, 1989. – 67 s.
 13. WSPOMNIENIA i relacje o reformach Władysława Grabskiego / wybór i oprac. Marian Marek Drozdowski. – Warszawa : Wydaw. SGGW [Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego], 2004. – 261 s.
 14. WYBÓR pism / Władysław Grabski; oprac. i wstępem opatrzył Józef Wojnarowski. – Warszawa : Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1987. – 334 s.
Bibliogr. podm. i przedm. W. Grabskiego s. 329-[335].

15. Z KART historii wsi i postępu w rolnictwie : Władysław Grabski - jego życie, praca społeczna, polityczna i naukowa / Zygmunt Józef Przychoźdeń. – Warszawa : Wydaw. SGGW, 2004. – 32 s. : fot. – (Roczniki Katedry Nauk Humanistycznych Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego; t. 3)
16. ŹRÓDŁA sukcesów i przyczyny niepowodzeń reform Władysława Grabskiego / Wanda Sułkowska; Akademia Ekonomiczna w Krakowie. – Wrocław; Kraków [i in.] : Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Oddział, 1996. – 157 s.

Bibliogr. s. 155-157, bibliogr. prac W. Grabskiego s. 147-153.

b. Artykuły

1. CUD Grabskiego / Wojciech Roszkowski; rozm. przepr. Patrycja Bukalska. // Tyg. Powsz. - 2009, nr 5, dod. s. II-III
2. GRABSKI rujnuje II RP / Jakub Wozinski. // Najwyższy Czas! - 2012, nr 10, s. XL-XLI
3. POLITYKA gospodarcza rządu Leopolda Skulskiego : program Władysława Grabskiego i próby jego realizacji do końca 1920 r. / Kazimierz Badziak // Dzieje Najnowsze. - 2004, nr 2, s. 37-48
4. REFORMY Władysława Grabskiego i Leszka Balcerowicza : odmienne podstawy działania i różne cele. – Wykład, cz. 1-2. / Marek Czyrka // Myśl Polska. - 2008, nr 45/46, s. 12-13; nr 47, s. 16-17
5. WŁADYSŁAW Grabski (1874-1938) / Marian Marek Drozdowski. // Wiad. Hist. - 2005, nr 1, s. 3-6
6. Z WIARĄ we własne siły : wielkie projekty gospodarcze II RP / Mieczysław Ryba // Nasz Dziennik (Wyd. 2). - 2008, nr 263, s. 15

Tadeusz Szeligowski
(50 rocznica śmierci)

Tadeusz Szeligowski – ur. 13.09.1896 r. – zm. 10.01.1963 r. – kompozytor, pedagog, działacz i organizator życia muzycznego. Urodził się we Lwowie w rodzinie urzędnika, w środowisku o zainteresowaniach humanistycznych, także muzycznych.

Uczył się w gimnazjum klasycznym (1910-1914). Kształcił się również w Galicyjskim Konserwatorium Muzycznym w zakresie fortepianu i teorii muzyki. Po zakończeniu I wojny światowej studiował prawo na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, uzyskał tytuł doktora nauk prawnych (1922). W tym okresie współpracował z chórem „Echo” i krakowską operą, uczęszczał na wykłady z muzykologii. W 1923 roku zatrudnił się w Prokuratorii Generalnej w Wilnie. W środowisku wileńskim działał w Towarzystwie Filharmonicznym, Towarzystwie Literatów, organizował koncerty i popularyzował nową muzykę. Wówczas podjął pierwsze próby kompozytorskie wysoko ocenione przez Karola Szymanowskiego, co stało się powodem porzucenia kariery prawnika. Odtąd poświęcił się wyłącznie muzyce. Udał się do Paryża, by studiować kompozycję (1929-1931) u Nadii Boulanger. Tam działał w Stowarzyszeniu Młodych Muzyków Polaków.

W latach 1931/32 prowadził zajęcia z kompozycji i teorii muzyki w Państwowym Konserwatorium Poznańskim, współpracował z „Kurierem Poznańskim”, komentował koncerty. Z poznańską uczelnią musiał się rozstać. Ponownie zamieszkał w Wilnie. Prowadził zajęcia w tamtejszym konserwatorium i na Uniwersytecie Stefana Batorego. Dla Teatru Miejskiego pisał muzykę, pełnił rolę korespondenta muzycznego, prowadził chóry. Działał także w organizacjach muzycznych. Okres II wojny światowej spędził w Wilnie jako organista w kościele.

W lutym 1945 roku przeniósł się do Lublina, gdzie zorganizował Państwową Szkołę Muzyczną, współtworzył Związek Zawodowy Muzyków i Związek Kompozytorów Polskich. W 1947 roku podjął pracę w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej w Poznaniu, w którym spędził resztę życia. Był dyrektorem Wyższej Szkoły Operowej, wznowił działalność orkiestry symfonicznej, objął stanowisko dyrektora Filharmonii Poznańskiej (1947-1949). Prowadził również klasę kompozycji w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej w Warszawie (od 1949). Działał także w Związku Kompozytorów Polskich, Towarzystwie Muzycznym im. Henryka Wieniawskiego, zainicjował (1961) Festiwal Muzyki Współczesnej Poznańska Wiosna Muzyczna.

Muzykę Szeligowskiego określa się jako neoklasyczną. Znajdziemy w niej wpływy różnych tradycji, również ślady folkloru muzycznego czy nowszych technik twórczych. Wszechstronny dorobek muzyczny przyniósł mu liczne nagrody i wyróżnienia.

Na jego dorobek składają się m.in. utwory: orkiestrowe – suita „Kaziuki” (1929), „Koncert na orkiestrę” (1930), „Koncert klarnetowy” (1933), „Epitaphium na śmierć Karola Szymanowskiego” (1937), „Koncert fortepianowy” (1941), „Sui-ta lubelska” (1945), „Nokturn” (1947); kameralne – trio na obój, altówkę i wiolonczelę (1935), fortepianowe (1955), na skrzypce, wiolonczelę i fortepian (1956), kwartety smyczkowe (1929, 1935), „Kwintet na instrumenty dęte” (1952);

kompozycje fortepianowe – „Sonatina” (1941), „Sonata” (1949) oraz pieśni, pieśni chóralne i formy wokalnie-instrumentalne. Napisał także opery: „Bunt żaków” (1951), „Krakatuk” (1951), „Teoor Gentelman” (1960); balety: „Paw i dziewczyna” (1948), „Kwiat paproci” (1957), „Mazepa” (1957). Komponował również muzykę teatralną, filmową i radiową.

a. Pozycje zwarte

1. KOMPONOWAĆ... i umrzeć : rzecz o Tadeuszu Szeligowskim / Tadeusz Szantruczek. – Poznań : „Ars Nova”, 1997. – 194 s. : il., nuty
Bibliogr.
2. TADEUSZ Szeligowski / Tadeusz Szantruczek; [red. Anna Schubert]. – Poznań : „Ars Nova”, 1995. – 58 s. : il., nuty. – (Biblioteka Problemowa „Pro Sinfoniki”; 3)
Kompozycje T. Szeligowskiego s. 56-58.
3. TADEUSZ Szeligowski in Memoriam : festiwal w stulecie urodzin kompozytora. Poznań, 28.II-3.III.1997 / red. Tadeusz Szantruczek, Maciej Jabłoński. – Poznań : „Ars Nova”, 1997. – 27 s.
4. TADEUSZ Szeligowski – studia i wspomnienia : [praca zbiorowa / pod red. Franciszka Woźniaka; aut. Augustyn Bloch i in.]. – Bydgoszcz : „Pomorze”, 1987. – 233 s. : il., nuty
Wykaz kompozycji T. Szeligowskiego s. 229-[234].
5. TADEUSZ Szeligowski : w 10 rocznicę śmierci kompozytora : materiały z sesji, styczeń 1973 / red. nac. Janusz Krassowski. – Gdańsk : PWSM, 1973. – 117 s. : nuty. – (Prace Specjalne / Państwowa Wyższa Szkoła Muzyczna w Gdańsku; 2)
6. TADEUSZ Szeligowski : wokół twórcy i jego dzieła / pod red. Teresy Brodniewicz, Janusza Kempiańskiego, Janiny Tatarskiej; Akademia Muzyczna im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu, Zakład Muzykologii Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu. – Poznań : „Ars Nova”, 1998. – 159 s. : nuty
Materiały z ogólnopolskiej konferencji „Życie i twórczość Tadeusza Szeligowskiego w świetle badań na tle polskiej kultury XX wieku” zorganizowanej w Poznaniu w dn. 28 lutego 1 marca 1997 r.
7. Z DZIEJÓW kultury muzycznej Poznania / pod red. Jana Astriaba i Włodzimierza Kaczochoy / Akademia Muzyczna im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu; Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu. – Poznań : „Ars Nova”, 1996. – 163 s.
Zawiera: Tadeusza Szeligowskiego poznański „rok burz” (VII 1931 – VI 1932) / Tadeusz Szantruczek, s.105-116. – Wokół „Trią” na obój, al-

tówkę i wiolonczelę Tadeusza Szeligowskiego [1935] / Mirosław Bukowski, s. 117-124

b. Artykuły

1. „DWOJE tworzy całość” : o Stanisławie i Tadeuszu Szeligowskich / Tadeusz Szantruczek. // *Kron. M. Poznania*. – 2010, nr 2, s. 257-270
2. FELIKS Nowowiejski i Tadeusz Szeligowski – kompozytorzy na nowo odkrywani / Arleta Nawrocka-Wysocka. // *Kron. Wielkop.* – 1997, nr 3, s. 166-169
Związki kompozytorów z Poznaniem.
3. KILKA myśli o Tadeuszu Szeligowskim / Teresa Brodniewicz. // *Ruch Muzyczny*. – 1997, nr 4, s. 5-7
4. KRÓL hiszpański : wspomnienie o Tadeuszu Szeligowskim / Jerzy Węśławski // *Wiad. Kult.* – 1997, nr 8, s. 17
5. OKOLICZNOŚCIOWY wyskok / Maciej Jabłoński // *Wiad. Kult.* – 1997, nr 14, s. 7
6. PISAĆ muzykę, a potem umrzeć / Artur Jarząbkowski // *Wiad. Kult.* – 1997, nr 8, s. 17
7. TADEUSZ Szeligowski – wileński poznaniak : działacz – kompozytor – pedagog (13 września 1896 – 10 stycznia 1963) / Tadeusz Szantruczek // *Prz. Wielkop.* – 2009, nr 4, s. 36-43
8. TADEUSZA Szeligowskiego powrót na muzyczną ziemię / Małgorzata Komorowska. // *Ruch Muzyczny*. – 1997, nr 8, s. 17-19
9. ZAPOMNIANY patron / Tadeusz Szantruczek // *Gaz. Pozn.* – 2003, nr 267, s. 9

Związki kompozytora z Poznaniem

III. MATERIAŁY METODYCZNE

Marcin Radomski

Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

„RUSZYŁA W POZNANIU LOKOMOBILA OSPALE...”

HIPOLIT CEGIELSKI I JEGO DZIEŁO

Warsztaty aktywizujące młodzież

Hipolit Cegielski urodził się 6 stycznia 1813 r. w wielkopolskich Ławkach (około 10 km na północ od Trzemeszna). Z uwagi na zbliżające się 200-lecie urodzin Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ogłosił nadchodzący rok 2013 Rokiem Hipolita Cegielskiego. W uzasadnieniu uchwały czytamy, iż „postanowiono oddać hołd temu wyjątkowemu patriocie, twórcy nowoczesnego polskiego przemysłu, działaczowi gospodarczemu, intelektualście, nauczycielowi i publicyście. W naszej historii gospodarczej nazwisko Cegielski jest marką. Marką polską szeroko znaną w świecie począwszy od czasów wystawy paryskiej w końcu XIX wieku aż po współczesność, w której znakomicie zapisały się silniki okrętowe z zakładów H. Cegielski”

Analizując postać tego zasłużonego Wielkopolanina można śmiało stwierdzić, że był to człowiek renesansu — pomysłowy, wszechstronny i przedsiębiorczy zarazem. Niewątpliwie jego życie może służyć jako modelowy przykład osiągniętego sukcesu. Niemalże na miarę amerykańskiego snu: „od pucybuta do milionera”, tyle że w Poznaniu. Oto skromny acz ceniony nauczyciel szkanywany przez pruskiego zaborcę został inspiratorem wielkopolskiego przemysłu, inicjując tym samym postęp technologiczny kraju. W szkolnictwie postulował reformę dostosowującą kierunki kształcenia pod zawody aktualnie pożądane na rynku pracy. Angażował się także w działalność społeczną, krzewiąc jednocześnie ideę pracy organicznej. W życiu prywatnym kochający żonę i troskliwy ojciec.

Jego dzieło w postaci zakładów H. Cegielski – Poznań S.A. stało się archetypem rozwoju przemysłu polskiego i – chociaż dzisiaj z wielu przyczyn mocno zdevaluowanym – symbolem techniki i nowoczesności XIX-wiecznego Poznania. Nie sposób nie zauważyć, że wartości, którymi kierował się w życiu nasz bohater i efekty pracy są idealnym wzorem do naśladowania dla młodzieży, która lada moment zmierzy się z próbą odnalezienia siebie we współczesnym świecie.

Cele zajęć przeprowadzonych w formie warsztatów:

- przedstawienie postaci Hipolita Cegielskiego oraz miejsc pamięci
- pozyskanie wiedzy na temat historii przemysłu polskiego
- utożsamianie się z postaciami i wydarzeniami historycznymi tzw. „małej Ojczyzny”
- krzewienie patriotyzmu lokalnego
- przekazanie wiedzy o historii regionu
- rozwijanie zainteresowań dotyczących historii regionalnej
- poszerzanie wiedzy komputerowej przez wyznaczanie tras turystycznych
- kultywowanie ponadczasowej idei przedsiębiorczości i otwartości na nowe trendy
- wyznaczanie sposobów myślenia wśród młodzieży poszukującej uniwersalnych wartości

Uczestnicy: młodzież licealna i zainteresowane grupy młodzieży gimnazjalnej

Miejsce: biblioteka, świetlica

Czas trwania: ok. 1,5 godz.

Forma pracy: praca z komputerem, zajęcia terenowe

Metody i techniki: warsztaty aktywizujące

Pomoce dydaktyczne: papier, długopis, ikonografia

CZĘŚĆ I

W pierwszej części ćwiczeniowej dzielimy uczestników na trzy grupy. Każdy z zespołów otrzymuje zadanie prześledzenia części życiorysu Hipolita Cegielskiego (1813-1868). Sześć poniżej podanych punktów dzieli czasokresy życia i działalności. Zespoły otrzymują po 2 punkty do przygotowania a następnie referują swoje ustalenia. Zebrane wiadomości na temat osoby pana Hipolita będą potrzebne do wykorzystania podczas kolejnych odsłon warsztatów.

1. okres młodzieńczy: dzieciństwo i nauka w Gimnazjum w Trzemesznie oraz Poznaniu, studia w Berlinie.
2. praca w poznańskim Gimnazjum św. Marii Magdaleny i przyczyny zwolnienia z pracy
3. dokonania na polu naukowym: doktor filozofii, językoznawca, autor podręczników, wydawca, społecznik
4. od sklepu z narzędziami rolniczymi do fabryki maszyn i narzędzi rolniczych, twórca podstaw przemysłu polskiego
5. Zakłady Przemysłu Metalowego H. Cegielski – Poznań S.A.— wczoraj i dziś...

6. życie rodzinne, śmierć i miejsca pamięci związane z osobą Hipolita Cegielskiego

Proponowany czas to około 30 minut.

Uwagi:

Do wykorzystania pozycje zaproponowane w bibliografii.

CZĘŚĆ II

W tej części uczestnicy otrzymują zadanie wyszukania miejsc związanych z osobą naszego bohatera. Do wykonania zadania potrzebne będą komputery z dostępem do Internetu. Odnalezione punkty i informacje młodzież zapisuje w formie elektronicznej lub tradycyjnej. Pozyskane wiadomości zostaną wykorzystane w następnym module.

- 1) Wyszukaj poszczególne miejsca i zapisz z jakiego okresu życia Hipolita Cegielskiego pochodzą:
 - a) Trzemeszno
 - b) Poznań
 - c) Ławki k. Trzemeszna
 - d) Berlin
- 2) U szereguj odnalezione miejsca według kolejności etapów życia Hipolita Cegielskiego

Czas na dokładne wykonanie zadania: 20 minut

Uwagi:

W celu realizacji zadania warto wykorzystać portal turystyczny:

www.regionwielkopolska.pl

CZĘŚĆ III:

Na tym etapie proponujemy pracę z komputerem przy wykorzystaniu portalu www.regionwielkopolska.pl

Po wejściu na stronę wyznaczamy trasę turystyczną „Wielkopolskimi śladami Hipolita Cegielskiego”. Żeby wytyczyć trasę z Trzemeszna do Poznania nawigujemy po stronie:

ZAKŁADKA KATALOG OBIEKTÓW – PRZEGLĄDAJ WG LOKALIZACJI – OŚ ALFABETYCZNA – (P) POZNAŃ

Następnie wyszukujemy omówienia obiektu zatytułowanego POZNAŃSKI BAZAR, który był siedzibą pierwszego sklepu z narzędziami rolniczymi Hipolita Cegielskiego. Dalej wpisujemy Trzemeszno w okno z lewej strony pod mapą.

Klikamy WYZNACZ TRASĘ. Program wczyta szlak, podając informację dotyczącą odległości, możliwości dojazdu z zaznaczonymi atrakcjami turystycznymi.

Na bazie zdobytej przez uczestników wiedzy i umiejętności prowadzący wyznacza zadanie odnalezienia miejsc pamięci oraz ułożenia autorskiej trasy „Poznańskimi śladami Hipolita Cegielskiego”. Przygotowane szlaki turystyczne mogą stanowić bazę do realizacji zadań terenowych czy przeprowadzenia wycieczek. Taka forma spędzania wolnego czasu przez młodzież pomaga osiągnąć cele: poznawcze, wychowawcze i rekreacyjne.

Czas na to ćwiczenie to około 40 minut

Bibliografia w wyborze:

1. Dawni Wielkopolanie na co dzień i od święta : rozmowy w Radio Obywatelskim / Joanna Iwańska, Marek Rezler. – Poznań: Wydaw. Sorus, 1997. – 131 s. : il.
2. Hipolit Cegielski / Zdzisław Grot. – Poznań: Wydaw. Miejskie, 2000. – 319 s. : il.
3. Hipolit Cegielski : pomnik i dzieło / red. Marian Król, Józef Mozio, Jerzy Szyło. – Poznań: P.W. „Interfund”, 2010. – 278 s. : il.
4. Hipolit Cegielski 1813-1868 / Lech Słowiński. – Poznań: KAW, 1983. – 30 s. : il.
5. Hipolit Cegielski 1813-1868 / Marek Rezler. – Poznań: Wydaw. WBP, 2000. – 201 s. : il.
6. Hipolit Cegielski i jego dziedzictwo / Bolesław Januszkiewicz. – Poznań: Wydaw. Kwartet, 2006. – 127 s. : il.
7. Zasłużeni Wielkopolanie XIX wieku / Jakóbczyk Witold. – Warszawa: Wydaw. Radia i Telewizji, 1987. – 149 s. : fot.
8. Na służbie u Hipolita / Lenartowski Marek. – Poznań: „Bonami” Wydaw.-Drukarnia, 2010. – 278 s. : il.

Strony internetowe:

www.thc.org.pl

historiabiznesu.pl/cegielski-hipolit

www.pomnik-hipolita-cegielskiego.pl/go.live.php/PL-H11/hipolit-cegielski.html

www.regionwielkopolska.pl

IV. MATERIAŁY REGIONALNE

A. PRZEGLĄD NOWOŚCI REGIONALNYCH

AGROTURYSTYKA w parkach krajobrazowych Wielkopolski / oprac. zespół Piotr Basiński [i in.]. – Poznań: Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego, 2011. – [60] s. : fot., il., mapy

BASIŃSKI Piotr, ŚLIWA Paweł

Przyroda powiatu szamotulskiego / fot. Artur Golis [i in.]; Starostwo Powiatowe w Szamotułach. – Poznań: Bogucki Wydaw. Naukowe, 2012. – 96 s. : fot., mapy

Walory przyrodnicze i krajobrazowe ziemi szamotulskiej.

BECHTA Grzegorz

Zarys historii Kościoła i Parafii Wojskowo-Cywilnej pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Poznaniu. – Poznań, 2012. – 49 s. : fot., portr.

M.in. wykazy księży i kapelanów wojskowych związanych z parafią.

DAWNY powiat odolanowski na starych pocztówkach 1887-1932 : [album] / red. Jacek Bartczak; oprac. graf. Paweł Frąszczak; tłum. Marian Kubicki [i in.]. – Raszków: Urząd Gminy i Miasta Raszków, 2012. – 219 s. : fot.

Historia gmin położonych na obszarze dawnego powiatu odolanowskiego na starych pocztówkach. W suplemencie wybrane pocztówki z okresu II wojny światowej.

DROGA św. Jakuba w powiecie gnieźnieńskim : [informator] / tekst Piotr Góralczyk; oprac. graf. Jarosław Gryguć. – Gniezno: Starostwo Powiatowe w Gnieźnie, [b.r.]. – [26] s. : fot.

Fragment szlaku pątniczego. Informator krajoznawczy.

DYDAKTYCZNY Szlak Rowerowy „Panorama” / tekst D. Marszałkowski, E. Zawadzka-Cudzych. – Turek: Starostwo Powiatowe w Turku. Wydział Rozwoju Społeczno-Gospodarczego, [2012]. – 79 s. : fot., il., mapy

Trasa turystyczno-krajoznawcza w powiecie tureckim.

FRĄSZCZAK Iwona, BALLION Kinga, KONWIŃSKA Barbara

Ścieżkami po cekowskiej ziemi / fot. Joanna Kołodziejczyk-Wawrzyniak. – Ceków-Kolonia: Gminna Biblioteka Publiczna w Cekowie-Kolonii, 2011. – 72 s. : fot., il., portr.

Historia i dzień dzisiejszy gminy Ceków-Kolonia oraz biografie osób związanych z ziemią cekowską.

GINA Lubasz : przewodnik po gminie : [informator] / oprac. S. Magdziarz; Gminny Ośrodek Kultury w Lubasz. – Lubasz, 2012. – 26 s. : fot., mapa
Tekst także w jęz. niemieckim
M.in. trasy turystyczne i historyczne po gminie.

GINA Rokietnica na szlaku regionalnych inspiracji. – Warszawa: Daupol Sp. z o.o. Wydaw. Kartograficzne, [2011]. – Teka

Gmina Rokietnica na szlaku regionalnych inspiracji : [informator]. – 16 s. : fot.

Mapa gminy Rokietnica. – Skala 1 : 26 000. – 1 mapa : kolor.; 58 x 48 cm, złoż. 16 × 14 cm

GNIEZNO : miasto królów : [informator]. – Gniezno: [Urząd Miejski. Miejskie Centrum Innowacji i Promocji, 2012]. – [28] s. : fot., mapa

Tekst także w jęz. angielskim

Informator wydany w ramach projektu „Królewskie Gniezno w sercu Wielkopolski”.

GRZELAK Adam

Powstańcy wielkopolscy Ziemi Jutrosińskiej 1918-1919. [Cz. 1] / projekt graf. Krystyna Konieczna. – Jutrosin: Towarzystwo Miłośników Ziemi Jutrosińskiej, 2012. – 200 s. : fot., il., portr. – (Zeszyty Historyczne / Towarzystwo Miłośników Ziemi Jutrosińskiej)

Słownik biograficzny oraz wykazy i wspomnienia powstańców.

HANDKE Krzysztof

Generał brygady Józef Kustroń 1892-1939. – Leszno: Stowarzyszenie Oficerów Rezerwy 69 Leszczyńskiego Pułku Przeciwlotniczego im. gen. dyw. Stefana Roweckiego „Grota” i Garnizonu Leszno, 2012. – 294 s. : il.

Dowódca 55. Poznańskiego Pułku Piechoty w Lesznie w latach 1925-1930.

HISTORIE nieznane [Dokument elektroniczny] / Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu. Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej w Poznaniu. – Poznań: Autor Agencja Telewizyjna dla Telewizji Polskiej SA Oddział w Poznaniu, 2012. – 1 płyta DVD

Dodatek: Historie nieznanne. [Noty o filmach] / wstęp i oprac. Agnieszka Łuczak. – 8 s.

Cykl 10. filmów dokumentalnych dot. oporu społecznego i aparatu represji w Wielkopolsce w latach 1945-1989. M.in. wspomnienia uczestników wydarzeń.

HISTORIE nieznanne. 2 [Dokument elektroniczny] / Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu. Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej w Poznaniu. – Poznań: Autor Agencja Telewizyjna dla Telewizji Polskiej SA Oddział w Poznaniu, 2012. – 3 płyty DVD

Dodatek: Historie nieznanne. 2. [Noty o filmach] / wstęp i oprac. Agnieszka Łuczak. – 8 s.

Cykl 9. filmów dokumentalnych nt. osób i wydarzeń z najnowszej historii Poznania i Wielkopolski – dokumentacja sprzeciwu wobec systemu komunistycznego (m.in. Poznańskiego Czerwca 1956 r. i lat 80. XX wieku).

JEGLIŃSKA Elwira, GOŁDYN Piotr

Tajemniczy Ślesin. – Konin: [Leon Studio], 2012. – 119 s. : fot., il., portr. Ciekawostki historyczne dot. Ślesina i okolic.

JĘDRAŚ Stanisław

Stulecie Zespołu Szkół Ekonomicznych im. J.A. Komeńskiego w Lesznie 1912-2012. – Wyd. 3 uzup. i poszerz. – Leszno: [ZSE im. J.A. Komeńskiego]. – 2012. – 437 s. : il.

JUBILEUSZ Zespołu Szkół Elektroniczno – Telekomunikacyjnych / materiały zebrała i oprac. Alina Kalitka; współpraca Maria Lajszner, Izabela Machoy. – Leszno: [Zespół Szkół Elektroniczno – Telekomunikacyjnych], 2012. – 190 s. : il. + 1 dysk optyczny (CD-ROM)

W latach 1962-2002 szkoła zawodowa PKP w Lesznie.

JUDASZ Małgorzata

Ochotnicza Straż Pożarna w Chełmcach w latach 1912-2012 / materiał zebrali i konsultacji udzielił Jarosław Budka; Ochotnicza Straż Pożarna w Chełmcach; Gminna Biblioteka Publiczna im. Braci Gillerów w Opatówku. – Chełmce – Opatówek, 2012. – 88 s. : fot.

M.in. wykazy członków zwyczajnych i wspierających oraz Młodzieżowych i Harcerskich Drużyny Pożarniczych.

KATALOG prasy ostrowskiej 1852-1989 : od początku istnienia do „czwartej ostrowskiej” / oprac. Witold Banach. – Ostrów Wielkopolski: Muzeum Miasta Ostrowa Wielkopolskiego, 2011. – 52 s. : il. – (Biblioteka Ostrowska; 41)

Wizytówki czasopism wydawanych w Ostrowie Wlkp. w omawianym okresie w układzie tytułowym.

KERMEL Krystyna

Na serdecznej stronie pamięci. – Leszno: Zespół Szkół Ekonomicznych w Lesznie, 2012. – 263 s. : il.

Wiersze poświęcone nauczycielom Zespołu Szkół Ekonomicznych w Lesznie. Publikacja wydana z okazji 100-lecia szkoły.

KOŚCIÓŁ pw. św. Jana Chrzciciela w Przemęcie : przewodnik / tekst Edmund Magdziarz; fot. Tomasz Paterek; zebrał i oprac. Maciej Ratajczak. – Przemęt: Gminny Ośrodek Kultury, 2011. – 94 s. : fot.

Historia, architektura i wystrój wnętrza zabytkowego kościoła. M.in. spis zarządców.

KOWALCZYK Ryszard

Rynek współczesnych mediów lokalnych w Wielkopolsce : (studium medioznawczo – politologiczne). – Poznań: Wydaw. Naukowe Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 2011. – 374 s. : il., mapy, tab., wykr.

Prasa lokalna, radio i telewizja oraz media internetowe w Wielkopolsce w badaniach medioznawczych.

KOWALSKA Samanta

Notariat miasta Kalisza w dobie dwudziestolecia międzywojennego (1918-1939) / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Wydział Pedagogiczno – Artystyczny w Kaliszu. – Poznań; Kalisz: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Wydział Pedagogiczno – Artystyczny, 2012. – 260 s. : il., portr.

Notariat i notariusze kaliscy oraz ich rola w historii miasta okresu międzywojennego. Wyniki badań i wybór dokumentów.

KRAWIARZ Kazimierz

100 lat Ochotniczej Straży Pożarnej w Kórniku / oprac. graf. Łukasz Grzegorowski. – Kórnik; Wągrowiec: Poligrafia Marketing Finanse Edward Stachowiak, 2012. – 92 s. : fot., portr.

Historia jednostki od 1912 roku oraz wykazy i biogramy zasłużonych strażaków.

KROTOSZYN i okolice : opracowania i materiały źródłowe. T. 8 : praca zbiorowa / pod red. Józefa Zdunka. – Krotoszyn: Towarzystwo Miłośników i Badaczy Ziemi Krotoszyńskiej, 2012. – 311 s. : fot., il., portr.

Opracowania historyczne i biograficzne oraz wybór dokumentów źródłowych.

KRÓLEWSKIE miasto Koło : studia w 650. rocznicę lokacji miasta / pod red. Izabeli Skierskiej. – Koło: Urząd Miejski w Kole, Muzeum Technik Ceramicznych w Kole, 2012. – 237 s. : fot., il., pl.

Studia historyczne dot. lokacji, zamku, fary i ratusza w Kole oraz księgozbioru oo. bernardynów. Materiały sesji naukowej z okazji jubileuszu lokacji miasta.

KSIĄŻKI o Wielkopolsce wydane w 2011 roku : (wybór) / Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu. – Poznań: WBPiCAK, 2012. – 137 s.

Bibliografia.

KULAWINEK Zdzisław

Tam, gdzie konwalie... – Kalisz: nakładem autora, 2012. – 130 s. : fot., mapy

Reportaż literacki dot. pozostałości osad, cmentarzy i kościołów ewangelickich w lasach okolic Grodzca, pow. Konin. Wznowienie publikacji pt. „Tam, gdzie rosną konwalie”, Kalisz, 2007.

KWAŚNIEWSKI Krzysztof

Poznańskie legendy i nie tylko. – Wyd. 2. – Poznań: Wydaw. Poznańskie, 2011. – 372 s. : il.

Antologia legend, podań i opowieści dot. Poznania. Teksty i komentarze.

MAŁY przewodnik po Krainie Lasów i Jezior / teksty Łukasz Domagała [i in.]; fot. Edward Baldys [i in.]. – Leszno: Leszczyńska Oficyna Wydaw., 2011. – 135 s. : fot.

Walory turystyczne gmin regionu leszczyńskiego – członków Lokalnej Grupy Działania „Kraina Lasów i Jezior”.

MAŁYSZKO Stanisław

Tursko i okolice. – Gołuchów: Urząd Gminy w Gołuchowie, 2012. – 432 s. : fot., portr.

Historia i dzień dzisiejszy Turska i okolicznych miejscowości.

MAŁYSZKO Stanisław

Zabytkowe cmentarze przy Rogatce w Kaliszu / red. Bogumiła Celer. – Wyd. 2 zmien. i poszerz. – Kalisz: Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, 2012. – 353 s. : fot., il., pl.

Historia kaliskich cmentarzy: prawosławnego, ewangelicko-augsburskiego i katolickiego zwanego Miejskim od końca XVIII wieku. Ponadto ciekawy rozdział poświęcony zwyczajom i obrzędom pogrzebowym oraz słynnym pogrzebom w omawianym okresie.

MATYSEK Kazimierz

Dzieje Kostrzyna : fakty i wydarzenia z 750-letnich dziejów Kostrzyna. – Kostrzyn: Gmina Kostrzyn, 2012. – 152 s. : fot., il., mapy, portr. – (Z Dziejów Kostrzyna i Okolic; 4)

Monografia miasta.

MRUGALSKA-BANASZAK Magdalena

Miejska ikonosfera na drukach reklamowych z widokami Poznania (1835-1939). – Poznań: Muzeum Narodowe w Poznaniu, [2012]. – 322 s. : fot., il.

Historia miasta w drukach reklamowych. Publikacja towarzysząca wystawie w Muzeum Historii Miasta Poznania.

NADLEŚNICTWO Krucz : [informator] / tekst Rafał Łapiński; fot. Włodzimierz i Rafał Łapińscy. – [B.m.]: Wydaw. Włodzimierz Łapiński, 2011. – [16] s. : fot.

M.in. walory turystyczno-krajoznawcze terenów nadleśnictwa w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim.

NADWARCIAŃSKI Park Krajobrazowy : [album] / fot. Marek Chwistek; tekst Piotr Basiński; Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego. – Poznań; [Sieradz]: Agencja Reklamowo-Wydaw. „Prof-Art”, 2011. – 288 s. : fot., mapa

Wybór fotografii.

OBORNIKI : [informator]. – Poznań: Wydaw. Libro, [b.r.]. – 34 s. : fot., mapa, portr.

Tekst także w jęz. angielskim i niemieckim

M.in. sylwetki wybitnych osób związanych z gminą Oborniki.

OSIĘGŁOWSKI Janisław

Pół wieku na rusztowaniach : czyli rzecz o Henryku Kocie / red. Anna Kaczmarek. – Poznań: Wydaw. eMPi2 Mariana Pietraszewskiego, 2012. – 101 s. : fot., portr.

Poznański artysta plastyk (1927-2008). Biografia i dokumentacja twórczości.

OSTROWSKA księga pamięci / oprac. Krystian Niełacny; fot. Maciej Maśliński; red. Włodzimierz Grabowski. – Ostrów Wielkopolski: Biblioteka Publiczna im. Stefana Rowińskiego w Ostrowie Wielkopolskim, 2012. – 380 s. : fot., il., portr.

Pomniki, tablice i miejsca pamięci w Ostrowie Wlkp. upamiętniające osoby i wydarzenia z dziejów miasta w układzie według ulic.

POWIAT kaliski : dziedzictwo kulinarne : produkt lokalny Ziemi Kaliskiej „Na Pograniczu Kultur”. – Kalisz: Starostwo Powiatowe w Kaliszu, [2012]. – 15 s. : fot.

M.in. imprezy kulturalne o charakterze kulinarnym.

POWIDZKI Park Krajobrazowy : [album] / tekst i fot. Marek Chwistek; Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego. – Bydgoszcz: Agencja Promocyjno-Wydaw. Unigraf, 2011. – 271 s. : fot., mapa

Wybór fotografii. Tekst także w jęz. angielskim.

POWSTANIE Wielkopolskie 1918-1919 w powiecie krotoszyńskim, koźmińskim i w Sulmierzycach : opracowanie podsumowujące obchody 90-lecia Powstania Wielkopolskiego w obecnym powiecie krotoszyńskim 2008-2009 : praca zbiorowa / pod red. Edwarda Jokiela, Antoniego A. Korsaka, Michała Pietrowskiego. – Krotoszyn: Drukarnia Projekt, 2012. – 215 s. : fot., il., portr., mapa

Historia i skutki powstania, biogramy i wykazy powstańców oraz relacja z obchodów rocznicowych.

POZNAŃSKI Czerwiec 1956 : wybór dokumentów / wstęp Stanisław Jankowiak, Rafał Kościański, Rafał Reczek; wybór i oprac. Stanisław Jankowiak [i in.]. – Poznań: Oddział Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu w Poznaniu, 2012. – 599 s. + 1 dysk optyczny (CD). – (Studia i Materiały Poznańskiego IPN; t. 19)

Na płycie CD zapis audycji radiowej „Tak tajne, że przed przeczytaniem spalone”.

PRZYBYLAK Anna

Stymulowanie rozwoju turystyki na przykładzie wybranych gmin w dolinie Obry. – Poznań: Bogucki Wydaw. Naukowe, 2012. – 160 s. : il., pl., wykr.

M.in. oddziaływanie samorządów gminnych na gospodarkę turystyczną. Dot. m.in. gmin Siedlec, Zbąszyń i Miedzichowo.

PUSZCZA Zielonka i okolice : przewodnik turystyczny / pod red. Patrycji Owczarzak. – Wyd. 3. – Murowana Goślina: Związek Międzygminny Puszcza Zielonka, 2011. – 194 s. : fot., il., pl.

RAPORT z wyników województwa wielkopolskiego : Powszechny Spis Rolny 2010 / Urząd Statystyczny w Poznaniu. – Poznań: US, 2011. – 52 s. : tab.

Informacja statystyczna.

ROLNICTWO w województwie wielkopolskim w 2011 r. – Poznań: Urząd Statystyczny w Poznaniu, 2011. – 84 s. : tab.

Informacja statystyczna.

RZECZ o Rawiczu, Seminarium Nauczycielskim, uczniach rocznika maturalnego 1929 / oprac. Ryszard Grafik; współpraca Andrzej Grafik. – Łuków: Łukowskie Towarzystwo Regionalne, 2012. – 158 s. : fot., portr.

Historia szkoły i biogramy absolwentów.

RZECZY mówią : 100 lat zbiorów etnograficznych w Poznaniu : [katalog wystawy] / pod red. Anety Skibińskiej. – Poznań: Muzeum Narodowe, 2012. – 229 s. : fot., il., portr.

Historia, zbiory, wystawiennictwo, działalność edukacyjna i pracownicy Muzeum Etnograficznego. Wystawa z okazji jubileuszu oddziału Muzeum Narodowego w Poznaniu.

SŁOWNIK biograficzny Leszna / pod red. Barbary Głowinkowskiej i Alojzego Koniora. – Wyd. 2 popr. i rozsz. – Leszno: Leszczyńskie Towarzystwo Kulturalne, 2011

T. 1, A–Ł. – 388 s. : fot., il., portr.

T. 2, M–Ż. – 412 s. : fot., il., portr.

Biogramy zasłużonych leszczyńian od XV do XXI wieku.

SŁOWNIK biograficzny nauczycieli Wielkopolski Wschodniej. T. 1 / pod red. Piotra Gołdyna. – Konin: Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Koninie, 2012. – 300 s. : portr.

Biogramy współpracowników oświaty z powiatów: kolskiego, konińskiego, słupeckiego i tureckiego.

SŁOWNIK historyczno-geograficzny ziem polskich w Średniowieczu. T. 8 Wielkopolska – województwo poznańskie. / pod red. Tomasza Jurka; Polska Akademia Nauk. Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla. – Wrocław, 1963-

T. 8, Słownik historyczno-geograficzny województwa poznańskiego w średniowieczu, Część 5, zeszyt 1, Ś / oprac. Paweł Dembiński [i in.]; współpraca archeologiczna Zofia Kurnatowska. – Poznań: Wydaw. PTPN, 2011. – S. 1-256

SŁOWNIK nazwisk mieszkańców Poznania XVI-XVIII wieku. T. 1, A–F / oprac. Irena Sarnowska-Gieffing; Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. – Poznań: Wydaw. Naukowe UAM, 2011. – 594 s.

Słownik historycznych nazwisk mieszkańców Poznania opracowany w oparciu o źródła rękopiśmienne i drukowane.

STROFY gębickie : poezje ziemiańskie – dawne i dzisiejsze / pod red. Bogusława Janika; współpraca red. Ryszard Biberstajn, Stanisław Jan Rostworowski; il. Małgorzata Myślińska. – Gębice; Pępowo: Towarzystwo Edukacyjno-Kulturalne Ziemi Pępowskiej, 2012. – 123 s. : il.

Wiersze poświęcone pałacowi i ludziom związanym z Gębicami. Dot. głównie rodzin Mycielskich i Rostworowskich.

SZLAK Piastowski / tekst Jacek Wrzesiński; oprac. graf. Jarosław Gryguć. – Gniezno: Starostwo Powiatowe w Gnieźnie, [b.r.]. – [26] s. : fot.

Informator turystyczny.

SZLAKI turystyczne na obszarach chronionych w Wielkopolsce / tekst Anna Plenzler; oprac. graf. Wojciech Kuk. – Poznań: Wielkopolska Organizacja Turystyczna, 2012. – 40 s. : fot., mapy. – (Wielkopolska : wielka historia wielka przygoda)

Dot. parków krajobrazowych i Wielkopolskiego Parku Narodowego.

TESTAMENTY szlacheckie z ksiąg grodzkich wielkopolskich z lat 1657-1680 / wyd. Paweł Klint. – Wrocław: Wydaw. Uniwersytetu Wrocławskiego, 2011. – 494 s. – (Źródła Dziejowe; t. 28)

201 tekstów testamentów ze zbiorów archiwów wielkopolskich w układzie chronologicznym.

TRANSPORT publiczny w aglomeracji poznańskiej : propozycje usprawnień / pod red. Macieja Szymczaka. – Poznań: Bogucki Wydaw. Naukowe, 2012. – 116 s. : il. – (Biblioteka Aglomeracji Poznańskiej; nr 19)

Dot. m.in. parkingów, kolei aglomeracyjnej, wydzielonych pasów ruchu i portu rzecznego.

[TRZECIA] III Konferencja Puszcza Notecka 2012 : Człowiek, Las, Drewno / Polskie Towarzystwo Leśne [i in.]. – Poznań, 2012. – 263 s. : tab.

Gospodarka leśna i walory turystyczne Puszczy Noteckiej. M.in. materiały konferencji w 1992 i 2002 roku.

[TRZYDZIEŚCI] 30 sposobów na Poznań : przewodnik tematyczny / zespół aut. Armin Mikos von Rohrscheidt [i in.]. – Poznań: Kultour.pl, 2012. – 278 s. : fot., il., mapki

Przewodnik turystyczny.

TUCZYŃSKI Franciszek Ksawery

Ofiary zabobonu : powieść obyczajowa z czasów polskich XVII stulecia / do druku podali, z oryginałem skoliścili Anna Frąckowiak i Bartosz Krąkowski; wstęp Dawid Jung; il. Dawid Sierchulski. – Kiszkowo: Gmina Kiszkowo, 2012. – 127 s. : il., portr.

Powieść dot. Kiszkowa. W części wstępnej historia publikacji, życie i twórczość autora (1844-1890) oraz zarys dziejów kiszkowskiego sądownictwa, w tym procesów o czary.

ULICAMI Eugeniusza Wachowiaka / koncepcja, tekst, wybór utworów E. Wachowiaka i fot. Janina Małgorzata Halec; Oddział Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Miejska Biblioteka Publiczna. – Leszno: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. Zarząd Oddziału, Miejska Biblioteka Publiczna im. Stanisława Grochowiaka. Wydaw. Cicer, 2012. – 117 s. : il.

Prisarz, poeta i tłumacz wielkopolski związany z Leszmem.

VIVAT Academia! : 400 lat tradycji akademickich Poznania : wydawnictwo pokonferencyjne / Centrum Turystyki Kulturowej Trakt; oprac. graf. Joanna Pa-kuła. – Poznań: [Wydaw. Miejskie Poznania], 2012. – 128 s. : fot., il., portr. + płyta CD. – (Materiały – Dokumentacje – Projekty; z. 6)

Konferencja popularnonaukowa towarzysząca VI Weekendowi z Historią na Trakcie Królewsko-Cesarskim pod hasłem „Vivat Academia! 400 lat tradycji akademickich Poznania”. 23 września 2011 roku, Sala Biała Urzędu Miasta Poznania

Dzieje starań o utworzenie uniwersytetu w Poznaniu.

WAKACJE w kolorze pomarańczy : Przemęt : przewodnik / tekst i red. Maciej Ratajczak; Gmina Przemęt, Gminny Ośrodek Kultury w Przemęcie. – Poznań: Libro W. Adamski Sp. j., 2012. – 50 s. : fot., il., mapa

Historia i przyroda ziemi przemęckiej, szlaki turystyczne i szlak cysterski.

WAWRZYNIEC (Wawrzyn) Płoszajczak poseł na sejm z Kąkolewa / oprac. tekstu Cecylia Glapiak; przygot. do druku Dariusz Maćkowiak. – [Kąkolewo]: Zespół Szkół Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Kąkolewie, [b.r.]. – 20 s. : fot., il., portr.

Działacz ludowy z Kąkolewa (1878-1955).

WIELKOPOLSKA Piastowska – Szlak Piastowski / tekst Anna Plenzler. – Poznań: Wielkopolska Organizacja Turystyczna, 2012. – 28 s. : fot., pl. – (Wielkopolska : wielka historia wielka przygoda)

Trasy turystyczne.

WIELKOPOLSKA wybitnych Europejczyków / tekst Anna Plenzler. – Poznań: Wielkopolska Organizacja Turystyczna, 2012. – 32 s. : fot., pl. – (Wielkopolska : wielka historia wielka przygoda)

Biogramy wybitnych postaci historycznych związanych z Wielkopolską oraz formy ich upamiętnienia.

WIELKOPOLSKA wybitnych Polaków / tekst Anna Plenzler. – Poznań: Wielkopolska Organizacja Turystyczna, 2012. – 32 s. : fot. – (Wielkopolska : wielka historia wielka przygoda)

Biogramy wybitnych postaci historycznych związanych z Wielkopolską oraz formy ich upamiętnienia.

WITAMY w Kaliszu : [informator] / projekt i fot. Marek Chwistek; tekst i współpraca Katarzyna Ignasiak. – Bydgoszcz: Agencja Promocyjno-Wydaw. „Unigraf”, [2011]. – 35 s. : fot.

WOJEWÓDZTWO wielkopolskie [2012] / Urząd Statystyczny w Poznaniu. – Poznań: US, 2012. – 31 s. : tab., wyk.

Informacja statystyczna za lata 2005, 2010 i 2011. Tekst także w jęz. angielskim.

WRZESIŃSKI słownik biograficzny / red. Roman Nowaczyk. – Wyd. 2 popr. i rozsz. – Września: „Kropka” Jolanta i Waldemar Śliwczyński, 2011. – 335 s. : il.

ZABYTKI wielkopolskich miast i miasteczek / tekst Anna Plenzler. – Poznań: Wielkopolska Organizacja Turystyczna, 2012. – 24 s. : fot., pl. – (Wielkopolska : wielka historia wielka przygoda)

Dot. m.in. zabytków sakralnych.

ZAKRĘCONA jazda : czyli Przemęckie Rajdy Rowerowe 2005-2011 / tekst i red. Maciej Ratajczak; fot. Tomasz Paterek [i in.]. – Przemęt; Poznań: Libro W. Adamski Sp. J., 2012. – 120 s. : fot., il., mapy

Kronika rajdów rowerowych i ciekawostki krajoznawcze na trasach.

ZDUNY : Rynek i Ratusz wczoraj i dziś : [album] / tekst i fot. Arkadiusz Drygas. – Zduny: Urząd Gminy i Miasta Zduny, [b.r.]. – [16] s. : fot.

Historia i zabudowa Rynku w fotografii dawnej i współczesnej.

ZIEMIA Przemęcka legendami owiana / [oprac. Klaudia Bajon [i in.]; opiekunowie Jolanta Flieger i Maciej Ratajczak]. – Przemęt: Gminny Ośrodek Kultury w Przemęcie, 2010. – 120 s. : il.

ZIEMIA Wieleńska na starej pocztówce : [album] / red. Hanna Forbrich [i in.]; tłum. Barbara Szubert-Tabaczka, Gabriela Żuromska. – Poznań: Libro, 2012. – 81 s. : fot. + mapa luzem

Wieleń i wsie sołeckie gminy na dawnej pocztówce. Tekst także w jęz. niemieckim.

B. IMPREZY KULTURALNE W BIBLIOTEKACH PUBLICZNYCH WOJ. WIELKOPOLSKIEGO

(wrzesień–listopad 2012)

W programach działalności bibliotek wielkopolskich na stałe zagościła akcja „Cała Polska czyta dzieciom”, często poszerzona o imprezy towarzyszące.

Rozwija się też działalność Dyskusyjnych Klubów Książki, powstaje coraz więcej Dyskusyjnych Klubów Filmowych. Imprezy cykliczne związane były z nadejściem jesieni, dniem Wszystkich Świętych, urodzinami Kubusia Puchatka (październik) i Światowym Dniem Pluszowego Misia (listopad). Obchodzony jest Rok Janusza Korczaka, Józefa Ignacego Kraszewskiego i księdza Piotra Skargi oraz rocznice urodzin i śmierci pisarzy.

W r z e s i e ń

Bojanowo (pow. Rawicz)

- „Moje miasto rodzinne” – wystawa prac plastycznych mieszkańca Hostelu, Marka Ścibora

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Wystawa prac uczestników zajęć pt. „Wakacje w Bibliotece”

Bralin (pow. Kępno)

- Spotkanie młodych czytelników z Wiolettą Piasecką, autorką baśni i bajek dla dzieci
- O pasji podróżowania i pisania, czyli bliskie spotkanie z Łukaszem Wierzbickim, pisarzem, autorem książek dla dzieci i młodzieży, podróżnikiem

Burdzew (pow. Turek)

- Spotkanie autorskie z Pawłem Beręsewiczem

Czempiń (pow. Kościan)

- Wystawa ekslibrisów i prac plastycznych Czesława Przygodzkiego,
- Jarmark Czempiński – wystawa prac plastycznych przygotowanych w czasie warsztatów w bibliotece

Czarniejewo (pow. Gniezno)

- „Zwierzyniec” – spotkanie dzieci z psem wystawowym rasy Akita amerykański
- „Każde dziecko to potrafi” oraz „Było sobie...” – zajęcia dla dzieci

Dobra (pow. Turek)

- Spotkanie autorskie z Grzegorzem Kasdepke

Dobrzyca (pow. Pleszew)

- Konkurs plastyczny „To były moje najwspanialsze wakacje”
- 65. rocznica śmierci Hugh'a Jonesa Loftinga

- ~ Poznajemy niezwykle przygody doktora Dolittle, bohatera książek H.J. Loftinga – pogadanka nt. życia i twórczości pisarza
- ~ Głośne czytanie fragmentów książek, gry, zabawy w ramach akcji „Cała Polska Czyta Dzieciom”
- ~ Wystawa twórczości i materiałów biograficznych

Gniezno

- „Iglą Świat Malowany” – wernisaż wystawy haftu
- Spotkanie autorskie z Elżbietą Cwojdzińską

Gołuchów (pow. Pleszew)

- Realizacja projektu „Wielkopolskie święto pyry” – warsztaty plastyczno-techniczne; warsztaty kulinarne: regionalne potrawy z ziemniaków – całość połączona z wystawą prac plastycznych „Stare miasto Poznań” (Filia Kucharki)
- „Tursko i okolice” promocja książki Stanisława Małyszki

Gostyń

- Wystawa „Pejzaż”
- Galeria Jednego Obrazu
- Konkurs ankietowy dla dzieci „Zaczarowany psi świat”

Jutrosin (pow. Rawicz)

- Spotkania z dziećmi:
 - ~ słuchanie bajki „Zaginiony piesek” i dyskusja o przeczytanej książce (Filia w Szkaradowie)
 - ~ słuchanie bajek „Wypadki Kasi” i „Jaś bohater” i wykonanie ilustracji do usłyszanych historii (Filia w Szkaradowie)
- Turniej gier planszowych (Filia w Dubinie)

Kalisz

- Narodowe Czytanie „Pana Tadeusza”
- „Tajemnice codzienności domu Iwaskiewiczów” – spotkanie z Ludwiką Włodek, prawnuczką Jarosława Iwaskiewicza (w ramach obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa; w cyklu: „Młodzi bibliofani prezentują”)
- Wystawa o Januszu Korczaku
- „Polacy Kochają Pociągi – Kaliszanie Lubią Autobusy” – spotkanie uczniów z IV LO z Marcinem Galantem (Filia nr 9)
- Mówimy wyraźnie, starannie i poprawnie. Znaczenie poprawności językowej w pracy dziennikarza – spotkanie logopedyczne Agnieszki Burchackiej z uczniami Gimnazjum KSO Edukator (Filia nr 9)

- Spotkanie z dziennikarzem Robertem Kucińskim dla uczniów szkoły podstawowej (z okazji Dnia Głośnego Czytania; Filia nr 9 Oddział Dziecięcy)
- Wystawy:
 - ~ Okolicznościowa wystawa różnych wydań „Pana Tadeusza” Adama Mickiewicza ze zbiorów MBP w Kaliszu (w ramach ogólnopolskiej akcji Narodowego Czytania)
 - ~ Wypożyczalnia babć (Filia nr 1 Oddział Dziecięcy)
 - ~ William Faulkner – 115. rocznica urodzin (Filia nr 2)
 - ~ 65. rocznica urodzin Stephena Kinga (Filia nr 3)
 - ~ 73. rocznica napaści Niemiec hitlerowskich na Polskę (Filia nr 5)
 - ~ Jezuita, kaznodzieja, hagiograf. 2012 – Rok ks. Piotra Skargi (Filia nr 9)
 - ~ Jeszcze Polska nie umarła, kiedy my żyjemy. Co nam obca moc wydarła, szabłą odbijemy – 265. rocznica urodzin Józefa Wybickiego (Filia nr 9 oddział dziecięcy)
 - ~ 65. rocznica śmierci Hugh'a John'a Loftinga (Filia nr 16)

Kępno

- Spotkanie członków Stowarzyszenia Pomocy Chorym Onkologicznie „Zielony Parasol” (również w październiku i listopadzie)
- Narodowe Czytanie „Pana Tadeusza” w bibliotece powiatowej
- „Kępińskie Impresje” – wystawa malarstwa członków DKK, uczestników V Pleneru Dyskusyjnego Klubu Książki
- Spotkanie członków Uniwersytetu Trzeciego Wieku Powiatu Kępińskiego

Kiszkowo (pow. Gniezno)

- Promocja prac członkiń działającego przy bibliotece Stowarzyszenia „Słoneczny Promyk” na Targu Wiejskim Produktu Lokalnego i Tradycyjnego podczas imprezy „Pożegnanie lata”

Kościan

- Wystawy:
 - ~ „Moje góry, moi przyjaciele i ja”. Maria Magdalena Kmiećkowiak (wystawa z cyklu: Pasje naszych czytelników)
 - ~ „Na turystycznym szlaku – polskie miasta w baśni i legendzie” (również w październiku)
- Z cyklu Czwartki z przedszkolakami: Domek pełen bajek – z wycieczką do biblioteki
- Spotkanie Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej – wykład Ewy Przydrożny „Atrakcje turystyczne Ziemi Kościańskiej”
- „Moje Góry” – górskie posiadły z udziałem Marii Magdaleny Kmiećkowiak
- Zajęcia biblioterapeutyczne w Ośrodku Pomocy Społecznej w Kościanie

Kowale Pańskie (pow. Turek)

- Spotkanie autorskie z Wojciechem Widłakiem

Koźmin Wielkopolski (pow. Krotoszyn)

- „Miś Uszatek i inni bohaterowie książek Czesława Janczarskiego” – wystawa książek z okazji 100. urodzin pisarza

Krotoszyn

- Wernisaż wystawy fotografii izraelskiej – Michal Ronnen Safdie „Ściana Płaczu” i „Izraelska ilustracja dziecięca”
- Imprezy w ramach projektu „Simchat Krotoszyn” zorganizowanego przez Stowarzyszenie „Krotochwile” – występ zespołu Hagada z Krotoszyna
- Mini Galeria: „Lalki w polskich strojach ludowych” – z kolekcji Marii Giżyckiej z Krotoszyna
- Klub Miłośników Książek: Rozmowy oparte na fabule książki „Tydzień w zimie” M. Willett
- Oddział dla dzieci i młodzieży:
 - ~ Akcja Czytelnicza „Przyjdź i się zapisz – zyskasz nie stracisz”
 - ~ Alternatywne Targi Edukacyjne – zajęcia w Galerii Krotoszyńskiej na temat oferty czytelniczej skierowanej do mieszkańców Krotoszyna i okolic
 - ~ Festyn osiedlowy – Święto Osiedla Korczaka – zajęcia propagujące książkę i bibliotekę
 - ~ Wystawa ph. „Ilustracja do książek izraelskich”
 - ~ Spotkanie autorskie z Barbarą Kosmowską dla gimnazjalistów
 - ~ 86 urodziny Kubusia Puchatka – zajęcia edukacyjne
- Goście w bibliotece: bajkoterapia dla uczniów ze szkoły podstawowej w Gorzupi
- „O baśniach i największym baśniopisarzu” – konkurs (Filia nr 1 Krotoszyn)
- „Poznajemy źródła informacji naukowej” – księgozbiór z różnych dziedzin wiedzy, spotkania z gimnazjalistami (Filia Orpiszew)
- „Przy kawie i herbacie” – dyskusja na temat przeczytanych książek. Czytelniczki polecają książki, które ostatnio czytały (Filia Orpiszew)
- „Jak powstało radio” – wystawa radiodbiorników z kolekcji Grzegorza Dudka (Filia Białki)
- „Mój bohater wyszedł z książki”, oddział przedszkolny i uczniowie klas I-III SP; konkurs (Filia Chwaliszew)
- „Moda na czytanie”, uczniowie klas IV-VI SP; konkurs (Filia Chwaliszew)
- „Dzień postaci z bajek”, oddział przedszkolny i uczniowie klas I-III SP; spotkania (Filia Chwaliszew)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Jak się zabawiali dawnymi latami nasi pradziadowie, kaj byli bajtlami”, „Jesień w polu i zagrodzie”, „Wielkie pranie”, „Na jesienne nastroje czekolada – napój bogów” – spotkania regionalne (Izba Regionalna w Pawłowicach)
- „Biblioteczna rowerówka do Luboni” (Filia w Pawłowicach)
- „Jesienne wiersze” – głośne czytanie dzieciom (filie w Garzynie i Nowym Belęcinie)
- „Duchy i duszki” – nocne bajanie w bibliotece. W programie m.in.: zabawy, konkursy, poszukiwanie skarbów

Leszno

- Wystawy:
 - ~ „Wielkopolska Press Photo” – wystawa pokonkursowa („Galeria za Regałami”)
 - ~ „Roman Cieślewicz. 100 plakatów z lat 1955-1995 plus prace edytorskie” – z kolekcji Jacka Jaroszyka („Galeria Lochy” i „Galeria Recto Verso”; również w październiku i listopadzie)

Łubowo (pow. Gniezno)

- Koncerty muzyczne z okazji Roku Józefa I. Kraszewskiego i Roku Janusza Korczaka oraz wystawa książek i cytatów
- Spotkanie autorskie z Grzegorzem Kasdepke dla uczniów klas III i IV szkoły podstawowej

Malanów (pow. Turek)

- Spotkanie autorskie z Grzegorzem Kasdepke

Nowy Tomyśl

- Klub Miłośników Podróży „Przez kontynenty”: „Od śniegów Kilimandżaro do plaż Zanzibaru” – spotkanie z Katarzyną Mazurkiewicz
- Z cyklu Czwartkowe wieczory literacko-muzyczne: „Close to You” – Ewelina Rajchel i Piotr Kałużny
- Z cyklu Kulturowy zawrót głowy: „Street art”, gość: Michał Novy Matuszyński
- II Przystanek: Biblioteka! – impreza plenerowa organizowana wspólnie z Biblioentuzjastami
- Nowotomyski spacer z... Januszem Korczakiem – plenerowa gra dla uczniów szkoły podstawowej

Oborniki

- „Leśne spotkania – Rok kaczkii” – wystawa prac plastycznych uczniów szkół podstawowych z Chrustowa, Objezierza, Sycyny oraz Zespołu Szkół Specjalnych w Szamotułach
- „Ten chleb jest Twój i mój” – wieczór poetycko-muzyczny
- Słynne pary literackie – spotkanie autorskie z Joanną Siedlecką

Opatów (pow. Kępno)

- 180. rocznica śmierci Waltera Scotta – wystawa powieści historycznych

Opatówek (pow. Kalisz)

- V Rajd Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych – przygotowania i przeprowadzenie prezentacji na temat dziejów Marchwacza, Modły i Rajska oraz konkursu quizowego dla uczestników – we współpracy z OSP z gminy Opatówek
- Rajd rowerowy Opatówek – Lipka

Ostrowite (pow. Słupca)

- Zajęcia z Zumby

Perzów (pow. Kępno)

- Zajęcia warsztatowe związane z popularyzacją usług bankowych realizowanych z wykorzystaniem Internetu. Uroczyste podsumowanie projektu „O finansach w bibliotece” oraz wręczenie certyfikatów potwierdzających ukończenie cyklu szkoleniowego.
- Udział grupy wokalne TAKT działającej przy bibliotece w V Międzynarodowym Festiwalu „Orfeo in Italia” we Włoszech
- Jesienna Akademia Poezji Dźwięku:
 - ~ warsztaty wokalne dla młodzieży prowadzone przez Danutę Błażejczyk (organizacja: Fundacja Apetyt na Kulturę przy współpracy z Biblioteką Publiczną w Perzowie oraz sekcją wokalną TAKT)
 - ~ uroczysty koncert galowy na zakończenie warsztatów

Pleszew

- Prelekcja Andrzeja Szymańskiego pt. „Ks. Piotr Skarga – duszpasterz i kaznodzieja”
- Akcja czytelnicza „Kwadrans na książkę” (Filia w Taczanowie Drugim)

Przykona (pow. Turek)

- Spotkanie autorskie z Wojciechem Widłakiem

Rawicz

- Pożegnanie lata połączone z dyskusją o książkach „Książki, do których chętnie wracamy”
- Przedstawienia teatralne dla przedszkolaków: „Żółw i zając” i „Wilk i zając”
- Galeria Jednego Obrazu: „Drzewo i kot” – Daniel Wiatrowski

Rozdrażew (pow. Krotoszyn)

- Kółko Astronomiczne „Kasjopeja”- zajęcia teoretyczne i obserwacje astronomiczne
- Spotkanie autorskie z Barbarą Kosmowską

Rychtal (pow. Kępno)

- Spotkanie autorskie z Wiolettą Piasecką, autorką bajek dla dzieci

Słodków (pow. Turek)

- Spotkanie autorskie z Wojciechem Widłakiem

Strzałkowo (pow. Słupca)

- Zajęcia biblioterapeutyczne dla mieszkańców DPS w Strzałkowie – realizacja programu „Misja w głąb siebie” (również w październiku i listopadzie)
- Zajęcia komputerowe dla mieszkańców DPS w Strzałkowie prowadzone przez bibliotekarza (również w październiku i listopadzie)
- Zajęcia dla cztero- i pięcioletków z cyklu „Planeta Biblioteka – podróż do książkowa” (również w październiku i listopadzie)
- Wystawa fotografii „To tylko pies...” połączona ze zbiórką darów na rzecz Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt w Katarzynowie
- Spotkanie Ludzi Ciekawych Świata ze Zbigniewem Masternakiem, pisarzem, dramaturgiem, scenarzystą filmowym, autorem cyklu „Księstwo”

Sulmierzyce (pow. Krotoszyn)

- Spotkanie autorskie z Wiolettą Piasecką

Swarzędz (pow. Poznań)

- „Pstryk, pstryk byliśmy na wakacjach” – konkurs fotograficzny i wystawa pokonkursowa w Galerii Wielokropek

Śmigiel (pow. Kościan)

- Przywitanie jesieni przez przedszkolaków poprzez wysłuchanie bajki „Jesień w stumilowym lesie” oraz kolorowanie Kubusia wśród jesiennych liści (Filia w Czaczu)

Trzcianka

- „Dawno, dawno temu... czyli polskie legendy w komiksie” – powiatowy konkurs plastyczny:
 - ~ Rozstrzygnięcie konkursu i przyznanie nagród
 - ~ Wystawa pokonkursowa
 - ~ Wycieczka laureatów do Pałacu Górków w Szamotułach
- Bajanie na szklanym ekranie – sobotnie projekcje bajek, filmów dla dzieci
- Dzień Sybiraka – spotkanie z Sybirakami z Siedliska i okolic z młodzieżą gimnazjalną (Filia w Siedlisku)

Trzcинica (pow. Kępno)

- Wydanie i promocja publikacji regionalnej „Zabytki i walory krajoznawcze Gminy Trzcинica”. Promocję książki uświetnił występ wokalny grupy TAKT z Perzowa (projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie)
- Spotkanie autorskie z Łukaszem Wierzbickim, pisarzem i podróżnikiem (współorganizowane przez WBPICAK w Poznaniu)

Turek

- Warsztaty literackie – prowadzenie Lech Lament
- Koncert finałowy Polskiej Akademii Gitary
- Promocja książki „Generał Smorawiński. Syn ziemi turkowskiej i kaliskiej”
- Warsztaty chemiczne (Czytelnia dla Dzieci i Młodzieży; także w październiku i listopadzie)
- Spotkanie z Grzegorzem Kasdepke (Czytelnia dla Dzieci i Młodzieży)
- Zajęcia z elementami biblioterapii w Świetlicach Terapeutycznych, Środowiskowym Domu Samopomocy, Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym (Filia nr 2):
 - ~ Moje dobre i złe dni
- Wystawy:
 - ~ Ekslibrisy – małe formy graficzne
 - ~ Halina Poświatowska w 45. rocznicę śmierci
 - ~ Wspomnienie o generale Mieczysławie Smorawińskim

Wijewo (pow. Leszno)

- „Nowości w bibliotece” – spotkanie dla dorosłych

Witkowo (pow. Gniezno)

- Spotkanie autorskie z Grzegorzem Kasdepke dla uczniów klas III szkoły podstawowej

Władysławów (pow. Turek)

- Spotkanie autorskie z Pawłem Beręsewiczem

Zagórów (pow. Słupca)

- Spotkanie ze Zdzisławem Kulawinkiem, autorem książki „Tam gdzie rosną konwalie”
- Wystawa o historii Żydów pt. „Ocaleni – Losy Runii Lissak-Levi ze Słupcy i Leona Jedwaba z Zagórowa” towarzysząca Konferencji „Żydzi zagórowscy”
- Wyjazd z czytelnikami do zamku myśliwskiego w Antoninie na koncert fortepianowy „Chopin w barwach jesieni”

Zduny (pow. Krotoszyn)

- Spotkanie autorskie z Janem Rosikiem, miłośnikiem gwary wielkopolskiej, autorem książki „Okrakiem na ryczce” (Zduny, Baszków, Konarzew)
- „Panie Julianie czytamy Rzekę!” – spotkanie z uczniami klas drugich szkoły podstawowej
- „Dziękuję, przepraszam, proszę – czyli kilka słów o dobrych obyczajach” – mieszkańcy DPS czytają przedszkolakom. Spotkanie z okazji Dnia Głośnego Czytania (Baszków)

Październik

Bojanowo (pow. Rawicz)

- „Kozucha kłamczucha” – przedstawienie teatralne w wykonaniu Teatru Art-Re z Krakowa
- Spotkanie autorskie z Arkadiuszem Niemirskim
- Cykl historyczny dla klas V-tych „Bojanowo wczoraj i dziś”
- „Pani Jesień” – spotkanie czytelnicze dla 5-latków z bojanowskiego przedszkola

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Podsumowanie IV edycji konkursu na pracę plastyczną z modeliny lub plasteliny pt. „Najciekawsza postać z bajki” oraz wystawa pokonkursowa
- Spotkania w ramach Akademii Młodego Czytelnika dla dzieci przedszkolnych
- Zajęcia z elementami biblioterapii dla dzieci

Brzeziny (pow. Kalisz)

- Inauguracja akcji „Podaj dalej” i spotkanie młodzieży gimnazjalnej z Małgorzatą Sulwińską – bibliotekarką i wolontariuszką

- „Afryka Kazika” – spotkanie z Łukaszem Wierzbickim, podróżnikiem i autorem książek dla dzieci

Czempiń (pow. Kościan)

- „Islandia – trzeci żywioł” – spotkanie autorskie z Romanem Pankiewiczem
- Udział w panelu dyskusyjnym w Lesznie – przygotowanie prelekcji pt. „Czytelnicze potrzeby gimnazjalistów”

Czerniejewo (pow. Gniezno)

- „Zwierzyniec” – spotkanie dzieci ze szczurem hodowlanym
- Realizacja kampanii „Aby dobrze się uczyć, potrzebujemy...” w ramach współpracy z ATD Polska
- „Tydzień Zakazanych Książek” – uroczyste otwarcie wystawy dla dorosłych

Dobrzyca (pow. Pleszew)

- Czy znasz polskie legendy? – minikonkurs dla dzieci
- X edycja Dekanalnego Konkursu „Św. Dominik Savio – mały święty, ale gigant ducha”

Gizałki (pow. Pleszew)

- Wieczornica poświęcona Marianowi Cezaremu Abramowiczowi

Gniezno

- „Świętość w twórczości literackiej Karola Wojtyły” – wykład Anny Kadeckiej-Nowickiej połączony z prezentacją młodzieńczej poezji Karola Wojtyły
- „Sacrum i Profanum” – wernisaż wystawy fotograficznej Henryka Maćkowiaka zorganizowanej w ramach Wielkopolskiego Festiwalu Fotografii im. Ireneusza Zjeżdżałki
- „Znani zaczytani” – wernisaż wystawy Klubu Dyskusji o Książce

Godziesze Wielkie (pow. Leszno)

- Spotkanie dla dzieci z Łukaszem Wierzbickim

Gołuchów (pow. Pleszew)

- Konkurs czytelniczy „Kubuś Puchatek i jego przyjaciele” (Filia Kucharki)
- Konkurs czytelniczy „Witajcie w Akademii Pana Kleksa” (Filia Kościelna Wieś)
- Spotkanie autorskie z Jarosławem Kretem „Planeta według Kreta”

Gostyń

- Podsumowanie konkursu ankietowego pt. „Zaczarowany psi świat”
- Prezentacja Haliny Radoły – „Migawki z Norwegii” – dla Gostyńskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku

Jutrosin (pow. Rawicz)

- wystawa książek o Janie Pawle II oraz o jego twórczości z okazji Dnia Papieskiego (Filia w Dubinie)
- Konkurs dla dzieci pt. „Portret Kubusia” (Filia w Dubinie)
- Obchody 86. urodzin Kubusia Puchatka oraz 74. rocznicy polskiego wydania książki o Puchatku – m.in. rozwiązywanie zagadek (Filia w Szkaradowie)

Kalisz

- Co nastolatek o zdrowym żywieniu wiedzieć powinien – spotkanie z Dorotą Okoń, dietetykiem i specjalistą planowania żywienia (Filia nr 9)
- Wystawy
 - ~ „Zakaz czytania!” – o cenzurze i jej twarzach
 - ~ Wzajemne kontakty Polonia – Italia na przestrzeni wieków
 - ~ Dobrzy ludzie w złych czasach – Janusz Korczak – wystawa przygotowana przez podopiecznych Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kaliszu (Filia nr 1; również w listopadzie)
 - ~ Kolorowa jesień – wystawa dziecięcych prac plastycznych (Filia nr 1 Oddział Dziecięcy)
 - ~ Magdalena Samozwaniec – 40. rocznica śmierci (Filia nr 2 i nr 3)
 - ~ 60. lat Biblioteki przy al. Wolności – wystawa okolicznościowa (Filia nr 4)
 - ~ 4 października – Światowy Dzień Ochrony Zwierząt (Filia nr 5)
 - ~ „In memoriam – Tym co odeszli w 2012 roku” – wystawa publikacji i zdjęć (Filia nr 7)
 - ~ Jesteś tym, co jesz – wystawa poświęcona zdrowemu odżywianiu i jego propagatorce Irenie Gumowskiej z okazji 100. rocznicy urodzin (Filia nr 9)
 - ~ Halloween w bibliotece (Filia nr 9 Oddział Dziecięcy)
 - ~ 85. rocznica urodzin Leszka Kołakowskiego (Filia nr 16)

Kępno

- Obchody Święta Drzewa – akcja sadzenia drzew na terenie gminy Kępno
- „Koloryt Miasta” – wystawa fotograficzna Stowarzyszenia Kulturalnego EURO-ART działającego przy PBP w Kępnie (wystawa była częścią Wielkopolskiego Festiwalu Fotografii organizowanego przez WBPICAK w Poznaniu)
- Kurs pierwszej pomocy dla Stowarzyszenia Rodzin Zastępczych i Adopcyjnych 2012 „Nadzieja” zorganizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- Zajęcia z wiedzy o kulturze dla uczniów szkoły ponadgimnazjalnej, połączone z projekcją filmu

Kiszkowo (pow. Gniezno)

- Wieczór literacki połączony z promocją książki „Ofiary zabobonu”

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- „Wieczór z Islandią” – spotkanie autorskie z Romanem Pankiewiczem
- „Dziadek Niedźwiadek” – spotkanie autorskie z Łukaszem Wierzbickim

Kościan

- „Projekt PKS – dzień pierwszy” – wystawa fotograficzna w ramach Wielkopolskiego Festiwalu Fotografii im Ireneusza Zjeżdżałki: „Moja Wielkopolska 2012” (organizowana we współpracy z WBPICK w Poznaniu; również w listopadzie)
- Bajki terapeutyczne „Coś lepszego”: wzajemna współpraca, pomoc, troska o drugiego człowieka
- Spotkanie autorskie z Mariuszem Czubajem, antropologiem kultury, literaturoznawcą, autorem powieści kryminalnych, laureatem nagrody Wielkiego Kalibru dla najlepszej polskiej powieści kryminalnej w 2008 roku
- Wernisaż wystawy „Projekt PKS – dzień pierwszy”
- Spotkanie z przedszkolakami: „Miś – pluszowanki, przytulanki” – opowiadania, kolorowanie rysunków
- Spotkanie Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej: wykład Grzegorza Nowaka „Rejowie z Nagłowic na Ziemi Kościańskiej”

Koźmin Wielkopolski (pow. Krotoszyn)

- „Rowerem i pieszo przez Czarny Łąd” – spotkanie z Łukaszem Wierzbickim, autorem książek o rowerowej wyprawie Kazimierza Nowaka dookoła Afryki

Krotoszyn

- „Krotoszyn i okolice” – promocja VIII tomu wydanego przez TMiBZK
- „Literackie inspiracje” – wernisaż i ogłoszenie wyników konkursu fotograficznego w ramach Wielkopolskiego Festiwalu Fotografii im. I. Zjeżdżałki
- „Studenci z pasją” – wystawa fotografii Bartosza Blechy
- Oddział dla dzieci i młodzieży:
 - ~ Wystawa prac dzieci z Przedszkola Bajka – „Jesienne spotkania”
 - ~ Polskie stroje ludowe – prezentacja multimedialna dla uczniów klasy III szkoły podstawowej
- Klub Mam – zajęcia wdrażające najmłodszych do czytania. Czytanie bajek, prezentacja książek przyjaznych maluchom. Zachęcenie mam do korzystania z księgozbioru
- Środowiskowy Dom Samopomocy – „Muminki” – bajkoterapia dla dorosłych
- „Czytam i wygrywam” – konkurs (Filia nr 1)

- Wielkie świętowanie z okazji 86. urodzin Kubusia Puchatka – spotkanie z przedszkolakami (Filia Kobierno)
- „Strach się bać” – zapoznanie z historią i zwyczajami związanymi z Halloween – spotkanie z przedszkolakami (Filia Kobierno)
- Konkurs „Życie i twórczość Janusza Korczaka” (Filia Orpiszew)
- Spotkanie z przedszkolakami. Czytanie wierszy o jesieni, rysowanie „Pani Jesieni” oraz „Jesienne zabawy” (Filia Orpiszew)
- „Książka – okno, przez które można zobaczyć...” – konkurs dla uczniów gimnazjum (Filia Chwaliszew)
- „Muminkalia”, oddział przedszkolny i uczniowie klas I-III szkoły podstawowej; spotkania (Filia Chwaliszew)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Kiszenie kapusty” – spotkanie regionalne (Izba Regionalna w Pawłowicach)
- „Zapraszamy do Stumilowego Lasu – urodziny Kubusia Puchatka”. W programie: głośne czytanie bajek o Kubusiu, słodki poczęstunek (Filia w Pawłowicach)
- Spotkanie autorskie z Krystyną Gryś (Filia w Garzynie)
- „Książki i jej bohaterowie” – zgaduj-zgadula (Filia w Garzynie)

Leszno

- Wystawy:
 - ~ „W obiektywie Brunona Wojciechowskiego” – wystawa fotograficzna z cyklu „Album Leszczyński” („Galeria za Regałami”; również w listopadzie)
- „Rodzinne Wieczory” – spotkanie dla dzieci i ich rodziców z Roksaną Jędrzejewską-Wróbel
- „Nie trafiać w próżnię, czyli dlaczego warto badać potrzeby mieszkańców” – konferencja regionalna zorganizowana w ramach projektu „Biblioteka Pomyśłów” przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną i Centrum Animacji Kultury
- „Kariery muzyczne związane z Wielkopolską. Maestra Antonina Kawecka” – warsztaty muzyczne, które prowadził Sławomir Pietras w ramach XIV Leszczyńskiego Festiwalu Muzycznego
- Podsumowanie X Ogólnopolskiego Konkursu Literackiego im. Stanisława Grochowiaka. W kategorii „Poezja” I nagrodę ex aequo otrzymały: Marta Kapelińska z Torunia i Anna Piliszewska z Wieliczki, II nagrodę otrzymał Piotr Jankowski z Gołdapi, III nagrodę Ida Sieciechowicz z Madrytu. W kategorii „Proza” I nagrodę otrzymał Michał Wierzba z Leszna, II nagrodę Przemysław Fiugajski z Płochocina, a III – Jerzy Kędziński z Poznania. W kategorii „Dramat” przyznano tylko wyróżnienia

- „Biblioteka dla dużego i małego” – trzecia edycja akcji czytelniczej, której celem jest zaprezentowanie ciekawych nowości wydawniczych oraz pomoc w sprawnym wyszukiwaniu literatury
- Spotkanie z Grzegorzem Jurkiewiczem, prawnikiem, autorem zbioru 505 prawniczych aforyzmów, myśli, maksym, porzekadeł, sentencji i przysłów
- X Sympozjum „Ewangelicy w Lesznie” zorganizowane wspólnie z Parafią Ewangelicko-Augsburską. W programie:
 - ~ Marta Małkus, „Wschowski Syjon w czasach Valeriusa Herbergera. W 450. rocznicę urodzin „małego Lutra”
 - ~ ks. Waldemar Gabryś, „Przeszłość, teraźniejszość i przyszłość parafii luterńskiej w Lesznie”

Lipno (pow. Leszno)

- „Akademia Pana Kleksa” – interaktywne spotkania teatralne dla dzieci udziałem Piotra Witonia (GBP i Filia w Wilkowicach)

Łubowo (pow. Gniezno)

- „Lech, Czech i Rus” – teatrzyk dla dzieci młodszych
- Dzień Ziemiaka – wystawa eksponatów ziemniaczanych, degustacja potraw, konkursy
- „Zabytki architektury” – wystawa Tadeusza Panowicza, regionalisty, publicysty, malarza
- „Piórkiem malowane” – prelekcja dla młodzieży gimnazjalnej, wystawa unikatowych książek i dokumentów związanych z historią powiatu
- „Calineczka” – teatrzyk dla uczniów klas II szkoły podstawowej
- Dzień Papieski – wystawa książek biograficznych o wielkim Polaku

Nowy Tomyśl

- Klub Miłośników Podróży „Przez kontynenty”:
 - ~ „Moja Rosja” – spotkanie z Krzysztofem Sadowskim
 - ~ „Serce zostało w górach” – spotkanie z Beatą i Marcinem Brudło
- Z cyklu Pisarz nas gości w świecie swojej twórczości – spotkanie z Agatą Widzowską-Pasiak
- Galeria na Piętrze: „Auto-Portret” – wernisaż fotografii Gregora Laubscha
- „Na deptaku o Korczaku” – spacer z Januszem Korczakiem (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Spotkanie z uczestnikami Letnich Igrzysk Olimpijskich Londyn 2012 – Adrianem Zielińskim i Tomaszem Zielińskim
- Spotkanie z Tsatsikim – gościem spotkania była Agnieszka Cienciąła z Wydawnictwa Zakamarki (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Inauguracja Podwieczorków z książką MiPBP (Filia w Wytomyślu)

- „Przytul zwierzaka do serca” – czytanie bajek z okazji Światowego Dnia Zwierząt MiPBP (Filia w Jastrzębsku)
- Literacki Turniej Ortograficzny MiPBP (Filia w Wytomyślu)
- Galeria na Płocie: „Przyłapani na czytaniu” – wystawa fotografii uczniów Gimnazjum im. Feliksa Szołdrskiego w Nowym Tomyslu (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Galeria na Piętrze: „Muzyka, taniec, karnawał” Erna i Eduard Diłanian

Oborniki

- „Janusz Korczak – przyjaciel dzieci” – lekcje biblioteczne dla uczniów szkół podstawowych
- „Na muzycznej fali, czyli spotkanie po latach” – wieczór poetycko-muzyczny z okazji Międzynarodowego Dnia Muzyki
- „Idziemy leśną ścieżką” – spotkania dla najmłodszych
- Wystawy w ramach Wielkopolskiego Festiwalu Fotografii im. Ireneusza Zjeżdżałki „Moja Wielkopolska 2012”:
 - ~ „Oborniki subiektywnie” – wystawa Klubu Fotograficznego Obiektyw
 - ~ „Ziemia Obornicka. Stąd jestem to moja mała Ojczyzna” – wystawa TMZO
- Spotkanie autorskie z Agatą Widzowską-Pasiak

Opatów (pow. Kępno)

- Wystawa książek o Janie Pawle II (Filia Siemianice)
- Wystawa książek dla dzieci – książki Hansa Christianna Andersena i Jana Brzechwy

Opatówek (pow. Kalisz)

- Wystawa fotografii przyrodniczej Tomasza Sobiejewskiego – wypożyczona z Biblioteki Publicznej Gminy Brzeziny
- Koncert muzyki barokowej – we współpracy z Radą Rodziców Gimnazjum im. Agatona i Stefana Gillerów w Opatówku i Muzeum Historii Przemysłu w Opatówku

Orchowo (pow. Słupca)

- Zajęcia komputerowe dla seniorów – podstawowa obsługa komputera i Internetu oraz programów użytkowych (również w listopadzie)

Ostrowite (pow. Słupca)

- Warsztaty plastyczne „Ozdoby z papieru”

Perzów (pow. Kępno)

- Podsumowanie obchodów Roku Korczakowskiego w gminie Perzów

- ~ rozstrzygnięcie konkursu literackiego „Janusz Korczak – człowiek, który dzieci kochał nad życie”
- ~ koncert z udziałem zespołu muzycznego „Takt”
- Spotkanie autorskie z Romanem Pankiewiczem dla uczniów gimnazjum

Pępowo (pow. Gostyń)

- Imprezy literacko-muzyczne dla dzieci pt. „Bajkogranie”
- Prezentacja Haliny Radoły „Migawki z Norwegii” dla dzieci

Pleszew

- Wystawa w ramach akcji czytelniczej „Tydzień Zakazanych Książek”
- Prelekcja ks. dziekana Krzysztofa Grobelnego „Jan Paweł II – Papież rodziny”, koncert ulubionych piosenek Papieża w wykonaniu Julii Piotrowskiej

Powidz (pow. Słupca)

- „My się duchów nie boimy” – noc w bibliotece dla dzieci 5-10 lat
- „Islandia trzeci żywioł” – spotkanie z podróżnikiem Romanem Pankiewiczem
- Tydzień Zakazanych Książek – wystawa „Książki na cenzurowanym”
- „Las jesienią” – konkurs plastyczny

Rawicz

- „Romanse do poduszki ze starej Biblioteki” – dyskusja w gronie zaprzyjaźnionych czytelniczek
- Benefis Włodzimierza Jędrzejczaka – Monodram „Nie każdy ...” (na podstawie powieści „Gitara” M. del Castillo)
- Wernisaż wystawy grafiki komputerowej Włodzimierza Jędrzejczaka
- Koncert zespołu „Incydent”
- Spotkanie autorskie z Ewą Chotomską
- Spotkanie autorskie z Roksaną Jędrzejewską-Wróbel
- Urodziny Kubusia Puchatka – gry, zabawy, rozwiązywanie zagadek i kalamburów
- Galeria Jednego Obrazu: „Pejzaż” – E. Andrzejczak

Rozdrażew (pow. Krotoszyn)

- V Przegląd Amatorskiej Twórczości Artystycznej
- Kółko Astronomiczne „Kasjopeja” – zajęcia teoretyczne i obserwacje astronomiczne
- Spotkanie autorskie z Łukaszem Wierzbickim

Rychtal (pow. Kępno)

- „Tydzień Zakazanej Książki” – wystawa książek

Strzałkowo (pow. Słupca)

- „Miejsca, które znamy” – wystawa fotografii Roberta Łechtańskiego; krajo-brazy Słupcy i okolic
- Spotkanie Ludzi Ciekawych Świata z Romanem Pankiewiczem, autorem książki „Islandia, trzeci żywioł”

Swarzędz (pow. Poznań)

- „Polak tu był. Sycylia – śladami polskich artystów”. Spotkanie z podróżniczkami Ewą Cichocką i Magdą Pannert oraz wystawa fotograficzna

Szczytniki (pow. Kalisz)

- Spotkanie autorskie z Łukaszem Wierzbićkim (Filia w Iwanowicach)
- Szkolenie pn. „Dotacje i rozliczanie projektów z POKL” dla beneficjentów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013 zorganizowane przez Punkt Informacji Funduszy Europejskich w Kaliszu we współpracy z Gminną Biblioteką Publiczną w Szczytnikach (Filia w Iwanowicach)

Śmigiel (pow. Kościan)

- „Jesień w lesie” – warsztaty biblioteczne dla przedszkolaków i kl. I szkoły podstawowej
- „Plastusiowa szkoła” – warsztaty biblioteczne dla przedszkolaków i kl. I szkoły podstawowej
- „Strefa śmiechu” – konkurs czytelniczy (Filia w Starym Bojanowie)
- Zajęcia plastyczne dla przedszkolaków: wykonywanie stempli przy użyciu ziemniaków (Filia w Czaczu)

Trzcianka

- Spotkanie autorskie z Romanem Pankiewiczem.
- Międzynarodowy Miesiąc Bibliotekarzy Szkolnych:
 - ~ Wydawnictwa SBP – Maria Bochan, członek Zarządu Głównego SBP
 - ~ Spotkanie z trzcianecką pisarką Karoliną Kubilus
 - ~ Wymiana doświadczeń – wspólne działania bibliotekarzy, współpraca
- Spotkanie autorskie z Barbarą Kosmowską
- X Ogólnopolskie Urodziny Kubusia Puchatka:
 - ~ zajęcia z grupami przedszkolnymi
 - ~ wizyta w trzcianeckich przedszkolach
 - ~ bal u Kubusia
- „Przyroda z klasą” – warsztaty dla dzieci prowadzone w ramach projektu realizowanego przez Stowarzyszenie Ludzi Kreatywnych „Pokrzywa” (Filia w Białej)
- „Bajkowy Świat” – warsztaty plastyczno-techniczne, których inspiracją są postacie i wydarzenia bajkowe (Filia w Białej)

- „Urodziny Kubusia Puchatka” – konkursy, głośne czytanie Kubusia Puchatka (Filia w Białej)
- „Tydzień z Kubusiem” – głośne czytanie, rysowanie portretów Kubusia, prezentacja multimedialna (Filia w Niekursku)
- „Urodziny Kubusia Puchatka” – głośne czytanie, konkursy (Filia w Nowej Wsi)

Trzcinica (pow. Kępno)

- Lekcja edukacyjna dla przedszkolaków – czytanie legendy o początkach państwa polskiego „O Lechu, Czechu i Rusie”

Turek

- Warsztaty literackie – prowadzenie Lech Lament
- Inauguracyjne spotkanie Bibliotecznego Klubu Filmowego, spotkanie ze Zbigniewem Masternakiem
- Rozstrzygnięcie konkursu „Nowoczesny Nauczyciel”
- „Spotkanie z bajką” – zajęcia biblioterapeutyczne dla uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Turku (Czytelnia dla Dzieci i Młodzieży; również w listopadzie)
- Zajęcia z elementami biblioterapii w Świetlicach Terapeutycznych, Środowiskowym Domu Samopomocy, Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym (Filia nr 2):
 - ~ Jesienny czas, kolory i dary jesieni
- Program 50+:
 - ~ „Ubóstwo w Polsce współczesnej jako ważna kwestia społeczna” – wykład Kazimierza Król
 - ~ „Aforystyka – Mądrość w bikini” – spotkanie z Krzysztofem Martyną
- Wystawy:
 - ~ „Moja Wielkopolska 2011” – konkurs fotograficzny im. Ireneusza Zjeżdżałki

Wijewo (pow. Leszno)

- Spotkanie autorskie dla dzieci z Roksana Jędrzejewską-Wróbel

Witkowo (pow. Gniezno)

- „Islandia – Trzeci Żywioł” – spotkanie autorskie z Romanem Pankiewiczem dla uczniów gimnazjum
- „Calineczka” – spektakl teatralny w wykonaniu artystów Małych Form Teatralnych z Krakowa dla 6-latków
- „Piękna i Bestia” – spektakl teatralny w wykonaniu artystów Małych Form Teatralnych z Krakowa dla uczniów klas I

- „Sobotnie Poranki w Bibliotece” – cykliczne spotkania dla grup niezorganizowanych

Włoszakowice (pow. Leszno)

- „Bohater mojej ulubionej książki” – konkurs rysunkowy dla dzieci (Filia w Bukówcu Górnym)
- „Barwy jesieni” – ogłoszenie konkursu plastycznego dla dzieci z klas I-III (rozstrzygnięcie w listopadzie)

Zagórów (pow. Słupca)

- „Pożegnanie lata” – impreza plenerowa
- Obchody „Tygodnia zakazanych książek” – wystawy „zakazanych książek”, plakaty informacyjne

Zduny (pow. Krotoszyn)

- Wernisaż wystawy fotografii Anny Sabiło „Terytorium”
- „Otwieramy Niewidomym bramy ciemności” – spotkania z przedszkolakami (Zduny, Konarzew)
- „Książka – moi nowi znajomi” – spotkania z klasami pierwszymi gimnazjum (Zduny)
- „Książka w życiu człowieka” – spotkanie dla klasy V szkoły podstawowej (Baszków)
- „Moje pierwsze spotkanie z książką” – zajęcia z elementami biblioterapii (Baszków)
- „Słodkie halloween” – spotkanie dla dzieci (Konarzew)

Żelazków (pow. Kalisz)

- Spotkania z dziećmi:
 - ~ „Książka moim przyjacielem” (Kokanin)
 - ~ „Z książką za pan brat” (Skarszew)
 - ~ „Jesień najbardziej kolorowa pora roku” (Skarszew)
 - ~ „Książka moim przyjacielem” (Russów)
 - ~ „Jesień najbardziej kolorowa pora roku” (Dębe)
- Zajęcia dla dzieci:
 - ~ „Mój ulubiony bohater książkowy” (Russów)
 - ~ „W naszym domu” (Skarszew)
- „Jesień z Orange” – zajęcia plastyczne (Żelazków)

Listopad

Bojanowo (pow. Rawicz)

- „Ludzie odchodzą w przyszłość” – wystawa fotograficzna związana ze Świętem Zmarłych
- Cykl historyczny dla klas V-tych „Bojanowo wczoraj i dziś”
- „W krainie pluszowych misiów” czyli świętujemy Dzień Pluszowego Misia – spotkania dla dzieci od 2 do 6 lat
- Muzyczna podróż w lata dwudzieste – koncert piosenek z lat dwudziestych w wykonaniu tenora Grzegorza Uniwersał

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Spotkanie Klubu Miłośników Książek – andrzejkowe wróżby
- Zajęcia w ramach Akademii Młodego Czytelnika dla dzieci przedszkolnych
- Imprezy czytelnicze z okazji Światowego Dnia Pluszowego Misia, wystawa książek i maskotek
- Warsztaty literacko-teatralne z Tygrysiem ze Stumilowego Lasu – dla przedszkolaków i dla dzieci z kl. II prowadzone przez aktora Piotra Witonia
- „Link do przyszłości. Młodzi. Internet. Kariera” – warsztaty dla młodzieży gimnazjalnej, spotkanie z młodym profesjonalistą – Małgorzatą Jastrzębską
- Ogłoszenie II etapu projektu pt. „Stare fotografie – zatrzymany czas”

Brzeziny (pow. Kalisz)

- Podróże z Tadeuszem Chudeckim – spotkanie dla dorosłych czytelników z autorem książek podróżniczych, tłumaczem, aktorem teatralnym i filmowym.
- Spotkanie z autorką książek dla młodzieży Ewą Nowak.
- Rozstrzygnięcie konkursu fotograficznego ph. „Wykadruj piękno”
- Pierwsze kroki małych „moli książkowych” w bibliotece – wizyta przedszkolaków w bibliotece
- „Co w trawie piszczy” – czyli cykliczny przegląd nowości wydawniczych dla dzieci, połączony z wizytą klas II–III oraz wymianą wypożyczonych książek

Czempiń (pow. Kościan)

- Wystawa pt. „Cmentarze czempińskie”
- Warsztaty plastyczne decoupage
- „Katarzynki w bibliotece” – spotkanie literacko-muzyczne
- Obchody Święta Pluszowego Misia

Czermin (pow. Pleszew)

- Spotkanie autorskie z Tomaszem Kruczkim

Czerniejewo (pow. Gniezno)

- „Niedźwiedzie igrzyska” – konkurs plastyczny dla dzieci
- Obchody Światowego Dnia Pluszowego Misia
- Zajęcia na temat Janusza Korczaka dla uczniów klasy IV (w ramach współpracy ze szkołą)
- Spotkanie autorskie z Beatą Ostrowicką
- „Piosenki Jacka Kaczmarskiego” – koncert
- „Zakazane książki” – pogadanka Jakuba Michalskiego dla więźniów z Zakładu Karnego w Gębarzewie

Dobrzyca (pow. Pleszew)

- Światowy Dzień Postaci z Bajek:
 - ~ „Witajcie w naszej bajce” – spotkanie dla najmłodszych popularyzujące klasykę bajek oraz gry, zabawy, minikonkursy
 - ~ „Królowny, elfy, krasnale – mój ulubiony bajkowy bohater” – konkurs plastyczny
- Andrzejki – andrzejkowy wieczór wróżb dla najmłodszych czytelników

Gizałki (pow. Pleszew)

- Spotkanie autorskie z Tomaszem Kruczkim
- Wieczór wróżb andrzejkowych

Gniezno

- „Ludzie i ich pasje” – spotkanie cykliczne z pasjonatami i miłośnikami literatury, kultury, historii, amatorami i profesjonalistami – Piotr Wiśniewski twórca Ogólnopolskiego Festiwalu Filmów Amatorskich i Niezależnych Offeliada
- „Kultowe dobranocki, powróćmy jak za dawnych lat” – impreza dla najmłodszych czytelników zorganizowana w ramach VI Ogólnopolskiego Festiwalu Filmów Amatorskich i Niezależnych Offeliada
- „Bajkoterapia czyli dla małych i dużych o tym jak bajki mogą pomagać” – wernisaż wystawy zorganizowany w ramach projektu edukacyjnego „Janusz Korczak – Przyjaciel Dzieci”

Gołuchów (pow. Pleszew)

- „Zwierzęta lasu dziewiczego” na podstawie książki Arkadego Fidlera – konkursy: czytelniczy, plastyczny „Wyprawa do Ameryki Południowej”, techniczny „Bizuteria rdzennych mieszkańców Ameryki Południowej” (Filia Kucharki)

- Spotkanie autorskie z Marcinem Pałaszem, autorem książek dla dzieci (Odział dla Dzieci, Filia Tursko)
- Cykl spotkań z okazji święta Pluszowego Misia „Urodzinowe przyjęcie Pluszowego Misia” (konkursy, zabawy, wspólne czytanie, warsztaty plastyczne, misiowe smakołyki: tort, kanapki z miodem) (Odział dla Dzieci; Filia Kościelna Wieś, Tursko, Kucharki)
- Konkurs czytelniczy „Przygody rudowłosej Ani” (Filia Kościelna Wieś)

Gostyń

- Gminny konkurs wiedzy o ochronie środowiska naturalnego i utrzymaniu czystości na terenie gminy Gostyń – współpraca
- Prezentacja Haliny Radoły „Migawki z Norwegii” dla młodzieży
- Blok programów edukacyjnych związany z obchodami Światowego Dnia Pluszowego Misia

Jutrosin (pow. Rawicz)

- Wystawa książek pod hasłem: „Żyj zdrowo” (Filia w Dubinie)
- Spotkanie z dietetykiem – panią Michałowską (Filia w Dubinie i Szkaradowie)
- Spotkanie z pisarzem Łukaszem Wierzbickim pod hasłem: „O Kazimierzu Nowaku i jego Afryce”
- Spotkanie pod hasłem: „Moje hobby – szydełkowanie oraz ciekawa książka” (Filia w Szkaradowie)
- Obchody Światowego Dnia Pluszowego Misia. Przedszkolaki wysłuchały książki pt.: „Urodziny Misia” i wykonały przygotowane dla nich zadania m.in. szukanie misiów, rysowanie portretu misia czy ćwiczenia z misiem
- Obchody Światowego Dnia Pluszowego Misia. Dzieci dyskutowały o książkach związanych z przygodami misia, poznały ciekawostki o niedźwiedziach, odgadywały tematyczne zagadki i bawiły się z „dużym” misiem (Filia w Szkaradowie)
- Spotkanie z dziećmi pod hasłem: „Stań przy pełnej zaklęć czarze – niechaj przyszłość się pokaże...”
- Spotkanie z dziećmi z cyklu: „Żyj zdrowo” (Filia w Dubinie)

Kalisz

- Dwa wieczory z reżyserem Andrzejem B. Czuldą i jego filmami
- „Książka w życiu pomaga” – spotkanie z uczniami szkoły podstawowej
- „Zagrabione – odzyskane. Zwroty polskich zbiorów bibliotecznych po traktacie ryskim – nowe dokumenty z archiwów polskich i zagranicznych” – spotkanie z Hanną Łaskarzewską
- „Historia pisma i książki” – spotkanie z uczniami szkoły podstawowej

- Pogadanka dla przedszkolaków z okazji Światowego Dnia Pluszowego Misia (Filia nr 1 Oddział Dziecięcy)
- Przedszkolaki kochają książki – pogadanka i głośne czytanie dla dzieci z Przedszkola „Pluszowy Miś” (Filia nr 9 Oddział Dziecięcy)
- Wystawy
 - ~ 105. rocznica śmierci Stanisława Wyspiańskiego (Filia nr 3)
 - ~ Bruno Schulz — w 70. rocznicę urodzin (Filia nr 4)
 - ~ Kaliszanki zachowane w naszej pamięci. Portrety wybranych postaci zasłużonych kaliszanek (Filia nr 9)
 - ~ W 110. rocznicę urodzin Jana Marcina Szancera (Filia nr 9 Oddział Dziecięcy)
 - ~ 105. rocznica śmierci Stanisława Wyspiańskiego (Filia nr 16)

Kępno

- Szkolenie florystyczne dla uczestników w ramach projektu „Człowiek najlepsza inwestycja”. Organizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- „Szlakiem obywaterek” – wystawa towarzysząca konferencji zorganizowanej przez Fundację „Obywatelki.pl”. Gościem specjalnym spotkania była kępnianka, Krystyna Babiak, dziekan Okręgowej Izby Radców Prawnych
- Spotkanie z Leszkiem Dąbrowskim, kępińskim podróżnikiem, pasjonatem eskapad rowerowych po całym kraju oraz wystawa „Wszystko zaczyna się od marzeń”, na której zgromadzone zostały pamiątki z licznych podróży
- „Maria z Fredrów hr. Szembekowa 150. rocznica urodzin” – wystawa i sesja oraz referat Władysława Ryszarda Szeląga, prezesa Towarzystwa Historycznego im. Szembeków
- Spotkanie z Pawłem Kulą, autorem wyróżnionego w Poznaniu komiksu w konkursie organizowanym przez WBPICAK w Poznaniu. W spotkaniu uczestniczyła młodzież z Gimnazjum w Bralinie
- Kurs fotografii cyfrowej
- Podsumowanie powiatowego konkursu plastycznego na ilustrację do powieści „Stara baśń” związanej z rokiem J.I. Kraszewskiego
- Wieczór poezji Eugeniusza Toruńskiego, promujący nowy tomik poezji pt.: „Spełnienie”, przy akompaniamencie muzyki klasycznej w wykonaniu uczniów z Państwowej Szkoły Muzycznej im. A. Tansmana w Kępnie. Na zakończenie oficjalnej części spotkania zatańczyła młodzież z Baranowskiego Studia Tańca

KłECKO (pow. Gniezno)

- Wystawa Znanego Autora: Astrid Lindgren – w 105. rocznicę urodzin
- Narodowe Święto Niepodległości – wystawa książek i informacji
- Konkurs plastyczny dla dzieci z okazji Światowego Dnia Pluszowego Misia

Kościan

- Wystawy :
 - ~ „Czy to jutro, czy to dziś, wszystkim jest potrzebny Miś!” – wystawa z okazji Światowego Dnia Pluszowego Misia
 - ~ „O młodości, która została nad Obrą. Adam Tomaszewski – życie i twórczość”
- Bajkowe spotkania „Trzy małe świnki” – w ramach akcji popołudnie z książką
- Jesienne spotkanie z poezją dla dzieci. Spotkanie z Arletą Frąckowiak.
- „To już jesień skarby niesie” – pogadanka
- XXXV Międzynarodowy Listopad Poetycki – lekcje poetyckie w szkołach z udziałem Anny Andrych, Teresy Januchty, Vladana Stamenkoviča
- „Humorki i fantazje Pippi, dziewczynki z włosami jak marchewka” – zabawa literacko-plastyczna
- Powiatowy konkurs literacko-plastyczny pt. „Znalazłem się w Kościańskiej Krainie Szczęśliwego Dzieciństwa” z okazji Roku Janusza Korczaka
- Spotkanie Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej – wykład Kazimierza Zimniewicza „Ocieplanie klimatu – konsekwencje dla Ziemi Kościańskiej”
- Dzień Patrona Biblioteki: „Kanadyjczyk znad Obry. Świat prozy Adama Tomaszewskiego” – wykład Sergiusza Sterny-Wachowiaka
- Spotkanie autorskie z Łukaszem Wierzbickim, redaktorem, biografistą, autorem książek dla dzieci
- Spotkanie w Klubie Przyjaciół Trąbka Bombka
- „Dzieci kochają misie, misie kochają dzieci” – poranki literackie dla dzieci

Koźmin Wielkopolski (pow. Krotoszyn)

- Finał konkursu literackiego dla uczniów klas szóstych szkół podstawowych z terenu miasta i gminy pt.: „Korczak – przyjaciel dzieci” zorganizowany z okazji Roku Janusza Korczaka
- „Dzień Seniora” – montaż słowno-muzyczny przygotowany dla seniorów z Koźmińskiego Klubu Seniora
- „W krainie pluszowego misia” – zajęcia dla 5 i 6-latków z okazji Dnia Pluszowego Misia

Krobia (pow. Gostyń)

- Wieczór poetycki – „Poetyckie Zaduszki”
- Konkurs plastyczny dla dzieci „Mój miś” oraz wystawa pokonkursowa z okazji Światowego Dnia Pluszowego Misia”
- Wieczór poetycki – „Poetyckie Zaduszki” (Filia Pudliszki)

- Impreza dla dzieci z okazji Światowego Dnia Pluszowego Misia (Filia Pudliszki)
- Pogadanka w przedszkolu pt. „Postaci z bajek” (Filia Pudliszki)

Krotoszyn

- „Wspomnienia Sybiraka” – promocja książki autorstwa Czesława Herby, wydanej przez TMiBZK
- „Jesienne wieczory nie muszą być nudne” – taniec współczesny i muzyka młodzieżowa mogą łączyć pokolenia. Występ grupy młodzieżowej „Twoja Alternatywa”. Wśród odbiorców znaleźli się mieszkańcy Krotoszyna i okolic, czytelnicy KBP, uczestnicy Środowiskowego Domu Samopomocy i Świetlicy Środowiskowej dla Dzieci Niepełnosprawnych i członkowie Stowarzyszenia Razem
- Oddział dla dzieci i młodzieży:
 - ~ Spotkanie z logopedą Jadwigą Plutą z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Krotoszynie
 - ~ Światowy Dzień Pluszowego Misia – zajęcia edukacyjne ph. „Misiowy jest ten świat”
 - ~ Spotkanie autorskie z Łukaszem Wierzbickim, pisarzem i podróżnikiem – autorem książki „Rowerem i pieszo przez Czarny Łąd”
 - ~ Zuchy w Stumilowym Lesie – zajęcia czytelnicze dla zuchów ze szkoły podstawowej
- Spotkanie Klubu Mam – zajęcia integracyjne
- Goście w Bibliotece – warsztaty plastyczno-literackie dla uczniów ze szkoły podstawowej
- „Największy i najmniejszy miś” – konkurs plastyczny i wystawa pokonkursowa (Filia nr 1)
- Konkurs plastyczny pt. „Mój przyjaciel Miś” kl. I–III (Filia Kobierno)
- Wystawa z okazji Światowego Dnia Pluszowego Misia pt. „Misie znane i lubiane” (Filia Kobierno)
- Konkurs czytelniczy „Misie i niedźwiadki z naszych książek” (Filia Kobierno)
- Światowy Dzień Pluszowego Misia – czytanie bajek z misiem w tytule, zabawy ruchowe oraz konkurs: „Portret mojego ulubionego misia” (Filia Orpiszew)
- Światowy Dzień Pluszowego Misia – blok imprez dla dzieci (Filia Biadki)
- „Tort urodzinowy dla misia” – oddział przedszkolny i uczniowie klas I-III szkoły podstawowej; konkurs (Filia Chwaliszew)
- „Wróżby andrzejkowe” dla uczniów klas III-VI szkoły podstawowej (Filia Chwaliszew)

- Światowy Dzień Pluszowego Misia – „Przynieś pluszaka dostaniesz lizaka”. Dzieci obejrzały przedstawienie o misiui, wysłuchały piosenek i poczęstowały się miodem (Filia Benice)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Miś pluszowy – przyjaciel z dzieciństwa”. W programie: głośne czytanie, wyliczanki, konkursy, zabawy – spotkanie regionalne (Filia w Pawłowicach)
- „Światowy Dzień Pluszowego Misia” – spotkania dla przedszkolaków i uczniów z klas I-III (filie w Garzynie i Nowym Belęcinie, Biblioteka w Krzemieniewie)
- „Poezja jesienią” – spotkanie Klubu Miłośników Książki (Filia w Garzynie)
- „Miś cyrkowiec” – przedstawienie artystyczne dla dzieci
- Spotkanie z Kazimierzem Burnatem w ramach XVIII Dnia Leszczyńskiego XXXV Międzynarodowego Listopada Poetyckiego

Leszno

- Wystawy:
 - ~ „Modlitewniki dawne i współczesne” w ramach XXII Leszczyńskich Dni Kultury Chrześcijańskiej („Galeria Recto Verso”)
- XXXV Międzynarodowy Listopad Poetycki – XVIII Dzień Leszczyński. Na „Poranku poetyckim pod ratuszową wieżą” z władzami miasta i powiatu oraz bibliotekarzami spotkali się poeci z Niemiec, Węgier, Rosji, Chin, Wietnamu i Polski. Następnie odbyły się lekcje i spotkania poetyckie w bibliotekach, uczelniach wyższych i szkołach ponadgimnazjalnych na terenie miasta i powiatu. Z młodzieżą i studentami spotkali się: Géza Cséby, Ryszard Danecki, Karl Grenzler, Dariusz Tomasz Lebioda, Lam Quang My, Władimir Sztokman, Zhao Zhifang
- „Światowy Dzień Pluszowego Misia” – gry i zabawy dla dzieci przedszkolnych
- Spotkanie z Markiem Krajewskim, autorem kryminałów
- „Wokół Globusa” – „Syberia – od Jakucka do Ochocka” spotkanie z Krzysztofem Kryzą

Lipno (pow. Leszno)

- „Galeria zdjęć – 25 lat PRL-u” – fotografie Franciszka Schmidta oraz rzeźby i książki z tego okresu
- „Ja i Mój Miś” – rozstrzygnięcie konkursu plastyczno-literackiego dla dzieci
- Spotkanie z Markiem Czuku w ramach XVIII Dnia Leszczyńskiego XXXV Międzynarodowego Listopada Poetyckiego
- „Święto Pluszowego Misia” – zajęcia dla przedszkolaków (Filia w Wilkowicach)

- „Magiczny wieczór wróżb” – andrzejki dla dzieci (Filia w Wilkowicach)
- Warsztaty literacko-plastyczne dla dzieci z Elżbietą Krygowską-Butlewską

Lisków (pow. Kalisz)

- Konkurs plastyczny, pt. „Mój Pluszowy Przyjaciel”
- Bal dla przedszkolaków i uczniów kl. „0”, I, II szkoły podstawowej z okazji urodzin Pluszowego Misia

Łubowo (pow. Gniezno)

- Święto Niepodległości – wystawa książek
- Tydzień Pluszowego Misia – wystawa książek, konkurs rysunkowy

Malanów (pow. Turek)

- Konkurs wiedzy o gminie Malanów

Mycielin (pow. Kalisz)

- Spotkanie autorskie dla dzieci z Wiesławem Drabikiem

Nowy Tomyśl

- Klub Miłośników Podróży „Przez kontynenty”: „Wschód a Zachód – opowieści z Jedwabnego Szlaku” – spotkanie ze Zbigniewem Pawlakiem z Londynu
- Klub Małego Odkrywcy: „Odkrywamy ludowe zwyczaje – andrzejki” – zajęcia prowadzone przez Hankę Billert, etnografem z Muzeum na Gościńcu (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Z cyklu Twórca i jego dzieło: „Listy w Kokonie” – spotkanie z Piotrem Stróżyńskim, autorem alkoholowej trylogii („Chaos i świńska skóra”, „Nienawidzę was”, „Kokon wytrzeźwień”)
- Z cyklu Pisarz nas gości w świecie swojej twórczości – spotkanie z Gają Kołodziej, autorką „Wystrzałowej licealistki”, „Wystrzałowej maturzystki” i „Daru” (Filia w Bukowcu)
- Z cyklu Czwartkowe wieczory literacko-muzyczne – „Ballady Leonarda Cohena” w wykonaniu Kuby Michalskiego
- Galeria na Płocie: „W świecie komiksu” – wernisaż prac Łukasza Mleczaaka (Oddział dla dzieci i Młodzieży)
- XXXV Międzynarodowy Listopad Poetycki: spotkania z Miłozsem Kamilem Manasterskim, Jerzym Fryckowskim i Andrzejem Szmałem
- „To... myśl szuka słów” – inauguracja spotkań w Nowotomyskim Piętrze Wyrazów Literackich
- „Pani Jesień bajki niesie” – popołudniowe spotkania z książką oraz warsztaty dla dzieci w wieku przedszkolnym

Oborniki

- Spotkanie autorskie z Anną Elżbietą Zalewską
- Wieczór poetycko-muzyczny „dla Ciebie, Polsko”
- „Co zawiera mapa dziedzictwa kulturowego wsi Gołaszyn?” – prelekcja Janusza Gołaskiego
- Cykl spotkań z najmłodszymi czytelnikami z okazji Międzynarodowego Dnia Pluszowego Misia
- „Czarne-białe” – wystawa malarstwa Wojciecha Cyruliczuka
- Spotkanie andrzejkowe w Klubie Mądra Sowa

Opatów (pow. Kępno)

- Twórczość Tadeusza Borowskiego – wystawa książek

Opatówek (pow. Kalisz)

- Wystawa Pluszowych Misiów wypożyczanych od czytelników
- Godzina z doktorem Korczakiem – lekcja biblioteczna z okazji roku Janusza Korczaka dla uczniów kl. IV-VI
- Święto Pluszowego Misia – prezentacja multimedialna, czytanie fragmentów opowiadań dla dzieci, zabawy – zajęcia dla dzieci z kl. „0” i I szkoły podstawowej i przedszkoli

Perzów (pow. Kępno)

- Spotkanie propagujące nordic walking z udziałem instruktora z Wrocławskiej Szkołki Nordic Walking

Pępowo (pow. Gostyń)

- Spotkania dla dzieci z aktorem – Piotrem Witoniem w roli żółwia Franklina

Piaski (pow. Gostyń)

- Spotkanie dla dzieci z aktorem – Piotrem Witoniem w roli żółwia Franklina

Pleszew

- Konkurs oratorski dla uczniów szkół średnich „Ulubiona książka licealisty”
- Spotkanie z językoznawcą Janem Miodkiem
- Spotkanie autorskie z satyrykiem i aktorem Jackiem Federowiczem
- Spotkanie edukacyjne z okulistą z cyklu „Seniorzy w Bibliotece”
- Konkurs recytatorski dla uczniów gimnazjów ph. „200. rocznica urodzin Józefa Ignacego Kraszewskiego”
- Imprezy czytelnicze z okazji Światowego Dnia Pluszowego Misia: konkursy plastyczne, zajęcia ruchowe, głośne czytanie

Pogorzela (pow. Gostyń)

- Impreza dla przedszkolaków z okazji Światowego Dnia Pluszowego Misia

- Konkurs na największego misia pt. „Miś maksymalny”

Poniec (pow. Gostyń)

- Impreza dla przedszkolaków z okazji Światowego Dnia Pluszowego Misia
- „Razem ubieramy choinkę” – konkurs dla dzieci na ozdoby choinkowe

Powidz (pow. Słupca)

- „Opowieść o Januszu Korczaku” – spotkanie autorskie z Beatą Ostrowicką
- Wystawa filatelistyczna – „Pontyfikat Jana Pawła II na znaczkach Poczty Polskiej i Watykańskiej” ze zbiorów Mariana Jackowskiego z Wrześni
- „Wielcy Polacy na znaczkach Poczty Polskiej” autorstwa Biura Promocji i Marketingu Poczty Polskiej
- „Misiowe mrużanki” – Światowy Dzień Pluszowego Misia

Rawicz

- „Nostalgia anioła” – zaduszki, anioły w literaturze – spotkanie z czytelnikami
- Spotkanie z poezją śpiewaną „Podróż” – Kuba Michalski
- Spotkanie autorskie z Łukaszem Wierzbickim „O Kazimierzu Nowaku i jego Afryce”
- Ogłoszenie konkursu na „Kartę bożonarodzeniową”
- Światowy Dzień Pluszowego Misia - gry, zabawy
- „Poranki w Bibliotece” – czytanie bajek, zabawa klockami, malowanie Miśkołaja
- Galeria Jednego Obrazu: „Malwa” – G. Kasprzak

Rozdrażew (pow. Krotoszyn)

- Klub Podróżnika „Pięta Strona Świata” – opowieść Sylwii Nawrockiej pt. „Izrael – kolebka trzech religii” oraz koncert Marcina Szynrowskiego
- Klub Czytających Rodzin – „Poczytaj mi...”, spotkanie pod hasłem „Bawmy się z tygrysiem” – zabawy rozwijające mowę dziecka na podstawie przeczytanego tekstu. Zajęcia odbyły się we współpracy z pedagogiem Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej Jadwigą Plutą

Słupca

- Rozstrzygnięcie konkursu literackiego pod hasłem „Zwyczajne i niezwykłe chwile, czyli w moim magicznym domu wszystko się zdarzyć może”
- Rozstrzygnięcie konkursu plastycznego dla przedszkolaków z okazji Światowego Dnia Pluszowego Misia „Mój ulubiony Miś”

Strzałkowo (pow. Słupca)

- Wystawa prac plastycznych uczniów i absolwentów Gimnazjum im. Janusza Korczaka w Strzałkowie pt. „Życie i praca Janusza Korczaka”

- „Urodziny Pluszowego Misia” dla grupy „Tygryski” z Przedszkola Kubuś Puchatek w Strzałkowie
- Spotkanie pokonferencyjne podsumowujące kurs „O finansach... w bibliotece”

Sulmierzyce (pow. Krotoszyn)

- Spotkanie autorskie z Łukaszem Wierzbickim „Dziadek i Niedźwiadek”
- Andrzej Jurczyński, aktor – „Spotkanie z Panem Tadeuszem”
- „Z ekologią na Ty” – wystawa

Swarzędz (pow. Poznań)

- „Słoik pełen miodu” Wernisaż Moniki Będziechy-Tischer mieszkanki Swarzędza
- XXXV Międzynarodowy Listopad Poetycki. Spotkanie licealistów z dziennikarzem i aforystą Ryszardem Podlewskim
- „Misiowy Bał w bibliotece” – dziecięce zabawy z aktorami Teatru Lalek z Puszczykowa

Śmigiel (pow. Kościan)

- „A za oknem deszcz” – warsztaty biblioteczne dla przedszkolaków i kl. I szkoły podstawowej
- Wystawa „Andrzejkowe czary-mary”
- „Międzynarodowy Dzień Postaci z Bajek” – spotkanie dla przedszkolaków – słuchanie bajek, rozwiązywanie zagadek, zajęcia plastyczne (Filia w Czaczu)
- „Deszczowe zabawy” – warsztaty biblioteczne dla przedszkolaków (Filia w Czaczu)
- Wystawy „Śpieszmy się kochać ludzi...”, „90 rocznica śmierci Marcela Prousta” (Filia w Nietążkowie)

Trzcianka

- Tydzień z Bolesławem Prusem:
 - ~ „Warszawa Bolesława Prusa” – wystawa
 - ~ Lekcje multimedialne
- XVIII Grzybobranki Liryczne – spotkanie młodzieży ponadgimnazjalnej z poetami: Tomaszem Mielcarkiem, Adamem Siemieńczykiem i Stanisławem Neumertem
- „Jesień w poezji”:
 - ~ wieczór poetycki w wykonaniu uczniów Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Trzciance
 - ~ wystawa fotografii Lucjana Rutkowskiego

- „Umarłych wieczność dotąd trwa, dokąd pamięcią się im płaci” – wystawa poświęcona osobom, które odeszły
- Światowy Dzień Pluszowego Misia – interaktywne przedstawienie literacko-teatralne pt. „Miś Paddington”
- Metoda ruchu rozwijającego Weroniki Sherrborne – warsztaty ruchowe dla dzieci
- Rok Janusza Korczaka – lekcje biblioteczne dla uczniów szkół podstawowych (Filia w Białej)
- Święto Pluszowego Misia – głośne czytanie, zabawy muzyczno-ruchowe dla dzieci (Filia w Niekursku)
- Miesiąc Dobroci dla Zwierząt – konkurs czytelniczy pt. Zwierzęcy świat Jana Brzechwy (Filia w Łomnicy)

Trzcinica (pow. Kępno)

- Ogłoszenie Gminnego Konkursu Świątecznego pn. „Najładniejsza ozdoba choinkowa” (współorganizowany z Urzędem Gminy w Trzcinicy)

Turek

- Warsztaty literackie – prowadzenie Lech Lament
- Spotkanie Bibliotecznego Klubu Filmowego. Prelekcja Justyny Czai nt. filmu „Wojna polsko-ruska”
- Rozstrzygnięcie powiatowego konkursu plastycznego „Miś Sportowiec” (Czytelnia dla Dzieci i Młodzieży)
 - ~ spektakl w wykonaniu Teatru Edukacji i Profilaktyki „Maska” z Krakowa
- Zajęcia z elementami biblioterapii w Świetlicach Terapeutycznych, Środowiskowym Domu Samopomocy, Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym (Filia nr 2):
 - ~ Jak być szczęśliwym, co to jest szczęście?
 - ~ Światowy Dzień Pluszowego Misia
- Program 50+:
 - ~ „Między sztukami. Od literatury do filmu... i z powrotem” – wykład Rafała Koschanego
 - ~ „Wybory czytelnicze” – spotkanie z Joanną Papuzińską
- Wystawa pokonkursowa „Miś Sportowiec”

Wijewo (pow. Leszno)

- Warsztaty literacko-plastyczne dla dzieci z Elżbietą Krygowską-Butlewską

Włoszakowice (pow. Leszno)

- „Jesień wokół nas” - podsumowanie konkursu plastycznego dla dzieci z klas I-III (Filia w Krzycku Wielkim)

Zagórow (pow. Sępca)

- Święto Pluszowego Misia – spotkania dla klas „0” połączone z prezentacją multimedialną na temat historii pluszowego misia
- Spotkanie zastępu zuchów ze Szkoły Podstawowej w Zagórowie z okazji obchodów Roku Korczakowskiego połączone z prezentacją multimedialną o życiu i działalności Janusza Korczaka
- Spotkanie dzieci z Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego w Michalinowie i wystawa prac plastycznych dzieci z ośrodka (Filia w Trąbczynie)

Zduny (pow. Krotoszyn)

- „Akordeon na Drabinie” – koncert z okazji 30-lecia Filii Bibliotecznej w Konarzewie
- Spotkanie autorskie z Łukaszem Wierzbickim „Dziadek i Niedźwiadek” (Zduny, Baszków)
- „Koziołek Niematołek” – spektakl teatralny dla dzieci w ramach cyklu „Rodzinne, sobotnie popołudnia w bibliotece” (Zduny, Baszków, Konarzew)
- Wernisaż wystawy obrazów Bronisławy Nowackiej – malarki amatorki, mieszkanki Zdun (Baszków)
- „Miś Uszatek i dzieci na ekologicznej ścieżce” – spotkanie integracyjne przedszkoli w Zdunach

Żelazków (pow. Kalisz)

- Światowy Dzień Pluszowego Misia (Żelazków, Skarszew, Russów)
- Światowy Dzień Pluszowego Misia – zorganizowany przez biblioteki w szkołach podstawowych w Goliszewie i Russowie)
- Urodziny Misia (Kokanin)

C. WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA I CENTRUM ANIMACJI KULTURY NA ŁAMACH PRASY

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2012, nr 209, s. 23

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: XII Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Przestrzeń wyobraźni” – wystawa pokonkursowa.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2012, nr 221, s. 27

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: wycieczka „Kalisz. Młode duchem najstarsze miasto w Polsce” zorganizowana przez Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2012, nr 256, s. 24

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: Wielkopolski Festiwal Fotografii im. Ireneusza Zjeżdżałki; wystawa pokonkursowa „Moja Wielkopolska”.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2012, nr 274, s. 24

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: konkurs i wystawa fotografii „Wielkopolska Press Photo”.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2012, nr 280, s. 30

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: konferencja „Historia stosunków polsko-niemieckich” finansowana przez Fundację Konrada Adenauera oraz wystawa pokonkursowa „Wielkopolska Press Photo”.

FOTOGRAFIA w regionie / RJ // Monitor Wielkop. – 2012, nr 10, s. 6

Wielkopolski Festiwal Fotografii im. Ireneusza Zjeżdżałki i konkurs „Moja Wielkopolska” zorganizowane przez WBPiCAK w Poznaniu.

FOTOGRAFUJESZ? Oto twoje święto! : Wielkopolski Festiwal Fotografii im. Ireneusza Zjeżdżałki / Marek Zaradniak // Polska Głos Wielkop. – 2012, nr 245, dod. Pasaż Poznański s. 2-3

Festiwal oraz pokonkursowa wystawa „Moja Wielkopolska” zorganizowane przez WBPiCAK w Poznaniu.

LOTNA architektura / Katarzyna Lisowska // Czas Kultury. – 2012, nr 3, s. 124-126

Recenzja tomu poezji Andrzeja Niewiadomskiego „Dzikie lilie” wydanego przez WBPiCAK w Poznaniu.

MARGINESY dnia przesuwane są na kraniec / Rafał Derda // Czas Kultury. – 2012, nr 3, s. 126-128

Recenzja tomu poezji Macieja Meleckiego „Szereg zerwań” wydanego przez WBPiCAK w Poznaniu.

NOWA forma poznawania dziedzictwa regionu / Alicja Antonowicz // *Zagajnik*. – 2012, nr 3, s. 4

Wielkopolski Quest „Śladami Izabeli z Czartoryskich Działyńskiej (Gołuchów)” – aktywne zwiedzanie połączone z poszukiwaniem skarbu propozycją pilotowaną przez WBPiCAK w Poznaniu.

PAMIĘCI Eryka // *Wiad. Wrzesińskie*. – 2012, nr 42, s. 12

M.in. o działalności fotograficznej WBPiCAK w Poznaniu.

PILANIN w Wielkopolska Press Photo 2012 / *mom* // *Tyg. Nowy* (Ziemia Pilska). – 2012, nr 46, s. A12

Władysław Nielipiński, pracownik WBPiCAK w Poznaniu, jednym z jurorów konkursu Wielkopolska Press Photo 2012.

POETA osobny / Artur Jabłoński // *Nowe Książki*. – 2012, nr 6, s. 35

Recenzja tomu poezji Krzysztofa Koehlera „Od morza do morza” wydanego przez WBPiCAK w Poznaniu.

RANKING bibliotek // *Rzeczpospolita*. – 2012, nr 270, s. I, III

M.in. wysoko oceniono biblioteki wielkopolskie w Nowym Tomyślu, Wągrowcu, Trzciance i Puszczykowie.

SZATKOWANIE poezji / Katarzyna Lisowska // *Czas Kultury*. – 2012, nr 2, s. 133-134

Recenzja tomu poezji Roberta Rybickiego „Masakra kalaczakra” wydanego przez WBPiCAK w Poznaniu.

WIERSZE-mandale / Krzysztof Lisowski // *Nowe Książki*. – 2012, nr 10, s. 25

Recenzja tomu poezji Macieja Woźniaka „Biała skrzynka” wydanego przez WBPiCAK w Poznaniu.

ZABAWA z duszą : Wielkopolskie Questy / Aleksandra Warczyńska // *IKS*. – 2012, nr 12, s. 31

Reklama zabawy upowszechniającej wiedzę o Wielkopolsce.

V. KRONIKA

A. Polskie nagrody i wyróżnienia

- **Doktorat honoris causa** UAM w Poznaniu w 2012 roku otrzymał *John Maxwell Coetzee*, pisarz południowoafrykański.
- **Doktorat honoris causa** Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu w 2012 roku otrzymał socjolog *Zbigniew Bauman*.
- **Nagrode Nike** w 2012 roku otrzymał *Marek Bieńczyk* za tom esejów „Książka twarzy”.
- **Nagrode Fundacji im. Kościelskich** w 2012 roku otrzymał *Andrzej Dybaczak* za książkę reportażową „Gugara”.
- **Nagrode im. Kazimierza Iłakowiczówny** w 2012 roku otrzymał *Kacper Płusa* za tomik wierszy „Ze skraj i ze świata”.
- **Nagrode Poznańskiego Przeglądu Nowości Wydawniczych** – Lato 2012 otrzymali: *Anna Janko* za książkę „Pasja według św. Hanki” [Kraków: Wydawnictwo Literackie]; *Paweł Śpiewak* za książkę „Pięć ksiąg Tory” [Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego] oraz *Instytut Miłkowski im. Rafała Wojaczka* za działalność wydawniczą.
- **Nagrode im. Józefa Mackiewicza** w 2012 roku otrzymał pośmiertnie *Tomasz Merta* za książkę „Nieodzowność konserwatyzmu”. Wyróżnienia przyznano *Tadeuszowi Płużanskiemu* za „Bestie: nieukarani mordercy Polaków” i *Renacie Lis* za „Rękę Flauberta”.
- **Nagrode Związku Pisarzy na Obczyźnie** 2012 otrzymała *Anna M. Cieniała* za całokształt twórczości pisarskiej na tematy związane z historią.
- **Nagrode im. Beaty Pawlak** w 2012 roku otrzymali *Bartosz Jastrzębski* i *Jędrzej Morawiecki* za książkę „Krasnojarsk zero”.

B. Międzynarodowe nagrody i wyróżnienia

- **Międzynarodową Dublińską Nagrode Literacką IMPAC** w 2012 roku otrzymał brytyjczyk *Jon McGregor* za powieść „Nawet psy”.
- **Nagrode Found in Translation Award** za rok 2011 otrzymała *Joanna Trzeciak* za przekład wyboru wierszy „Sobbing Superpower” *Tadeusza Różewicza*.

- **Nagrodę im. Goncourtów** w 2012 roku otrzymał *Jerome Ferrari* za powieść „Kazanie o upadku Rzymu”.
- **Nagrodę Nobla** w dziedzinie literatury w 2012 roku otrzymał pisarz chiński *Mo Yan*.

C . Z m a r l i

- **Roman Śliwonik** (22.09.2012), poeta , prozaik, autor słuchowisk i scenariuszy filmowych, publicysta
- **Jerzy Jarocki** (10.10.2012), reżyser teatralny
- **Janusz Kasiński** (14.10.2012), pisarz, dramaturg, prezes Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich (2005-2008)